

A CSEMETELIGET

NAPKÖZI OTTHONOS ÓVODA ÉS MINI BÖLCSŐDE

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

OM:032920

2021

Csemeteliget Napközi Otthonos Óvoda és Mini Bölcsőde
2133 Sződliget, Vörösmarty u. 8-12.

Intézmény OM azonosítója: 032920	Készítette: Hanákné Durján Ilona <i>óvodavezető</i>
Legitimációs eljárás – az érvényességet igazoló aláírások:	
Pedagógiai Programot elfogadta: <i>nevelőtestület nevében</i>	Véleménynyilvánítók: <i>szülői munkaközösség nevében</i>
jóváhagyta: <i>óvodavezető</i>	
Egyetértését kinyilvánító: <i>fenntartó, működtető nevében</i>	
Hatályos: a kihirdetés napjától: 2021. szeptember 1-től	
A dokumentum jellege: nyilvános Megtalálható: közzétételi listán	
Iktatószám: /2021	

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETŐ	8
2. AZ ÓVODÁNK BEMUTATÁSA	9
2.1 AZ ÓVODÁNK TÖRTÉNETE, HELYZETKÉPE	9
2.2 TÁRGYI FELTÉTELEK	10
2.3 PEDAGÓGIÁNK KÜLDETÉSE – FILOZÓFIÁJA, NEVELÉSI GYAKORLATUNK VEZÉRFONALA	11
3. AZ ÓVODAI NEVELÉS ALAPELVEI, CÉLJA	13
3.1 GYERMEKKÉP	15
3.2 ÓVODAKÉP.....	16
3.3 ÓVODAPEDAGÓGUSOK TOVÁBBKÉPZÉSI IRÁNYULTSÁGA	18
3.4 PEDAGÓGUSKÉP	18
3.5 SZEMÉLYI FELTÉTELEK:.....	20
3.6 A NEVELŐMUNKA TERVEZÉSE	22
3.7 SZAKMAI MUNKAKÖZÖSSÉG	23
4. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI, A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	24
4.1 AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁS	24
4.2 AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	34
4.3 AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	40
5. A NEVELÉS KERETEI, A TEVÉKENYSÉGEK RENDSZERE, A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁS KOR VÉGÉRE	45
5.1 JÁTÉK.....	45
5.2 MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	48
5.3 A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	50
6. TEVÉKENYSÉGFORMÁK, ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	53
6.1 VERSELÉS, MESÉLÉS	53
6.2 ÉNEK, ZENE ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC	56
6.3 RAJZOLÁS FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA	59
6.4 MOZGÁS	61
6.5 A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	64
7. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	73
8. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	82
8.1 HETIREND	82
8.2 NAPIREND	82
9. A NEVELÉS TERVEZÉSE, IDŐKERETEI, DOKUMENTUMAI	84
9.1 CSOPORTNAPLÓ	84
9.2 BELSŐ ÉRTÉKELÉS, MÉRÉSRENDSZERE, A GYERMEK MEGFIGYELÉSE	85
9.3 A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉT NYOMONKÖVETŐ DOKUMENTÁCIÓ	85
9.4 ADATVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ RENDELKEZÉSEK	89

10. GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN	90
10.1 GYERMEKVÉDELMI MUNKA	90
10.2 INKLUZÍV PEDAGÓGIA- INTEGRÁCIÓ A SAJÁTOS SÁGOK MEGŐRZÉSÉVEL A KÜLÖNBSÉGEKHEZ VALÓ ALKALMAZKODÁSSAL – A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEKET	94
10.3 ESÉLYEGYENLŐSÉG.....	94
10.4 KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEK	95
10.5 A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEKKEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGÜNK.....	97
10.6 INTÉZMÉNYÜNKBEN MEGVALÓSULÓ INTEGRÁCIÓ INKLÚZIÓ ÖSSZEFOGLALVA	111
10.7 A FEJLESZTŐ TEVÉKENYSÉG TERÜLETEI ÉS TARTALMA	112
10.8 KAPCSOLATTARTÁS ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS	114
10.9 A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEK FEJLETTSÉGÉNEK MUTATÓI AZ ÓVODAI ÉLET VÉGÉRE	116
11. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, MEGEMLÉKEZÉSEI	117
12. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	120
12.1 AZ ÓVODA KAPCSOLATAI.....	120
12.2 AZ ÓVODA EGÉSZSÉGRE NEVELŐ MUNKÁJÁT SEGÍTŐ INTÉZMÉNYEK ÉS SZEMÉLYEK	123
12.3 AZ ÓVODA NEVELŐMUNKÁJÁT SEGÍTŐ INTÉZMÉNYEK ÉS KÜLSŐS SZAKEMBEREK:	124
12.4 EGYÉB INTÉZMÉNYEK	124
13. BELSŐ ÉRTÉKELÉS, MÉRÉS RENDSZERE	125
14. IRÁNYMUTATÓ DOKUMENTUMOK AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ	130
15. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	132

AZ INTÉZMÉNY ADATAI

1.
A költségvetési szerv megnevezése: Csemeteliget Napközi Otthonos Óvoda és Mini Bölcsőde
rövidített neve: Csemeteliget Óvoda és Mini Bölcsőde
székhelye: 2133 Sződliget, Vörösmarty u. 8-12.
telephely: 2133 Sződliget, Duna part 2.

2.
A költségvetési szerv alapításának dátuma: 1994. 01. 01.
alapítására, átalakítására, megszüntetésére jogosult szerv megnevezése: Sződliget Nagyközség Önkormányzata
székhelye: 2133 Sződliget Szent István u. 34-36.

3.
A költségv. szerv irányító szervének megnevezése: Sződliget Nagyközség Önkormányzat
Képviselő-testülete
székhelye: 2133 Sződliget Szent István u. 34-36.
A köznevelési intézmény fenntartójának megnev.: Sződliget Nagyközség Önkormányzata
székhelye: 2133 Sződliget, Szent István u. 34-36.

4.
A költségvetési szerv közfeladata: óvodai nevelés, bölcsődei nevelés
főtevékenység szakágazati száma: 851020

5.
A köznevelési intézmény vezetője: Hanákné Durján Ilona
A köznevelési intézmény típusa: óvoda
Törzskönyvi azonosítószám: 654702
OM azonosító: 032920

- Alapító okirat száma: 2/2018.

- A költségvetési szerv illetékessége: Sződliget Nagyközség közigazgatási területe.

- Az intézmény jogállása: Önálló jogi személy, képviselőjét teljes hatáskörben a fenntartó által megbízott óvodavezető látja el, illetve annak távolléte esetén az SZMSZ-ben meghatározott helyettesítési rend az irányadó.

A költségvetési szerv gazdálkodásával összefüggő jogosítványok: a gazdasági, pénzügyi, munkaügyi feladatokat a fenntartó székhelyén működő Sződligeti Közös Önkormányzati Hivatal (2133 Sződliget, Szent István u. 34-36. látja el. Gazdálkodással összefüggő kötelezettséget a fenntartó jóváhagyása nélkül az intézmény nem vállalhat.

Törvényi megfeleltetés

Programunk a 363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet értelmében, az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült, magában foglalva a hazai és a helyi óvodai gyakorlatok eddigi tapasztalatait, eredményeit, szem előtt tartva a 2011. évi CXC. törvényt a nemzeti köznevelésről (Nkt., ágazati törvény) és az 1993. évi LXXIX. Köznevelési törvényt, valamint annak módosításait és a községi köznevelési koncepció irányelveit.

Ezen kívül programunkba az alábbi törvényeket, rendeleteket építettük be:

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 229/2012. (VIII. 28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 2011. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktató intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 30/2012. (IX. 28.) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 17/2013. (III.01.) EMMI rendelet a nemzetiségi óvodai nevelésének irányelvéről
- 1997. tv. XXXI. törvény a gyermekek védelméről és jogairól
- 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF
- 185/1999. (XII.13.) Korm. rendelet a pedagógus továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII.22.) Korm. rendelet módosítása
- 1357/2011. (X.28.) kormányhatározat az építészeti szabályozás egyszerűsítéséről és az ehhez kapcsolódó szabályok felülvizsgálatáról

Figyelembe vettük a helyi társadalmi elvárásokból felmerülő feladatokat, alkalmazva a már több éve jól bevált, működő, nevelési, fejlesztési gyakorlatokat, módszereket, amelyeket helyi adottságaink lehetővé tesznek.

Céljaink meghatározásánál abból a sajátos helyzetből indultunk ki, hogy az intézményben tükröződjön a községi sajátosságokból adódó lehetőségek kihasználása.

1. Bevezető

Óvodánk Nevelőtestülete köszönti mindazokat, akik érdeklődnek a Pedagógiai Programunk iránt.

Alapgondolatunk, hogy az óvoda a gyermekekért van, és mi a munkánk során, egyenlő bánásmódot biztosító érdekét vesszük figyelembe. A kölcsönös bizalom, az együttműködés teremtheti meg azt a légkört, amelyben a kicsik biztonságban, nyugalomban élhetnek és fejlődhetnek.

Az emberi személyiség kialakulása a gyermekkortól kezdve a kamaszkoron át az ifjúkorig hosszú folyamat. Minden korszaknak megvan a maga jellemzője mind érdeklődésben, mind emberi példákban, mind olyan értékekben, amelyre érzékenyek.

Az óvodai nevelés az Óvodai nevelés országos alapprogramjával harmonizálva a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszik a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben. Az óvodás gyermeket, mint fejlődő személyiséget, szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

Az óvoda Nevelőtestülete elkészítette Pedagógiai Programját, amely megfelel az Alapprogramban foglaltaknak, mely szerint

- 1.” Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve - meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.” (363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet értelmében, az Óvodai nevelés országos alapprogramja)
- 2.b. „a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel.” (363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet értelmében, az Óvodai nevelés országos alapprogramja)

2. Az óvodánk bemutatása

2.1 Az óvodánk története, helyzetképe

Sződliget nagyközség optimális természeti és társadalmi környezetben helyezkedik el. Természeti szépségéhez hozzájárul a Dunakanyar közelsége. A letelepedni vágyó fiatalok számára azért vonzó, mert a két város, Budapest és Vác elérhető közelségben van. Az utóbbi években megduplázódott a település lakosaiknak száma, jelenleg közel 4.700 fő, ezzel arányosan emelkedett az óvodáskorú gyermekek száma is.

Az óvodát 1950-ben alakították ki egy nagy családi házban a jelenlegi épület második szomszédságában, ekkor két csoporttal működött az óvoda. 1966 nyarán átmenetileg a Dunai fasorra költöztették az intézményt. 1966 szeptemberében a jelenlegi kúria jellegű épületből alakították ki az óvodát, melyben először kettő, majd három csoport kapott helyet. Az évek folyamán egyre nőtt a gyermekek száma. Az akkori Községi Tanács először egy csoportot működtetett a kis iskolában, majd a pártházban. Következő években a kihelyezett csoportok a művelődési házba költöztek, majd 1981-ben szülői összefogással társadalmi munkában épült meg az akkori két új csoportszoba a két szinten. Később a létszám emelkedéséből fakadóan újraindítottunk két csoportot a művelődési házban, itt a gyermekek félnapos ellátást kaptak. A 2003-as év fordulatot hozott óvodánk életében, mert ebben az évben hozzáépítéssel, belső átalakítással elkészült a szép, korszerű óvoda épülete. Így hat gyermekcsoport megfelelő körülmények között működhetett. Kialakításra került két új csoportszoba a hozzá tartozó helyiségekkel, tornaszoba, nevelői szoba, szertárak és a dolgozók részére zuhanyzó és mosdó. Az azt követő években az udvart folyamatosan füvesítettük, új korszerű Uniós előírásoknak megfelelő udvari játékokkal tettük biztonságos játéka alkalmassá.

2013-ban KRESZ park került kialakításra az EURONET Kft. közreműködésével.

Az önkormányzat „óvodabővítés” címén pályázatot nyert és így még egy csoportszobával, tornaszobával és fejlesztőszobával bővült az óvoda. Az épület akadálymentesítése is biztosítva lett. A beruházás 2014. év tavaszán került átadásra. A Szülői munkaközösség kezdeményezésével és támogatásával elkészült az óvoda sószobája.

2015-ben a DDC által meghirdetett Zöld megoldás pályázat keretében a szülők és az óvoda dolgozói összefogásával kialakításra került a kerti tó, az oktatópavilon, a szelektív hulladékgyűjtő és a madárbarát mintakert tanösvény.

2017-ben a DDC által meghirdetett Zöld megoldás pályázat keretében a szülők és az óvoda dolgozói összefogásával kialakításra került egy műfüves foglalkoztató tér, mezítlábas tanösvény, növény és kősimogató, muzsikáló erdő, valamint fa gyermekpadok és fa hulladéktárolók kerültek minden gyermek udvarrészre.

2018-tól a megnövekedett kisgyermeklétszám következtében és a törvényi kötelezettségnek eleget téve, az önkormányzat beindította a mini-bölcsődei ellátást külső telephelyen, a Kék Duna Otthon épületében.

2.2 Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Óvodánk épülete 7 csoporttal rendelkezik. Minden csoporthoz külön mosdó és gyermeköltöző tartozik. Az óvoda épülete, udvara, berendezései biztosítják a gyermekek egészséges életterét és biztonságos fejlődését. A csoportszobák berendezései biztonságosak, a gyermekek testméreteinek megfelelőek, színviláguk harmonikus. A csoportszobák berendezése, bútorzata az óvónői ötletességnek, leleményességnek köszönhetően esztétikus, dekoratív, jól szolgálja a gyermeki tevékenységeket. A csoportszobák természetes és mesterséges megvilágítása jó. A játék, az étkezés, az alvás a csoportszobákban zajlik. A gyermekfektetőket beépített szekrényben, ill. tárolóban tartjuk. A takarításhoz szükséges eszközök rendelkezésünkre állnak. Óvodánk elektronikai felszereltsége megfelelő. Tornaszobánk mérete megfelelő; a gyermekek mozgásigényének kielégítését jól szolgálja, melynek felszereltségét évente bővítjük különböző mozgásfejlesztő eszközökkel. Külön helyiség áll rendelkezésre mind a logopédiai, mind a fejlesztőpedagógiai foglalkozásokhoz és az esetlegesen megbetegedő gyermekek elhelyezésére (megfigyelőszoba). A személyzetnek szintenként öltözők, mosdók biztosítottak. A pedagógusoknak szakmai könyvtár, eszköz szertár (kéességfejlesztő segédanyagok, digitális anyagok, eszközök), nevelői szoba, felkészülő helyiség áll rendelkezésére. A nevelői szoba ad lehetőséget a szakmai megbeszélésekre, szülőkkel való személyes találkozásra, (fogadóóra). Berendezéseink, a textíliák anyaga, mérete, formája, színe harmóniát sugároz, a gyermekek komfortérzését szolgálja. Felszereltségünk jónak mondható, az épület korszerűsítése folyamatosan történik. Az intézménynek saját konyhája van, az ebédet onnan szállítjuk át a csoportszobákba. Udvarunk jól felszerelt tágas, parkosított és az európai uniós normáknak megfelelő játékokkal gazdagon felszerelt. A KRESZ park lehetőséget biztosít rollerezésre, biciklizésre. A műfüves foglalkoztató tér a tevékenységek mindennapi színtere. Minden csoportnak külön udvarrészre van, ahol a korcsoportoknak megfelelő játékok találhatóak (hinták, csúszdák, homokozók, babaházak).

Az óvoda objektív feltételrendszerének fejlesztése az óvoda évenkénti költségvetési keretének a függvénye, melyet a fenntartó Önkormányzat a mindenkori gazdasági helyzetnek megfelelően biztosít. Az óvoda tárgyi fejlesztéséhez pályázatok megírásával, eszközök készítésével járulunk hozzá.

A Csemeteliget Napközi Otthonos Óvoda a 20/2012. EMMI rendelet 2. melléklet (*JEGYZÉK a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléseiről*) alapján a kötelező minimális eszközfelszerelésekkel rendelkezik.

Az óvodai eszközjegyzék a függelékben megtalálható.

Bölcsőde tárgyi feltételei a szakmai programban megtalálhatóak.

2.3 Pedagógiánk küldetése – filozófiája, nevelési gyakorlatunk vezérfonala

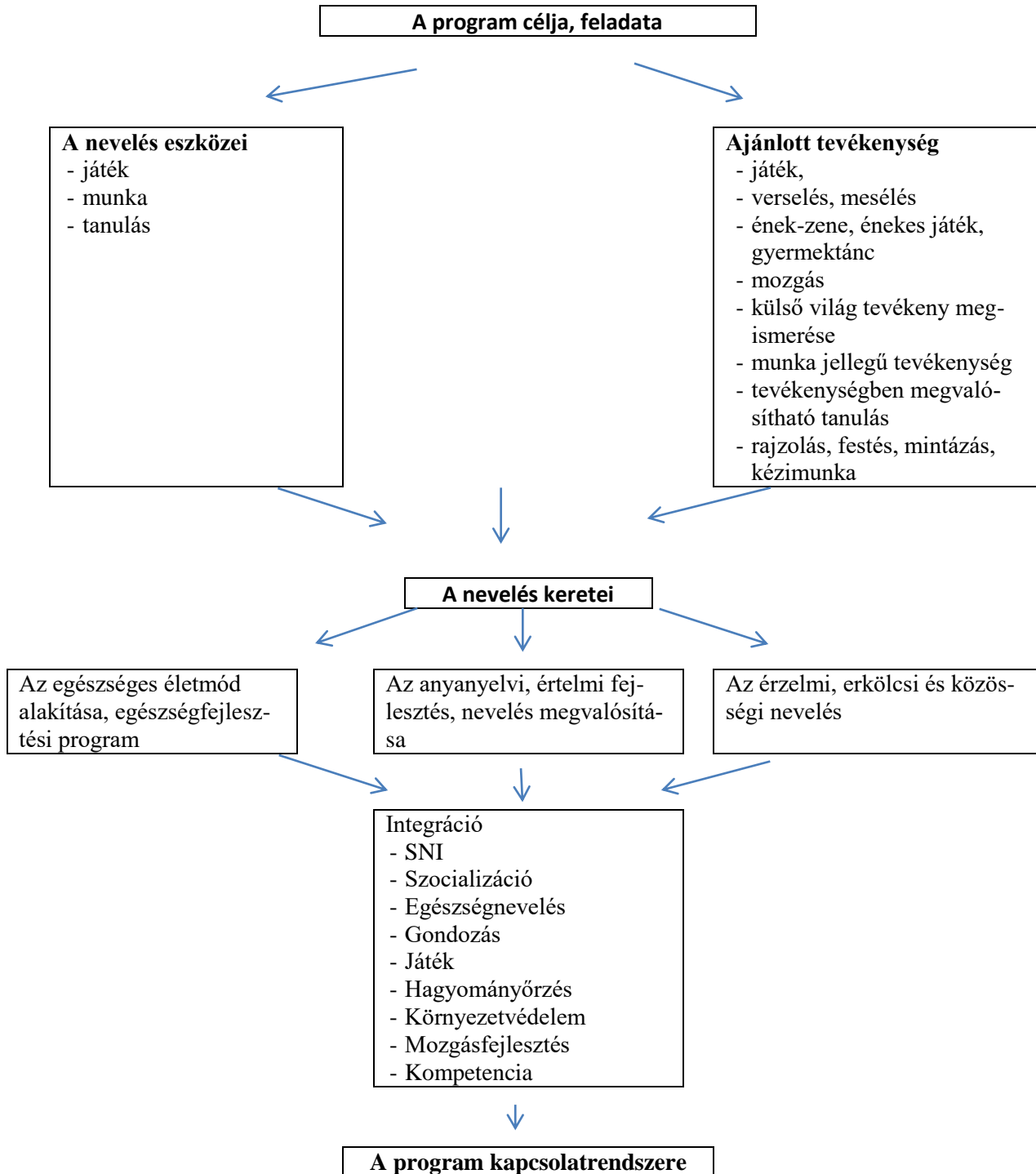
*„A korai nevelés a legfontosabb.
Amit az ember gyermekként lát,
az segíti egész életében, hogy jó felé orientálódjék”
(Brunsztvik Teréz)*

Óvodai nevelési programunk alapjai

Azonosulunk az Alapprogram alapelveivel, céljaival. Akkor vagyunk a programunk megvalósítói, ha hittel cselekszünk, s benne teljes értéktagként dolgozunk. A gyermekeknek biztonságos és boldog környezetet biztosítunk. A gyermek a mi szeretetünkre, megértésünkre vágyik. Tudunk nevetni, csodálkozni, felfedezni. Hiszen, ha mi képesek vagyunk erre, képesek lesznek a gyermekek is. Ami nekünk a program megszabta kötelesség, a gyermeknek élmény és játék. Törekszünk a legjobb minőség elérésére!

Rendszertábla

3. Az óvodai nevelés alapelvei, célja

A z óvodai nevelés alapelvei, és célja

Korábbi tevékenységközpontú helyi nevelési programunkra építve és a környezeti adottságaink előnyeire és hagyományaira alapozva fogalmazzuk meg saját óvodai pedagógiai programunkat. Kiemelt helyet kap célkitűzéseinkben a környezeti nevelés kibővítése által a környezettudatos és környezetvédő szemlélet kialakítása. Az éves részletes tématervünket, a zöld jeles napokat és a néphagyományokat figyelembe véve tervezzük meg.

Alapelvünk a szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelemben gazdag óvodai élet megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy tartást, önállóságot, boldogságot ad a gyermeknek, és biztosítja az egyenlő hozzáférést. Programunk a külső világ tevékeny megismeréseinek eszközével, és a néphagyomány ápolásával ható vers - mese - dramatikus játékokra, a vidám éneklés, énekes játék és zenehallgatásra, valamint a rajz, mintázás, kézi munka és a mozgásos tevékenységekre helyezi a hangsúlyt, a természeti - emberi - tárgyi környezet megismertetését elsősorban a közvetlen környezetükben, a tapasztalati lehetőségek biztosításával teszi érzelmileg gazdaggá.

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik:

- Kiegyensúlyozottak.
- Kötődnek környezetükhöz, lakóhelyükhöz.
- Képesek bízni önmagukban és másokban.
- Magukkal és környezetükkel szemben igényesek.
- Másokkal szemben türelmesek, megértők.
- Aktívak, érdeklődők, tevékenykedni szeretők.
- Szeretik és értékelik a jót, a szépet.
- Kreatív gondolkodásúak.
- Testileg és lelkileg egészségesen fejlődnek.
- Választékosan beszélnek anyanyelvüket.
- Nyitottak az őket körülvevő világ felé.

Legfőbb kincsünk a gyermek, legfőbb érték pedig minden kisgyermek kíváncsisága, kezdeményezése, de főleg a semmi mással nem helyettesíthető szabad játéka, melyben a felfedezés örömeivel az alkotás és az önmegvalósítás élményével gazdagodnak, sajátítanak el ismereteket. Szeretben, otthonos, nyugodt, derűs légkörben, fejlesztő játékok, tevékenységek között válogathatnak és dinamikus, gyermekszerető óvónők, dajkák és pedagógiai asszisztensek veszik körül őket. Tudatos nevelőmunkánkban a rá- és odafigyelés a gyermekeknek lehetőség, a felnőtteknek kötelesség. Egyéni bánásmód alkalmazásával a ránk bízott gyermekek életkoronként és egyénenként változó testi – lelki szükségleteit figyelembe vevő nevelés folyik, rendezett, esztétikus környezetben, biztonságban tölthetik óvodás éveiket. Állandóan történik valami „érdekes”, mert óvodai életünket úgy szervezzük, hogy sok legyen benne a közös élmény, a közös tevékenység. Nem az egyéni különbségek eltüntetésére, hanem annak elfogadtatására törekszünk. Minden kisgyermeket önmagához képest fejlesztünk, segítjük tehetségük kibontakoztatásában, esetleges hátrányaik leküzdésében egyéni tempójuknak, érési sajátosságaiknak megfelelően, a családokkal együttműködve. Céljaink megvalósulásának eredményeként a gyermekek az óvodáskor végére testileg, lelkileg, szociálisan, egészségesen fejlődő, kiegyensúlyozott, nyitott, kreatív, pozitív énképpel rendelkező, az iskolát érdeklődéssel váró gyermekekké válnak. Ennek érdekében nyitottak vagyunk a környezetből jövő visszajelzésekre és felhasználjuk őket a szakmai fejlődésünk érdekében.

Kollégáinkkal szemben követelményként fogalmaztuk meg, hogy az óvoda céljait elfogadják és ezért tenni akaró magatartást tanúsítsanak.

A szülőktől kérjük, hogy partnerek legyenek a nevelési munkánkban, és az óvodát támogassák, hogy céljainkat elérhessük.

A gyermekeket ösztönözzük az együttműködésre.

Mindannyian törekszünk arra, hogy Szódliget nagyközség elismert intézménye legyünk!

3.1 Gyermekkép

A nevelés folyamata a születés pillanatában indul el, és óriási utat tesz meg az első három évben. Az eddigi megismerés legfontosabb irányítója a család, a szülő.

Az óvodába lépés fontos szakasza a gyermek életének. Az óvodás korú gyermek személyiségének fejlesztéséhez feltétlenül szükséges, hogy mind a család, mind az óvoda biztosítsa azokat a szükséges feltételeket, amelyek a mindennapi kiegyensúlyozottsághoz és az egészséges fejlődéshez nélkülözhetetlenek. Csak akkor várhatjuk el, hogy jókedvű, kiegyensúlyozott gyermekek vegyenek körül bennünket, ha barátságos, szeretetteljes, nyugodt légkört teremtünk életükhöz. Az óvodás korú gyermek világképe énközpontú. Bevésődése az érzelmi viszonyok függvénye. "Minél több rokon vonást tud felfedezni a gyermek a külső helyzet és az ő érzelemléviága között, annál élénkebb az ő érdeklődése, s akkor teljes, ha az érzelmeknek a külső jelenségekre való kihelyezése létrejön." A mi felelősségünk többek között abban rejlik, hogy megtanítsuk a gyermeket arra, hogy megismerje és megszeresse az őt körülvevő világot. Megtanuljon eligazodni benne, megtalálja saját helyét és előbbre jutásának módját környezetében.

Az óvónő a gyermek modellje: tanítsa meg őt odafigyelni a környezet jelenségeire, mutassa meg a természet elbűvölő csodáit, ne siessen, tudjon kivárni, legyen elég toleráns, s hagyja meg a gyermeknek a felfedezés örömet, a ráismerés biztonságát.

Hiszen egy kavics, egy bogár, egy kis darab fa, egy történet, érzéseket csálhat elő, ez remélhetőleg segít kialakítani a beleérző képességet, amely minden emberi kifejezés alapja. Ezáltal fejleszthető alkotóképessége, kreativitása.

A kisgyermekkorban megalapozott szokásrendszer kiépítése eredményeként a környezetével és önmagával harmóniában élő gyermekek nőnek majd fel, akik felnőttként is felelősséget fognak vállalni önmagukért és egészséges környezetükért.

A gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevétele mellett, a gyermeki személyiség kibontakoztatásán keresztül, a befogadás az esélyteremtés az esélyegyenlőségek megteremtése érdekében fontos feladatunknak tekintjük:

- A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztését.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek gondozását.

Fejlesztési stratégiánk kimunkálásában minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférést, mely:

- Gyermekközpontú, és a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik.
- Az iskola-óvoda átmenet megkönnyítését segíti elő.
- Figyelembe veszi a nemek társadalmi egyenlőségének megvalósítását és az ezzel kapcsolatos előítéletek lebontását.
- Biztosítja a szabad játék kitüntetett szerepét.

Nevelésünk során a gyermekek egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesülnek.

3.2 Óvodakép

Az óvodai nevelésben alkalmazott nevelési hatásoknak, módszereknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk. Az óvodánk pedagógiai tevékenységrendszerével és tárgyi környezetével hozzájárul az emberi értékek közvetítéséhez.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda kiegészíti a család nevelési feladatainak ellátását. Óvodánk nyitott a szülők számára, betekintést nyerhetnek gyermekeik óvodai életébe, szülői értekezletek, fogadóórák, közös programok, befogadás, nyílt ünnepek alkalmával.

Az óvodapedagógusok és az alkalmazotti közösség tagjai is megtalálják az óvodások fejlesztésének szépségét, egyediségét, valóra tudják váltani emberi és pedagógiai törekvéseiket, és átlátják a nevelés távlati céljait is. Pozitív visszajelzésekre épülő bizalommal teli légkört alakítunk ki, ahol minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra, próbálkozásra.

Nevelőtestületünk szakmai tudására, saját emberi erőforrására, adottságára, végzettségére támaszkodva, a mai kor társadalmi igényeinek megfelelően korszerű, a nevelés távlatait is figyelembe vevő óvodai nevelőmunkát végez. A nevelésünk célja, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését és személyiségének kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságokat figyelembe vesszük.

Nevelésünk során kiemelt szerepet kap:

- A környezeti nevelés
- Az anyanyelvi nevelés
- Az egészséges életvitelre nevelés

A nevelésünkben megjelenítendő értékek:

- A gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezet biztosítása.
- A gyermeki személyiség tisztelete, elfogadása, a szeretet, a megbecsülés és a bizalom légköre.
- A nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedések, új módszerek, tudományos eredmények.
- A testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása.
- A gyermeki közösségben végezhető sokszínű – életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységek biztosítása, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játéokra.
- A játékon és tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak, emberi értékek közvetítése.
- A nemzetiséghez tartozó, valamint a migráns gyermekek önazonosságának megőrzése, ápolása, erősítése, átörökítése.

A gyerekek a természetből kapják a legintenzívebb ingereket. A természet csodái lépten-nyomon a szemük előtt vannak, csak fel kell rá hívni a figyelmüket és így számukra is egyértelművé válik, hogy ezekre mennyire kell vigyázni. Így a gyerekeket már meg is nyertük, már csak a lehetőségeket kell felkínálni. S ez az, amiben mi sokat tudunk tenni! Az óvodapedagógus személyisége, jelzései, hatásai, mintája, az erős érzelmi kötődés alapján jelentős szerepet tölt be az énkép formálásában. Az énképet befolyásolják a társak megnyilvánulásai, jelzései. Az egyént körbefonó szeretetteljes légkör erősíti a gyermekben a pozitív énképet, nyitottabb lesz társai felé és könnyebben beilleszkedik.

Az óvodapedagógus személyisége, jelzései, hatásai, mintája, az erős érzelmi kötődés alapján jelentős szerepet tölt be az énkép formálásában. Az énképet befolyásolják a társak megnyilvánulásaikkal, jelzéseikkel. Az egyént körbefonó szeretetteljes légkör erősíti a gyermekben a pozitív énképet, nyitottabb lesz társai felé és könnyebben beilleszkedik.

A helyi értékeink és célkitűzéseink megfogalmazódnak az óvoda programjának alapelveiben. Helyi célunk, hogy gyermekeink, megismerjék a helyi kultúra tárgyi, környezeti értékeit és emlékeit. Így szerzett élmények által alakuljon ki bennük a szülőföldhöz való kötődés, ragaszkodás. A nép-

hagyományokon túl fontos, hogy megismerjék a helyi természeti és társadalmi környezet adta sokszínű lehetőséget, gazdagodjanak az itt szerzett élmények által.

Az óvodánknak irigylésre méltó természeti adottságai vannak: a Duna és a Sződ Rákospatak közelsége; a környező kiserdők, horgásztanyák bejárhatósága; a zöld óvodaudvar, melynek végéből páratlan kilátás nyílik a pilisi erdőkre. Míg a városi óvodák hosszas szervezéssel jutnak ki a zöldbe, addig mindez nekünk karnyújtásnyira van. További célkitűzéseink bővebben a 6/6 o. környezetvédelmi programunkban olvashatóak.

3.3 Óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága

- **Integrált megközelítést kell alkalmazni**, bevonva valamennyi érintett felet - így a családokat is-, és szoros együttműködést kell kialakítani a nevelőmunkát segítő szakszolgálatokkal.
- **Célunk az optimális személyi és tárgyi feltételek biztosítása** a kisgyermek számára személyiségük kibontakoztatásához.
- **Figyelmet kell fordítani többek között** a környezetre, az **infrastruktúrára**, a személyzeti ellátottságra, az irányításra és a minőségbiztosításra is.

Az intézmény a tanulásban, továbbképzésben azokat a dolgozókat támogatja, akiknek munkakörük betöltéséhez nélkülözhetetlen a képzés által nyújtott képesítés megszerzése.

Célunk: A pedagógus-továbbképzés azoknak az ismereteknek és készségeknek a megújítására, bővítésére, fejlesztésére szolgál, amelyekre szükség van:

- a mindennapi nevelő oktató munkánkhoz, az intézmény tevékenységének megszervezéséhez, az értékelési feladatok ellátásához.
- az intézményirányítási, vezetési feladatainak ellátásához.
- az egészségneveléssel, fejlesztéssel kapcsolatos programok.
- környezeti neveléshez kapcsolódó tudás bővítése.
- online megvalósuló szakmai együttműködések.

3.4 Pedagóguskép

Az óvodában a nevelőmunkánk kulcs szereplője az óvodapedagógus, személyisége meghatározó a gyermekek számára. Az óvodapedagógus legyen elfogadó, segítő, támogató, mintát, modellt nyújtson a gyermek számára.

Munkája során a pedagógusnak saját személyiségét folyamatosan háttérbe kell szorítania, ezért szüksége van önfejlesztési, önkarbantartási technikák alkalmazására ahhoz, hogy eleget tehessen a szerepvállalásoknak, és kiegyensúlyozott életet tudjon élni. Az óvodapedagógus személyisége, modellszerepet tölt be a gyermek előtt, gesztusai, szavai, gondolkodásmódja és életvezetése, min-
tát jelent, az erős érzelmi kötődés alapján jelentős szerepet tölt be az énkép formálásában. Az énképet befolyásolják a társak megnyilvánulásaikkal, jelzéseikkel. Az egyént körbefonó szeretetteljes légkör erősíti a gyermekben a pozitív énképet, nyitottabb lesz társai felé és könnyebben beilleszkedik.

- Pedagógusaink személyükben belsőleg nyugalmat, elfogadást, megértést, derűt sugároznak.
- Külsőleg, megjelenésükben igényesek, szakmailag és emberileg hitelesek, gyermekközpontúak.
- Pedagógusainkat jellemzi az optimizmus, a realitás, humanizmus, örömképesség, és a játsszani tudás, a gyermekekkel való érzelmi azonosulás,
- A nevelőtestület aktív tagjaiként pedagógusainkat jellemzi az együttműködés, a szakmai tapasztalatok átadásának- befogadásának képessége, kezdeményezőképeség, reflektivitás, pedagógiai módszerek megválasztásában tudatosság.
- Pedagógusaink az alábbi kompetenciákkal rendelkeznek:
- Szakmai feladataik ellátásához szükséges szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudással rendelkeznek.
- Tervező munkájuk mindig tudatos.
- Folyamatosan frissítik az óvodás gyermekek személyiségfejlesztéséhez és tanuláshoz támogatásához szükséges módszertani felkészültségüket.
- Figyelembe veszik a gyermekek egyéni képességeit, fejlődési ütemét, ehhez egyéni módszereket alkalmaznak.
- Segítik és fejlesztik a gyermekcsoportok, közösségek alakulását.
- Megfigyelik és értékelik, elemzik a pedagógiai folyamatokat és a gyermekek fejlődését.
- Kommunikációjuk, szakmai együttműködésük, problémamegoldásuk példaértékű.
- Szeretik hivatásukat, elkötelezettek, szakmai fejlődésükért mindent megtesznek.
- A környezeti nevelésben mutatott jártasságuk, a fenntarthatóság értékrendjük hitelesen képviselik azt, és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadásának módját ismerik.

3.5 Személyi feltételek:

Óvoda: 2-2 óvodapedagógus dolgozik gyermekcsoportonként heti váltásban, délelőtti, délutáni műszakokban.

Óvodánkban a vezető óvodapedagógus függetlenített, munkáját az óvodavezető- helyettes segíti. A beszédhibás gyermekek fejlesztését a Szakértői Bizottság biztosítja.

2013-tól 2 pedagógiai asszisztens és 1 fő óvodatitkár segíti a munkánkat.

7 dajka biztosítja a tiszta, higiénikus környezetet, segítséget nyújtanak a pedagógusoknak, a gyermekeknek gondozásban, nevelésben.

Bölcsőde: Az önkormányzat által engedélyezett 2 fő munkavállaló alkalmazásával működik, melyből 1 fő kisgyermeknevelő, 1 fő bölcsődei dajka.

1 fő karbantartó és 1 fő takarító biztosítja az épület és az udvar rendjét, tisztaságát, felszerelésünk állagmegóvását.

Az iskolai és a mini- bölcsődei étkeztetést is az óvodai konyha látja el. A konyhai alkalmazottak: ételmezésvezető, szakács, konyhalányok biztosítják a mindennapi változatos, vitamindús napi háromszori étkezést.

Szakmai végzettségek:

Óvoda:

1 fő: óvónői szakközépiskola (középfokú végzettség)

14 fő: óvodapedagógus alapszak

Másoddiplomák:

1 fő: óvodavezető szakvizsga

Kiegészítő végzettségek:

2 fő: pedagógiai asszisztens OKJ

3 fő dajkaképző

1 fő: középiskolai végzettség

3 fő érettségi végzettség

1 fő: ételmezésvezető

1 fő: szakács

Az óvónők átlagéletkora 52 év, átlagos szakmai gyakorlata 18,5 év.

Bölcsőde:

1 fő kisgyermeknevelő

1 fő bölcsődei dajka

Az óvoda teljes nyitvatartási ideje alatt a nevelőmunkát kizárólag óvodapedagógus végzi, a kötött munkaidőt a gyermekekkel való közvetlen foglalkozásokra fordítjuk.

Óvodánkban dolgozóink lelki egészség megőrzését segítik:

- Esetmegbeszélések, melyek jól segítik az ismeretek, információk mozgósítását, az érzelmi teherbírást.
- A konzultációk eset, program és pedagógus központúak.
- Egyéni törekvések: fogadjuk el, hogy nem vagyunk tökéletesek, határozzuk meg az önfejlődésünket, döntsük el mi a jó nekünk, erősítsük önismeretünket.

Lelkileg egészséges intézményünk:

- Céljaink világosak, mindenki képes azonosulni vele.
- A tervezés, a döntés folyamatában, problémamegoldásban az irányultságnak, képességnek, felelősségnek megfelelően mindenki részt vehet.
- A dolgozók terhelésénél nemcsak az intézmény, hanem az egyén érdekeit is figyelembe vesszük. Ismerjük azt, aki a legjobb teljesítményre képes, hosszútávon lehet rá számítani, mentális egészsége miatt a legjobban mozgósítható.
- A kommunikációáramlás alulról felfelé és fordítva is működik.
- Folyamatosan jelen van az újítás, fejlesztés szándéka.
- Oldott légkör, amelyben helye van az örömnak és az elismerésnek.
- Testületünk egyéni meggyőződése, elképzelése alapján fogalmazza meg saját céljait, feladatait.
- A környezetünk irányába történő elvárásoknak határokat szabva reagálunk. (fenntartó, szülő, gyermek)
- Konfliktustűrő, kezelő képességgel rendelkezünk.
- **Integrált megközelítést kell alkalmazni**, bevonva valamennyi érintett felet – így a családokat is –, és szoros együttműködést kell kialakítani a nevelőmunkát segítő szakszolgálatokkal.
- **Célunk az optimális személyi és tárgyi feltételek biztosítása** a kisgyermek számára személyiségük kibontakoztatásához.

- **Figyelmet kell fordítani többek között** a környezetre, az **infrastruktúrára**, a személyzeti ellátottságra, az irányításra és a minőségbiztosításra is.
- Mentorálási rendszer kiépítése és hatékony működtetése – A szakmai utánpótlás biztosítása

3.6 A nevelőmunka tervezése

Előzetes tájékozódás alapján (védőnők együttműködésével), az adott tanévben jelentkező gyermekek életkorát figyelembe véve alakítjuk csoportjainkat heterogén, illetve homogén csoportokká. A nevelői munkánk során a különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése integráltan történik. A csoportok megszervezése: A csoportszervezés alapja a biológiai életkor, a nemek aránya. A nehezen nevelhető, vagy speciális fejlesztési igényű gyermek csoportbeli elhelyezésénél alapvető szempont a pedagógusok arányos terhelése, hogy elegendő ideje legyen az egyéni fejlesztésre (max.: 1-2 fő/csoport). A csoportok létszáma (az alapító okirat alapján) maximum 25 fő, intézményi szinten 175 fő.

Intézményünkben 4 homogén csoportot szervezünk, az alábbiak szerint:

- 2,5-3 évesek
- 3 – 4 évesek
- 4 – 5 évesek
- 6 – 7 évesek

2 heterogén csoport, az alábbiak szerint:

- kis - vegyes 3 – 4 – 5 évesek
- nagy - vegyes 5 – 6 – 7 évesek

Az életkori jellemzők ismeretében és az egyéni eltérésekre építve az óvodapedagógus döntésétől függ (a szabad játékot kivéve) a felajánlott tevékenységek szervezése. A gyerekek a tevékenységbe változatos szervezeti formai keretek között kapcsolódhatnak be. Az óvodapedagógusok egyes tevékenységnél előnyben részesíti a mikrocsoportos foglalkozási forma szervezését. A mindennapokban az óvodapedagógus és gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő növekvő időtartamú 5-35 perces csoportos és mikrocsoportos foglalkozást tervez és szervez.

Ezen tevékenységek szervezésénél a gyermeki életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevétele mellett elvárás, hogy az iskolára készült nagycsoportos gyermek képes legyen a foglalkozás egész időtartama alatt részt venni. Kiemelt szerepet szánunk a gondozásnak, ahol az óvodapedagógus és a dajka összhangban nevel, építi kapcsolatát a gyermekkel és segíti önállóságuk fejlődését.

3.7 Szakmai munkaközösség

- A köznevelésről szóló törvény 71.§ (1) bekezdése alapján egy nevelési-oktatási intézményben legfeljebb tíz szakmai munkaközösség működhet.
- A nevelőtestületben három munkaközösség működik, két- három évente kiemelt területet választ (környezeti nevelés, ének zenei nevelés, anyanyelvi nevelés, mozgás, stb.) a stratégiai dokumentumokkal összhangban van. A munkaközösség vezető irányítja, koordinálja a nevelőtestület tagjait. A nevelési év elején az éves munkaterv megbeszélése után a nevelőtestület tagjai elfogadják az éves programot. Év végén beszámoló készül és értékeljük a munkatervben megvalósultakat.

Feladata:

- Emeli az intézményben folyó nevelői munka színvonalát. Gyorsabb az információ áramlása, nagyobb az együttműködés lehetősége.
- A munkaközösség vezetője részt vesz az éves ellenőrzésekben. Kezdeményezi a helyi pályázatok kiírását. Véleményezi a pedagógus álláshelyek pályázati anyagát. Javaslatot tesz a költségvetésben rendelkezésre álló szakmai előirányzatok felhasználására. Segíti a gyakorlatok beilleszkedését, és mentort jelöl ki számára. Összeállítja a munkaközösség éves programját, feladattervét, erről tájékoztatja a nevelőtestületet. Az adott területen belül tervező, elemző, értékelő tevékenységet végez.
- Innovációban való aktív részvétel, terjesztésében segítségnyújtás – bemutatók szervezése.
- Az éves munkaprogram összeállításához konstruktív javaslattétel és megvalósításában való aktív részvétel.
- A szakmai továbbképzéseken szerzett ismeretek átadása, megosztása egymással.

4. Az óvodai nevelés általános feladatai, a fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

4.1 Az egészséges életmód alakítás

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettszsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az óvodánk egészségvédő programja, egészségnevelési elvei

Célja: Az óvoda minden tevékenységével szolgálja a gyermekek egészséges testi, lelki, és szociális fejlődését, harmóniáját. A gyermek testi szükségleteinek kielégítése során alapozódnak meg azok a magatartási készségek egészség-testkultúra, szokások, melyek az egészséges életvitelhez szükségesek.

Feladata: Az egészséges életmódra való nevelés, az egészséges életvitel igényeinek alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

Az óvodai nevelés feladata ezen belül:

- A gyermekek életkorának megfelelő gondozása, testi szükségleteinek és komfortérzetének mozgásigényeinek kielégítése.

- A harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mindennapos mozgás feltételeinek biztosításával.
- Az önmaguk és környezetük esztétikuma iránti igény alakítása.
- Az egyéni és a csoportos mozgásigény figyelembevételével a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése, spontán és tudatosan is szervezett testedzés, testi nevelés, prevenció biztosítása.
- Szakemberek bevonásával a testi-lelki egészségük megóvása, a szülők, óvodapedagógusok bevonásával történik.
- A szabadban való tartózkodás és tartalmas tevékenységek megszervezése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, megőrzése, óvása.
- Az egészséges életmód része az étkezési kultúra alakítása erősítése, az életkori sajátosságoknak megfelelően, tiszteletben tartva a vallási, egészségügyi illetve egyéb okokból eltérő étkezést igénylő családok szokásait. A korszerű étkezés a vitaminban gazdag élelmiszerek, fogyasztásával formáljuk a gyermekek és szüleik szemléletét, és hozzáállásukat. Különös figyelmet szentelünk a magas só, cukor tartalmú illetve telítetlen zsírtartalmú élelmiszerek fogyasztásának csökkentésére, valamint a zöldség, gyümölcs és tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére.
- A testápolás helyes szokásainak, a tisztaság igényének megalapozása. A gyermekek testének gondozásához - korcsoportnak megfelelően - a fogmosáshoz, a hajápoláshoz, az orr tisztításához biztosítjuk a lehetőséget.
- A megfelelő öltözet a test védelmét szolgálja az időjárás változásaival szemben, és a gyermeki önállóságot, esztétikai ízlésvilágot alapozza.
- A pihenő idő alatt biztosítjuk minden gyermek testi-lelki megnyugvását, felüdülését, regenerálódását.

Prevenció, betegségek megelőzése, korrekciója

Az óvodai közösségbe, az egészséges gyermekek védelme és az esetleges szövődmények kialakulásának megelőzése érdekében csak egészséges, a kötelező védőoltásokban részesült gyermek járhat. Az óvodapedagógusok csak azt a gyermeket kötelesek bevinni a csoportokba, aki megítélésük szerint egészséges, tünetmentes. A betegnek látszó gyermek szüleit megkérjük, hogy orvosi igazolással hozza be a gyermeket az óvodába. A napközben megbetegedett gyermeket lefektetjük, a szülőket értesítjük. Szükség esetén orvost hívunk. A fertőzések megelőzése érdekében biztosítjuk a megfelelő feltételeket: külön jellel ellátott törölközők, ágynemű, fertőtlenítések. Figyelünk a foko-

zott törődést, gondoskodást igénylő gyermekekre, a bennük rejlő feszültséget, gátlást igyekszünk az okok feltárása után a szülők segítségével oldani. A tartási rendellenességek, lúdtalp megelőzése érdekében figyelünk a helyes testtartásra, a gyermek méretének megfelelő bútorzatra, a mozgásfejlesztő foglalkozások mozgásanyagának összeállítására. A szülők mellett az óvodapedagógusoknak időben fel kell figyelniük a tünetekre, s az óvoda orvosaival, a szülőkkel közösen meg kell oldani a problémát.

Az egészségnevelés funkciója nem más, mint a korai megelőzés, prevenció. Nem gyógyító jellegű, hanem valamire felkészítő, megelőző (prevenciós eljárás), korai felkészítés. A korai megelőzés, prevenció, lehet a séta, kirándulás, zenehallgatás, az óvoda napirendjének kialakítása, a kisgyermek pihenési idejének és tartalmának összeállítása, így kap prevenciós színezetet a csoportszoba szellőztetése, virágokkal való díszítése, a naponta többszöri kézmosás, az ízléses, esztétikus terítés.

Az egészséges és biztonságos környezet biztosítása

Óvodánk udvarainak változatos terepviszonyai, felületei, egyre gazdagodó játszó és mozgásfejlesztést segítő eszközállománya más-más célt szolgálnak. Alkalmasak mozgásos játékok, egyes sport jellegű tevékenységek szervezésére, de szerepjátékok kialakulására is. A csoportszobák mérete változó, a falak színe világos, a világítás megfelelő. A folyamatos szellőztetés megoldott. A berendezések a gyermekek méretének megfelelőek, könnyen tisztán tarthatók. Az eszközök használatát megtanítjuk a gyermekeknek, a biztonságos óvodai létet biztosító világos szabályrendszert határozzunk meg. Épületeink, berendezéseink, eszközeink állapotát folyamatosan ellenőrizzük, azok karbantartásáról a fenntartó gondoskodik. Az egészséges, tiszta környezet fenntartásának legfontosabb feltétele az alapos takarítás, fertőtlenítés, a biztonságos óvodáé pedig az óvodahasználók szabálytisztelete.

A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges, és biztonságos környezet biztosítása; a környezettudatos viselkedés kialakítása: A mindennapokban az óvodai élet szervezése során az óvoda dolgozói környezetbarát, természetbarát szemléletet sugallva segítik a gyermekek egészséges testi, lelki és szociális szükségleteinek kielégítését, kognitív folyamatainak, erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlődését.

Megfelelő szakemberek bevonásával - szülővel, óvodapedagógussal - együttműködve speciális, gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatokat látunk el.

1-es típusú diabétesszel élő gyermekek ellátása

A szülő írásbeli kérelmére fogadjuk az óvoda ellátási körzetében élő 1-es típusú diabétesssel élő gyermekeket. Ellátásukba a legalább érettségi végzettséggel rendelkező, az OH által előírt képzést elvégzett, erre felkért munkatársak kapcsolódhatnak be. A cukorbeteg gyermekek ellátásával kapcsolatos feladatokat az óvoda Eljárásrend diabéteszes gyermekek ellátására szabályzata tartalmazza.

Az egészséges gyermek jellemzői:

- biztonságban érzi magát,
- érzi, hogy a felnőttek és a társai szeretik,
- örül a szüleinek és a családi életnek,
- nyugodt, elégedett,
- szívből tud nevetni, ha alkalma nyílik rá,
- szeret játszani,
- nyílt és szabadon megnyilatkozik,
- szeret óvodába járni,
- társaival barátságos,
- érdeklődik a körülötte lévő világ iránt, igényli a mozgást,
- igényli az önállóságot,
- hatni szeretne másokra, a környezetére,
- jól alszik,
- jó étvágya van,
- nincsenek hosszan tartó, súlyos félelmei.

Az egészségfejlesztés feltételrendszere és területei:

- egészséges táplálkozás,
- mindennapos testmozgás,
- személyi higiéné,
- a testi és lelki egészség fejlesztése, viselkedési függőségek,
- a bántalmazás, erőszak megelőzése,
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,

A lelki egészségfejlesztés

Célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek esetében a környezethez történő alkalmazkodást. (Nkt. 131. §)

A **helyes életritmus**: Az óvodánk napirendje a gyermekek életkorának megfelelő, a helyes életritmus kialakításával az egészséges testi és szellemi fejlődését biztosítja. A napi életritmus, a rendszeresen megszokott időben végeztetett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek is feltételei. Az óvodapedagógusok a gyermekek óvodában eltöltött idejét tudatosan, és élettani szükségleteik figyelembevételével tervezik.

Lelki egészségfejlesztés a művészetek alkalmazásával:

A gyermekek érett személyiséggé válásának, azaz lelki egészségének elősegítése a művészetek (ének, tánc, rajz, mesemondás, népi játékok és népi rítusjátékok, kézművesség, stb.) és a közösségi alapú egészségfejlesztés személyiségfejlesztő hatékonyságú alkalmazásával:

Művészetek alkalmazása: A pedagógusok személyközpontú pedagógiai munkáját rendkívüli módon megkönnyíti, ha használják a művészetek léleknemesítő-gyermekszelídítő, valamint tanulást és kreativitást serkentő hatását, azaz az érzelmi és értelmi életre gyakorolt hatását. Ehhez alapvetően kétféle, már kipróbált és jól bevált módszert alkalmazunk:

Az éneknek és a zenének (beleértve az egyszerű hangszeres játékot is) kisgyermekkorától jelentős hatása van a ritmusérzetre, a nyelvi fejlődésre, s ezen keresztül a magasabb szintű megismerő agyi funkciókra. Az eredeti Kodály módszer, valamint a kodályi elveket követő módszerek sokszor bizonyított, közismert 15 pszichológiai, agyfejlődési hatásai szerint a mindennapi közös éneklés, zenélés, tánc beépítése a napirendbe fontos kognitív és affektív hangolási funkciót tölt be. Az igényes klasszikus zene hallgatása és az élőzene klasszikus koncert élmények szintén hozzá járulnak a művészi fogékonyság kialakulásához. A belső érzélemvilág megfelelő hangoltsága teszi lehetővé a hosszútávú memória működését, vagyis a lelki egészség és a tanulás eredményességének egyidejű javulását. Tánc, melyen belül előnyben részesítendő a néptánc és a gyermektánc (Ezeknek speciális hatásai vannak a lelki egészségre: a fiú-lány szerep különbözőségére tanítanak szavak nélkül; valamint a néptánc még a hagyományokhoz kötődést is elősegíti; mindkét hatás lényeges összetevője a lelki egészségnek).

A különböző alkotó művészeti és kézműves tevékenységek a személyes környezet formálásának és az egyéni kibontakozásnak jól ismert alkotóelemei. Beépítve a napirendbe a művészeti tevé-

kenységeknél lényeges azonban, hogy lehetőleg minden gyerek vegyen részt ezek valamelyikében, hiszen így érzük el mindegyikük lelki egészségének segítségét.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek napirendjébe való beépítése az egészséges érzelmi és értelmi fejlődéséhez nélkülözhetetlen.

A „Kincses Kultúróvoda” programjai népi mesterségek megismerése, komolyzenei koncertek, ünnepi megemlékezések, könyvtár és múzeum látogatások, családi napok mind hozzájárulnak a lelki egészség fejlődéséhez.

Táplálkozás: A növekedés és fejlődés egyik legfontosabb feltétele a táplálkozás. Gyerekkorban ugyanis a tápanyagok nemcsak a mozgás során elfogyasztott energiát pótolják, hanem a növekedéssel és fejlődéssel járó testépítést is biztosítják.

Az óvodánkban a gyermekek háromszori étkezéssel napi tápanyagszükségletük 60- 70 %-át kapják meg. Ebben megfelelő mennyiségben és arányban szerepelnek fehérjék, szénhidrátok, zsírok, vitaminok, ásványi sók és rostos anyagok. A kisgyerek napi étrendjéből nem hiányzik a tej és tejtermékek, a gyümölcs, zöldség és a kellő mennyiségű folyadék. Óvodánk étrendje változatos. Az étkeztetés kulturált körülmények között zajlik, biztosítjuk a gyermekek számára a megfelelő méretű evőeszközöket. Hozzászoktatjuk a gyermekeket a helyes evőeszköz használathoz a gyermekek fejlődési szintjéhez alkalmazkodva és ügyelünk a helyes testtartásra. Mindig szem előtt tartjuk a gyermekek egyéni igényeiket, semmit sem erőltetünk, de ha egy gyermek étvágytalan, megpróbáljuk az okát kideríteni. Minden nap fogyasztanak a gyermekek gyümölcsöt, télen gyógyteát főzünk saját kezűleg termesztett, gyűjtött, szárított gyógynövényekből (kamilla, csalán, útifű, bodza stb.) A gyógy- és növénykertünk rendelkezésre áll a csoportok számára.

Testápolás: A testápolás a gyerekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaság igényük kialakulását szolgálja. A testápolási műveletek az óvónő és gyermek közötti bensőséges kapcsolat elmélyítését is segíti. Az óvónők arra szoktatják a gyermekeket, hogy szükségleteiket, kívánságaikat jelezzék, szóban fejezzék ki. A kisebbek több segítséget igényelnek, de közben elsajátítják a műveletek technikáját. A bőr ápolása elsősorban a gyermekek rendszeres és megfelelő tisztálkodását jelenti. A fogmosás szokását közelebbi és nagycsoportban alkalmazzuk. A helyes orrfújás és zsebkeendőhasználat megtanítása is

célunk. A szokásrendet úgy alakítjuk, hogy a gyermek a nap folyamán bármikor mehessen WC-re, és szükségleteit nyugodt körülmények között végezhesse el. Az egyéni bánásmód elvét alkalmazva külön figyelünk pl. ekcémás gyermek bőrápolására, az ágyneműk hazaadására a kislányoknál a frizura rendbetételére pihenés után. A védőnők rendszeresen látogatják a csoportokat.

Öltözködés: Az öltözködés védekezés az időjárás változásai ellen, de egyúttal fejlesztheti a gyerek ízlését, önállóságát. A gyermekek öltözéke célszerű, önállóságukkal és az óvodai étellel összhangban legyen. Megfelelő ruhában a gyermek nem izzad meg, nem fázik, szabadon mozog, a ruha nem gátolja a vérkeringést. Ajánlott a többrétegű öltözködés. A szobában ne viseljenek tartósan sarok nélküli papucset, vagy cipőt, mert ez lúdtalpat idézhet elő. Az öltözködés nem az évszakhoz, hanem az aktuális időjáráshoz mérten, váltóruha és zacskó a zsákban, öltözékre való igényesség, odafigyelés (étkezésnél ne legyen foltos, derék betűrése).

Mindennapos mozgás, egyéb mozgás: a gyerekek mozgásigényének kielégítését és fejlesztését a tervezett mozgások és a szabadban végezhető különböző mozgásos tevékenységek szolgálják, melyeket a gyermekek részben szabadon választanak, részben az óvodapedagógusaink kezdeményezik, szervezik. A gyermekek az udvaron annyit mozoghatnak, amennyire egyénileg szükségük van. A jól szervezett séták, kirándulások a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt is jelentenek a csoport számára. A megtett út hosszát, időtartamát a gyermekek életkorához igazítjuk.

- A nap folyamán a mindennapos mozgással alakítjuk a gyermekeken keresztül azt az egészséges mozgásigényt, mely által a szülők mozgáshoz való, (gyaloglás) viszonyát is formálhatjuk.
- A friss levegőn való tartózkodás mindennapos, csak a szélsőséges időjárás és a hőmérséklet írhatja ezt felül.
- Stresszoldás. A szabadban való mozgás: futás, labdajátékok, fogócskázás, bújócskázás, domboldalról lefutás-gurulás jó lehetőségek a feszültség kiadására.
- Az óvoda udvarán sokrétű mozgás gyakorlására, elsajátítására van lehetőség:
- A műfüves területeken foci edzések labdajátékok, mozgásos népi játékok körjátékok, néptánc, Életmód sportok elsajátításához jó tereppel rendelkezünk. KRESZ pályás udvarrészünkön a helyes gyalogos és biciklis közlekedés szabályait is elsajátíthatjuk.

-
- **Óvodakert művelése, gondozása:** Óvodánk nagy hangsúlyt fektet a gyermekek kertszerető, kertgondozó szemléletének formálására. A saját csoportok magaságzásának, raklapkiskert, virágágyás gondozása (gyomtalanítás, ültetés, locsolás).

Edzés: Az egészség megőrzéséhez fontos, hogy a gyerekek szervezete képes legyen alkalmazkodni az időjárás változásaihoz. A kondicionáló, edző tevékenység célja testmozgás megkedveltetése, a szabadban tartózkodás igényének felkeltése. Biztonságos udvarrészünkön gumitéglákkal alábélelt játékok, elegendő mozgástér áll a gyermekek rendelkezésére. Külön térítéses foglalkozásokat szülői igény alapján (néptánc, modern tánc, aerobic, foci, mozgás fejlesztő torna) tesszük színebbé az óvodánk nyújtotta mozgáslehetőségek választékát.

Pihenés, alvás: A 3 és 4 éves kor között a napi alvásigény kb. 12-14 óra, 4 és 6 éves kor között ez 10-12 órára csökken. A gyerek akkor aludt eleget, ha felkeltés nélkül ébred. Az óvodapedagógus feladata, hogy a pihenés alatti nyugalmat fenntartsa. A nyugalom a kellemes közérzet a nehezen elalvó gyermekre is jó hatással van. A nyugodt pihenést az óvodapedagógusaink kellemes mesével, halk zenével, dúdolással, kedvenc játékkal való alvással, a zavaró belső és külső ingerek megszüntetésével biztosítják. Napirendünkben a pihenés ideje 13 órától 15 óráig tart, de ez korcsoportonként eltérhet. Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni alvásszükségletét.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Alapelvek: Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyermekek megismerkednek a vészhelyzetekkel: idetartozik a segítségkérés (felhívás, vagy esetleg mentőhívás).

A gyermekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Általános előírások: A gyermekekkel az óvodai nevelési év, valamint szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a megfelelő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás: Az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás, a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások, a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Az óvoda házirendje tartalmazza azokat a védő-óvó előírásokat, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében, illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ-ben kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz az óvodavezetői szobában található.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.
- Mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása.
- A pedagógiai program ismeretében a dajkák és a pedagógiai asszisztensek is segítik az egészségvédő program megvalósítását.

Jövőbeni terveink az egészségnevelési programunkhoz:

Speciális szülői értekezleteket szervezünk az egészséges életvitel (dohányzás, alkohol, drogmentes életmód) az egészséges táplálkozás, baleset megelőzés témájában. Ennek keretein belül szakembereket hívunk meg (gyermekorvos, védőnő, pszichológus, körzeti megbízott, balesetvédelem). Egészségnapot szervezünk az óvodában a védőnőkkel közösen, ahol a szülők és a gyermekek közösen vehetnek részt játékos vetélkedőn, aerobikon. Készíthetnek gyümölcssalátát, kóstolhatnak reformétkezési termékeket (kölesgolyó, zöldségcsíra stb.)

Sikerkritériumok

- Tisztán étkeznek, közben kulturáltan viselkednek. Megfelelően használják az evőeszközöket. Magabiztosan bánnak a késsel, villával.
- Ügyelnek saját személyük és a környezetük rendjére, gondozottságára.
- Az eszközökkel, berendezésekkel óvatosan bánnak, a rendetlenséget megszüntetik
- Önállóan használja a vécét.
- Szükség szerint használja a zsebkendőt.

- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját helyre rakja.
- Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, szívesen vesz részt benne.
- Az egészségfejlesztés szempontjait, alapjait ismeri.
- Igényük lesz a tisztaság, önállóan mosakodnak, törölköznek, használják a körömkefét, a fésűt, rendben tartják hajukat.
- Megtanulják az alapvető segítségnyújtás módjait a sajátos nevelési igényű, vagy tartós betegséggel élő társaik felé
- Elfogadóan és megértően viszonyulnak a különleges étrendre szoruló gyermekekhez, az e területen mutakozó másságot is az élet természetes velejárójaként kezelik.

Módszertani alapelvek:

- A tiszta, egészséges, balesetmentes környezet megteremtése.
- Testi, érzékszervi problémák megelőzése, korrekciója.
- Az egyéni igények, sajátosságok, képességek figyelembevétele.
- Testközelség, megszólíthatóság.
- Magas fokú önállóság fejlesztése.
- Együttműködés a családdal.
- Fokozatosság, rendszeresség.
- Tevékenykedtetés

4.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Célunk:

Az érzelmi biztonságot nyújtó otthonos, derűs szeretetteljes légkörben a családi nevelés kiegészítése, segítve a gyermek szocializációjának fejlődését, alapvető erkölcsi normák és szabályok kialakulását, melyek elengedhetetlen részei a zavartalan együttműködésnek. Nevelőtestületünk a gyermek- felnőtt kapcsolata területén az alábbi elveket és feladatokat határozza meg:

Feladatunk:

A szociális értékrend, a szociális motívumok kialakítása, fejlesztése.

- Személyre szóló pedagógiai hatások,
- Szeretteljes elfogadás, - a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék
- Pedagógiai optimizmus a kommunikációban és ezt kifejező metakommunikációban,
- Segítségadás a gyermekek egyéni problémáinak megoldásában,
- A személyiség értékeinek hangsúlyozása és elfogadtatása a társakkal,
- Személyes élményeket, érzéseket, gondolatokat feltáró beszélgetések (alkalmanként egyénilig is)
- A szülők bevonása a gyermekeket érintő nevelési kérdésekben,
- A tevékenységek feltételeinek és a kezdeményezett szabályjátékoknak az egyénre szabott befolyásolása,
- A gyermekek változó testi-lelki szükségleteivel való törődés.

Az óvodapedagógus személyisége, jelzései hatásai, mintája az erős érzelmi kötődés alapján jelentős szerepet tölt be az énkép formálásában. Az énképet befolyásolják a társak megnyilvánulásaikkal, jelzéseikkel. Az egyént körbefonó szeretetteljes légkör erősíti a gyermekben a pozitív énképet, nyitottabb lesz társai felé és könnyebben beilleszkedik.

Az óvodapedagógus feladatai, a közösségi magatartási szokások és szabályok kialakításában:

- A szabály és szokásrendszer alakítása,
- A szabad játéktevékenységek kellő mértékű biztosítása,
- Közös kirándulások szervezése,
- A közös ünnepek, rendezvények szervezése, hagyományaink ápolása,
- A gyermekek társas kapcsolatainak megfigyelése és alakítása,
- Közös élmények biztosítása,
- A csoportélet hagyományainak kialakítása, ápolása,
- Viselkedéskultúra megalapozás,
- Községi élet szokásainak és az együttműködés szabályainak alakításában a gyermekek aktivizálása, kompromisszumokkal,
- Szeretetteljes elfogadás és megértés,
- Érzelmeket átélő empatikus felnőtt magatartásminta nyújtása,
- Tevékenységek elvégzéséhez, megfelelő idő biztosítása, erősítve a gyermekek szokásrendszerét, mellyel elősegíti a sikerélményen alapuló tanulást.

A gyermekek felé közvetítendő erkölcsi értékek

Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól. Az óvoda a gyermekek nyitottságára épít. Segítséget nyújtunk, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, a keresztény, kulturális értékeket, hogy kialakuljon a nemzeti identitástudat, a hazaszeretet, a szülőföldhöz, családhoz való kötődés. Rá tudjon csodálkozni a természet és az emberi környezetben lévő jóra, szépre és meg is becsülje. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe, valamint a speciális, megfelelő szakemberekkel való kapcsolatfelvétel, konzultáció.

- Ha szeretünk valakit, akkor szeretünk vele lenni, beszélgetni vele és meghallgatni mindazt, amit mond. Legyen mindig nyitva a szívünk a szeretetre.

- Az egymással való kommunikálás során fontos, hogy hogyan szólunk egymáshoz. Boldog lehet az az ember, aki csendesen, nyugodtan meg tudja oldani a maga gondjait, feladatait, aki ura önmagának, háborgó érzelmeinek és szavainak.
- Megvan mindennek az ideje. A munkának a pihenésnek az ünneplésnek és ez által az egymásra figyelemre is. Az ünnepnap érték. Ha ezt jól éljük meg, akkor magunkkal vihetjük ennek a napnak az erejét, lendületét a hétköznapijainkba.
- Mindenkinek nagyon mélyen a szívébe van ültetve a szülők, a vérszerinti rokonok iránti tisztelet és szeretet, amit tudatosan kell ápolnunk. Odafigyeléssel, szófogadással tartozunk szüleinknek.
- Különösen fontos a körülöttünk lévő emberi, állati, növényi élet tisztelete. Nemcsak a saját életet és egészséget, hanem a környezetünkét is szeretni kell. Kerülni kell mindazt, ami veszélyezteti a környezetünket!
- Különleges emberi érték az őszinteség.
- Tartsuk tiszteletben mások tulajdonát, azt kérés nélkül ne vegyük el. Nem szabad visszaélni a bizalommal se, amellyel egy másik ember megajándékozott!
- Fontos az igaz, őszinte szó kimondása, a gesztusok, mozdulatok eredetisége, őszintesége.
- Vegyük észre a rászorulókat, és segítsük őket.

Az érzelmi és erkölcsi nevelés és szociális tapasztalatok biztosításához a pedagógiai asszisztensek és dajkák támogatóan vesznek részt.

Értékek, normák közvetítése, annak szinterei

- Változatos és rendszeres élménynyújtás biztosítása során érezze a gyermek a közösség pozitív hatásait (segítségnyújtás, együtt játszás, közös tevékenységek öröme). Arra törekszünk, hogy az óvodán belül más csoportba járó gyerekekkel is azt érezzék, hogy összetartoznak. Ezt közös tevékenységek szervezésével érjük el. Óvodáinkban – mind a homogén, mind a vegyes csoportok esetében – erre számos lehetőség adódik (ünnepek, hagyományápolás, közös kirándulások, egyéb események). Ezt a célt szolgálják a közös séták, kirándulások, bábelőadások stb.
- Fejleszteni kell a gyermek toleráns, problémamegoldó képességét, szociális érzékenységét, a különbözőségek elfogadását, tiszteletben tartását. Tilalom helyett többször kínálunk választási lehetőségeket a gyermeknek, hogy önálló döntéseket hozhasson. Mi felnőttek örömmel is jelezük dicséretünket, félelemkeltés, fenyegetőzés nélkül jelöljük meg a veszélyeket, problémákat. A kapcsolatok alakításához felhasználjuk a humort. Ez oldja a feszültséget, megszünteti a görcsössé-

get. Alkalmazzuk az asszertív (erőszakmentes) kommunikációs technikákat és a drámajáték módszerét az érzelmek beazonosításában, kezelésében, konfliktusok megoldásában.

- Fontos feladatunk a népi kultúra értékeinek megszerettetése, a szűkebb és tágabb környezet megismerése, a szülőföldre való kötődés, a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldre és családhoz való kötődés alapja.

Módszertani alapelvek

- Az óvónő viselkedése legyen modell, legyen hiteles.
- Határozott, barátságos, szeretetteljes, őszinte óvónői magatartás.
- Az egyéni sajátosságokhoz igazodó bánásmód.
- Empatikus óvónői magatartás.
- Az óvónő részéről a gyermek érzelmi elfogadása, magatartásának megértése.
- Gyermeket segítő, ösztönző bizalom.
- Az óvónőt tűrő - és konfliktusmegoldó képesség jellemezze.
- Az óvónő munkája során érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően kommunikáljon.

A befogadás

Cél: Olyan módszerek eljárások alkalmazása, amelyek megkönnyítik a gyerekek alkalmazkodását a megváltozott körülményekhez, biztonságot, és nyugalmat adnak. Megkönnyíteni a szülőktől való elválást, biztosítani a folyamatosságot a bölcsődéből érkezőknél. Megismertetni a gyerekeket új környezetükkel, eközben érzelmi bázist találjanak bennünk, óvónőkben.

Az óvodapedagógus feladatai:

A gyermekek érzelmi biztonságának kialakítása, folyamatos befogadás. Az óvónők és a szülők kapcsolatának kiépítése, az óvónő és gyermek érzelmi kapcsolatának megalapozása.

Az első szülői értekezlet keretében az óvoda napi életéről tájékoztatást ad a szülőknek. Bemutatja az óvodai nevelés törekvéseit. Megbeszéli az óvodakezdés ütemezését, ismerteti, hogy kit, mely napokon hoznak be először az óvodába. Megbeszéli az átadás, búcsúzás körülményeit is, ezzel a szülők előkészítő munkáját támogatja. A csoportvezető párok közösen készülnek az új gyermekek fogadására. A csoportszobák berendezése, dekorálása, játékok előkészítése, óvodai jelek elkészítése, a környezeti feltételek biztosítása. A családi környezetből érkező gyerekek szüleinek az óvoda

megismertetése különösen fontos, mert első alkalommal találkoznak a gyermek közösségben történő nevelésével.

A vegyes csoportokba már járó gyermekeket felkészíti az újonnan érkezők fogadására. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy pozitív érzelmi hatások ériék a gyermekeket már az előzetes óvodalátogatásuk során is. Az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd jellemezze az első pillanattól kezdve. Az óvónő a „szülő beszoktatás” alkalmával a gyermek eddigi fejlődési jellemzőit megismeri a szülő tájékoztatása alapján. Szeretetteljes óvónői magatartással, fokozott törődéssel, az egyéni bánásmód érvényesítésével alakítja érzelmi kötődésüket. Engedi, hogy a gyerekek kedvenc játékaikat, vagy a szívükhöz nőtt kedves holmit magukkal hozhassák, sajátos szokásaikat elfogadja. Barátságának elfogadtatása által az óvodai élet megkedveltetésére törekszik. Közös játékokat, élményeket és tevékenységeket biztosít, amelyekben szívesen vesznek részt az új gyermekek is. Kooperatív magatartással a gyermekek beilleszkedő-, és alkalmazkodó készségét erősíti. Az egyes gyermekek szokásainak alakításával, érzelmi kötődéseknek segítségével a meghitt kapcsolatok kiépítésére törekszik.

A befogadás időszakában megfigyeli, hogy

- A gyermek miként fogadta el az új környezetet.
- Hogyan reagált a szülőtől való elválásra.
- Magára talált-e a játékban.
- Hogyan alakult a kapcsolata az óvónőkkel.
- Hogyan illeszkedett be az óvodai élet ritmusába.
- Mi okozott számára örömet vagy nehézséget.
- Hogyan reagált a társakra.
- A megfigyeléseket írásban rögzíti a gyermekek fejlődési lapjain.

Pozitív gondolkodás és érzelmek támogatása- „Boldogságóra” program

Indokoltsága:

A gyermekkor tele van bizonytalansággal, útkereséssel és félelmekkel. Fontos, hogy a gyerekek ebben az időszakban, pszichés fejlődésük során következetes segítséggel rátaláljanak a helyes irányra. Annak érdekében azonban, hogy megtalálják a számukra legmegfelelőbb megküzdési stratégiákat és pozitív szemléletet, szükség van a felnőttek iránymutatására. Ehhez nyújt a gyerekeknek segítséget a mindenkori nagycsoportosok éves tervébe beépített „Boldogságóra” foglalkozás.

Célja:

A Boldogságórák célja nem az, hogy problémamentes életmodellt állítson a gyermekek elé, hanem hogy vezérfonalat adjunk az óvodás korosztálynak, hogy könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint a testi-lelki egészségmegtartás tényezőinek játékos felfedezésére adjunk lehetőséget.

Az óvodapedagógus feladata:

- Segít a gyerekeknek lehetőséget adni az érzelmeik kifejezésére, a számukra érzelmileg nehezen megélt események feldolgozására.
- Segíti a gyermekek közösségbe illeszkedését, a társas életre való felkészítését
- Játékos formában kínál megoldást az őket érintő kihívásokra.
- A fejlesztő gyakorlatokkal szinte észrevétlenül építi az önbecsülést és a pozitív énképet.
- Segít a pozitív életszemlélet kialakításában.
- Szélesíti gyerekek látókörét és gondolkodásmódját.
- Közösségi feladatokkal fejleszti a gyerekek problémamegoldó képességét.
- Segíti a gyermekek akaratának fejlődését (a dackorszak, hisztik megjelenése) jól kezelni, megfelelő módon levezetni a feszültséget.
- Segíti megoldani az óvodai konfliktushelyzeteket.
- Segít még több pozitív élményt felfedezni, befogadni.
- Óvja a gyerekek mentális egészségét.

Sikerkritériumok:

- A gyermek jól érzi magát az óvodában csoporttársaival, csoportban dolgozó felnőttekkel.
- Elfogadja és tiszteli a gyermekek különbözőségeit. A csoport kialakult szokásrendszerét betartja.
- Önbizalma megfelelő. Feladat és szabálytudata kialakult.
- Az udvariassági formák betartásával kommunikál, keresi a megoldást, kompromisszumra képes.
- Tiszteli, becsüli szülőföldjét és anyanyelvét.
- Érzelmi élete gazdag, érzelmeit kifejezi.
- Öszinteség, igazmondás jellemzi.
- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák környezetük tudomására.
- A gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedés és cselekvési szokások betartása. Egymást megkérlik a szabályok betartására.

- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- A közösségért szívesen tevékenykednek, bíznak önmaguk képességeiben.
- Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek, életkoruknak megfelelő asszertív megoldásokat használnak.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, távollétükben észreveszik hiányukat. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit, meg tudják határozni az alapvető érzelmeket.
- Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Éretté válnak az iskolába lépésre.

4.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása:

Valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósuló feladat az anyanyelvi nevelés és fejlesztés. Az óvodai nevelő tevékenység, beszélő környezet, a nevelőközösség mintaadó, példaadó beszédkultúrája, szabályközvetítése. A teljes nevelési folyamat a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és a sokoldalú tapasztalatszerzésre épül. A nevelési folyamat, a spontán és irányított tapasztalatszerzést, a kötött, fokozatosan növekvő időtartamú (5-35 perces) és kötetlen foglalkozások rendszerét jelenti.

Célunk:

Az anyanyelvi nevelés során a magyar nyelv helyes használata, szeretetének, megbecsülésének kialakítása, továbbá a természetes beszédkedv ösztönzése, fenntartása.

Feladatunk:

Változatos tevékenységformákon keresztül a gyermekek ismerkedjenek meg a természeti és társadalmi környezetükkel, melynek segítségével képesek lesznek eligazodni az őket körülvevő világban, fejlődnek értelmi és anyanyelvi képességei. Mindez spontán érdeklődésére és ösztönös tudásvágyára, kíváncsiságára élményeire alapozva az egyéni sajátosságokat figyelembe véve cselekvésbe ágyazva történik. Továbbá az anyanyelvi nevelés során a magyar nyelv szeretetének, megbecsülésének alakítása, továbbá a természetes beszéd és kommunikációs kedv motiválása, fenntartása.

Óvodapedagógus feladata:

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása.

-
- A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
 - Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
 - Képesé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
 - A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése.
 - A beszédszínt emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek az anyanyelvi kifejezés eszközeit variálni.
 - Beszédmegértés fejlesztése.
 - Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása.
 - A beszédhibák észrevétele, szükség esetén logopédus igénybevétele.
 - Minél több érzékszervre ható tapasztalatszerzést, megfigyelési lehetőséget biztosít a gyermekeknek.
 - Lehetőséget teremt a dolgok, jelenségek természetes környezetben, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való megfigyelésére és gyakorlásra.
 - Az értelmi képességek fejlesztése /érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség/.
 - A képzelet és a kreativitás fejlődését ösztönző környezet biztosítása.
 - Az önkéntelen figyelemtől és spontán emlékezettől a szándékos megfigyeléshez és emlékezetbe véséshez, majd felidézéséhez vezető utat sok játékos tevékenységgel segíti elő, az emlékezet, szándékos figyelem terjedelmét növeli. Fejleszti a képzeletet és fantáziát sok valós élmény nyújtásával, valamint mesehallgatással, és játék biztosításával. Nyitott, játékos helyzetek teremtésével többféle megoldás keresésére ösztönzi a gyermekeket. Élménygazdag környezetet teremt, anyanyelvi játékokat szervez, amely által:
 - Beszédszerve ügyesedik,
 - Beszédkedve erősödik,
 - Hallás, beszédhallása fejlődik,
 - Auditív ritmusa és emlékezete bővül,
 - Fonológiai kódoláshoz szükséges képességek megalapozódnak.
 - Állandó lehetőséget biztosítani a kérdéseknek-válaszoknak.
 - Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes csoportlétkör kialakításával eléri, hogy a gyerekek szívesen és bátran beszélnek, kérdeznek a felnőttektől és társaiktól egyaránt.
-

Óvodánkban az anyanyelvi nevelés legjellemzőbben a játékban és a mindennapi mesékben jelenik meg de átszövi az óvodai élet egészét. Az óvodai élet sokfajta szervezett és kötetlen tevékenysége, a közösségi élet kibontakozása, a társas kapcsolatok és kapcsolatrendszerek kialakulása egyben az anyanyelvi nevelés forrása is. Az óvónőnek bőséges alkalmat kell adnia a játékra, dramatikus játékra, bábozásra, dalos játékra, gyermektáncra, mint közös tevékenységre. A játékszerek, a tárgyak, az eszközök használata során a gyermekek közölhessék egymással mondanivalójukat, a tárgyakkal való tevékenységek által szerzett tapasztalataikat, a játék közben fogant ötleteiket. Az anyanyelvi nevelés akkor lesz igazán eredményes, ha a beszéd tartalma a gyermek számára élményszerű, ha gyermek maga is része a cselekvésnek, ha látja az események láncolatát, folyamatát, logikai menetét, ok-okozati összefüggéseit és matematikai tapasztalatokat gyűjt mikro- és makró környezetéből. Az óvodai környezet és főképp az ott dolgozó felnőttek tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Az utánzás a mintakövetés a kisgyermek számára az anyanyelvi fejlődés legfontosabb eszköze. A felnőtt modellszerepe semmi mással nem pótolható.

Sikerkritériumok:

- A gyermeknek vannak elemi ismeretei az őt körülvevő világról, felismer összefüggéseket.
- Problémahelyzetben törekszik a megoldás keresésére, szívesen kísérletezik.
- Képes időrendiséget felállítani.
- Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni.
- Képről mondatokban beszél, folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.
- Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani.
- Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, gondolatainak érthető kifejezését.
- Minden magán és mássalhangzót tisztán ejt.

Módszertani alapelvek:

- Az óvónő minden helyzetben, minden megnyilvánulásában legyen a gyermek számára követendő példa.
- Beszéde legyen tiszta, érthető, színes, kifejező.
- Éljen a nonverbális kommunikáció adta lehetőségekkel.
- Tartsa szem előtt, hogy a nevelés folyamata kétoldalú.
- Az egyéni fejlődés ütemének, a különbözőségeknél elfogadása és elfogadtatása.

- A gyermek kérdéseire mindenkor kapjon életkorának, érettségének megfelelő, kielégítő választ.
- Az óvónő gyakran kezdeményezzen beszélgetést.
- A gyermeket segítse a különböző beszédminták elsajátításában.
- Törekedjen a szép beszéd megerősítésére. Kommunikációs helyzeteket építsen be a foglalkozás menetébe.

Értelmi képességek fejlesztése

Az értelmi képességek kibontakozása, az önálló, alkotó, aktív gondolkodás alapjainak lerakása nagyon fontos helyet foglal el az óvodai nevelésben.

Célja: A gyermek olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátítson el, értelmi képességei úgy fejlődjenek, hogy az élet egyre változó helyzeteiben jelentkező feladatokat meg tudja oldani, tudjon eligazodni a világban.

Feladata

- A megismerő tevékenységet segítő képességek (figyelem, megfigyelőképesség, emlékezet, képzelet, gondolkodás) fejlesztése.
- A valóság megismeréséhez, összefüggéseinek feltárásához szükséges képességek harmonikus fejlődésének biztosítása.

A két feladat megoldása szerves egységben valósul meg. Nem különálló képességeket fejlesztünk, az egész értelmi szférára, a teljes személyiségre hatunk. Az értelmi erők fejlődését mind magasabb szintű ismeretekkel, egyre nagyobb erőfeszítést igénylő új feladatok állításával segítjük elő. Kiindulópontunk az óvodába érkező gyermek értelmi szintje, észlelésének, megfigyelőképességének fejlettsége. 3-4 éves korban elsősorban a megismerő tevékenységet erősítjük, az ehhez szükséges képességeket fejlesztjük (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet) manipulációs játékok, gyakorló játékok, helyszíni megfigyelések alkalmával sokrétű tapasztalatszerzés biztosításával. Iskoláskorig a gondolkodás, az ok-okozati összefüggések, a képzelet valóságnak megfelelő ellenőrzése irányába tolódik el a fejlesztés. A fejlődésre döntő hatással van a nevelés-tanulás tartalma, az ismeretanyag jellege, formája és módszere. A gyermek gondolkodásának legfőbb mozgatója az érdeklődés fenntartása. A tevékenységeket a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építjük. Ahhoz, hogy a probléma megoldására való kedv és képesség kialakuljon a gyermekben, tiszteletben kell tartanunk önállóságát. Minél több lehetőséget kell biztosítanunk ismeret- és tapasztalatszerzésre, azok rendszerezésére, bővítésére és élethelyzetekben való gyakorlására. A fejlesztés során el kell jutnunk odáig, hogy tapasztalatait a gyermek alkalmazni tudja, ezt

beszédével kísérje, beszédfejlődése pedig új irányt adjon gondolkodásának. Programunkban úgy szervezzük a tevékenységeket, hogy a gyermekek egy adott témakörben évről évre – egyéni fejlettségüknek megfelelően – egyre bővülő ismeretanyaggal ugyanazokat a dolgokat, eseményeket tapasztalják meg.

Sikerkritériumok:

- Az érzékelő funkciók (látás, hallás, tapintás, szaglás stb.) finomodnak.
- Múltbeli tapasztalataikra építve felfogják környezetük eseményeit, jelenségeit.
- Kialakul tér-és időészlelésük.
- Önkéntelen figyelmük a szándékos és tartós figyelem felé halad, megfelelő érzelmi motíváltsággal egyre hosszabb ideig fenntartható.
- Sokoldalú tevékenységük során formálódik és tökéletesedik megfigyelőképességük,
- Képesek ún. gondolati, vagyis megértésen alapuló emlékezésre, tudatos emlékezetbe vésésre.
- Képesek emlékképek kombinálására, új alkotására, különbséget tesznek a valóság és a képzelet világa között.
- Meglátják dolgok közötti összefüggéseket, a tárgyak lényegtelen tulajdonságaitól el tudnak vonatkoztatni, lényeges jegyek alapján általánosításokra képesek, szemlélhető tapasztalatból kiinduló összefüggések révén az ok-okozati összefüggéseket felismerik.
- Tapasztalataiknak, ismereteiknek gazdagsága által problémamegoldó képességük az önálló problémamegoldás felé halad

5. A nevelés keretei, a tevékenységek rendszere, a fejlődés jellemzői az óvodás kor végére

5.1 Játék

*„Játszom én és táncolok, látszom én, mint sok dolog.
Látszom fénybe és tükörbe, játszom egyre körbe-körbe.”
(Kosztolányi Dezső)*

A játék célja:

Az örömteli játék adta lehetőségek kiaknázása a gyermekek teljes személyiségfejlődésének, pszichikumának, kreativitásának, és a differenciált képességfejlesztésének megvalósulása. Testi, szociális, értelmi és kommunikációs képességei, akarat tulajdonságai, érzelmi viszonyulásaik, szokásaik, viselkedésük, alkalmazkodó képességük fejlődése, mely során érvényesül a gyermekek szabadsága, önállósága. E gyermekkorban természetes módon kialakítható tulajdonságokkal a felnőtt életben is fontos vonások megalapozásának elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Biztosítja a nyugodt, szabad játék feltételeit. A léggör kialakítása során vidám, nyugodt, barátságos családi, elfogadó, felszabadult hangulatot teremt. A napirend keretein belül biztosítja a hosszan tartó és zavartalan játékidőt, ezáltal lehetőséget nyújt az elmélyült játék kialakulására, a játéktémák kijátszására, a tartalmas alkotások létrehozására. Indokolatlanul nem szakítja félbe a játékot.
- A tartalmas és fejlesztő játékeszközöket a csoportok összetételéhez és igényeihez mérten (a költségvetésben tervezettek szerint) pótolja, bővíti, cseréli, és karbantartja.
- A játékszereket és eszközöket úgy helyezi el, hogy könnyen áttekinthetőek és elérhetőek legyenek a gyermekek számára és keltsék fel érdeklődésüket.
- Jó szokásrendszer kialakításával, tapintatos, elfogadó nevelési stílusával megteremt a nyugodt, derűs, szeretetteljes, bizalmas hangulatot.
- A gyermekek óvodán kívüli, otthonról, kirándulásról hozott tapasztalatait és élményeit is felhasználja a játék tartalmi gazdagítása érdekében.
- Az együtt játszó gyerekek csoportjait figyelemmel kíséri, a baráti kapcsolatok alakulását segíti.

- Indirekt irányítással, tudatos jelenléttel, támogató, serkentő magatartással biztosítja, hogy a gyermekek szabadon valósíthassák meg elgondolásaikat élményeik, érzelmeik, fantáziájuk szerint.

Sikerkritériumok:

- Megtanul konfliktusokat kezelni.
- Képes szerepvállalásra.
- Tartalmas együttjátászás jellemzi.
- Képes elfogadni játszótársai elgondolásait.
- Vezető szerepben is elfogadja mások ötleteit.
- Játéka elmélyült kitartó.
- Alkalmazkodik a játék szabályaihoz, képes a kudarc elviselésére.
- Játékeszközökre vigyáz, megosztja társaival.
- Képes az önfelelt játéokra.
- Képes egyazon játék témát több napon át játszani társaival.

Módszertani alapelvek:

- A játék kiemelt jelentőségű a napirend tervezése során.
- A játékhoz szükséges feltételek: élmény, tér, idő, eszköz biztosítása.
- A szabad játék túlsúlyának érvényesülése.
- Az óvónő legyen partner minden tevékenységben.
- A gyermeki érzelmek, indulatok helyes kezelése.
- Az eltérő fejlődési ütem tiszteletben tartása.

A játék során

- A pedagógus utánozható mintát ad, majd bevonható társ marad.
- Indirekt játékirányítás módszerével alakítsa a szabad játékot, amely hosszan tartó és zavar-talan kell, hogy legyen.
- Jelenlétével tegye lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatot.
- Váljék a játék a pszichikumot, kreativitást fejlesztővé, erősítővé és élményt adóvá.
- Az óvodapedagógusok feladata az élményszerzés lehetőségének megteremtése, amely alap a különféle játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, a konstruáló játékokhoz, és a szabályjátékokhoz.

- A játékhoz a helyi adottságoknak megfelelően kialakított helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség.
- Jelenjen meg az anyanyelvi nevelés.
- Alakuljon a társas kapcsolatok szintje, minősége.
- Fejlődjenek magatartásformáik, helyes szokásaik.

Nagyon sok hasznos információt szerezhetünk minden területen egyaránt a gyermekek viselkedésének és játékának megfigyelése alkalmával.

Játék jelentősége és lehetőségei a fejlesztés körében:

A gyermeki élet alaptevékenysége a játék, külső kényszertől mentes, spontán cselekvés, alapja a cselekvési vágy, a motorikus nyughatatlanság. Elsősorban örömszerző funkció vezérli, de általa ismerzik meg a világ milyensége, lüktetése és állandósága.

A játék táplálja a gyermek érzelmi fejlődését, hiszen az utánzás során érzéseket másol le, értékeket, normákat épít be sajátjába. Azonosul, és utánoz. Elsajátítja azokat az alkotóelemeket melyek a világban való helyezkedését, beilleszkedését segítik. Általa valósítja meg önmagát. Alapja az értelmi fejlődésnek. A gyermekek személyiségének sajátosságait elsősorban a játékokon keresztül tárhatjuk fel spontán játék megfigyelésével, képességfejlesztő tevékenységek kezdeményezésével és a dramatikus játékokon keresztül.

„A tudomány jelenlegi állása szerint bizonyított, hogy a magasan szervezett idegrendszer fejlődésének a játék a feltétele, szervező (organizáló) és összerendező (integráló) a funkcióját”.

A gyermeki játék semmi mással nem helyettesíthető tevékenység. Az érzékelés és észlelés során gyarapodnak a tapasztalásos emlékek. A gyakorlás során idegrendszeri érés valósul meg, akkomodációval és asszimilációval. A tanulás során kognitív folyamatok érnek és gyarapodnak. Különböző készségek erősödnek meg. Szociális téren a játék az együttes élményt, az alkalmazkodást, az „én” és „mások” megkülönböztetését eredményezi. A játék rendkívül fontos jelentőséggel bír az önkifejezésben. A gyermek számára a felnőttvilág gyakran számára érthetetlen, kifejezhetetlen eseményeket, történéseket produkál. Olyan szabályokat tartalmaz, és olyan tiltásokat állít fel, melyek a félelmet, bizonytalanságot válthatnak ki. A játékban azonban a gyermeki szabadság valósul meg, ahol mindent szabad, ahol minden érthető és gyermekien logikus és megmagyarázható. Ahol a világ őhozá igazodik. Az életből adódó kellemetlen élmények oldódhatnak, vágyaik teljesülhetnek. A gyermek játéka fejlődésének alapja, és tökéletes információval szolgál a gyermek személyiségéről az őt körülvevő világnak. Képet ad ismereteiről, élményeiről, mozgásigényéről, beszéd-

készségéről, szociális és értelmi fejlettségéről. Alapjául szolgál a fejlesztői tevékenységeknek is, hiszen a kialakuló funkciók működéseit játékon keresztül lehet a legváltozatosabb tevékenységi formákkal és lehetőségekkel segíteni. Kényszertől mentes tevékenység, tehát a gyermek örömmel vesz részt, és észrevétlenül tökéletesedhet reprezentációinak összerendeződése.

Minden életkornak megvannak a saját játéktípusai melyek a kor előrehaladtával, alakulnak, és változnak, de maga a tevékenység életünk folyamán állandó.

5.2 Munka jellegű tevékenységek

A munka és a munka jellegű tevékenység a személyiségfejlesztés azon eszköze mely szorosan összefügg a játékos, cselekvő tapasztalással, a játékkal.

A tapasztalatszerzéssel a szűkebb és tágabb környezet megismerésével a szociális és kognitív képességek alakításával az életre készít fel.

Az önkiszolgálás során biztosítjuk a gyermeknek, hogy önállóan kedve és képessége szerint végezhesse a saját magával kapcsolatos önkiszolgálást.

Bátorítjuk és ösztönözzük, hogy szívesen és örömmel végezzen a csoportért, közösségért is, mely során nagy hangsúlyt fektetünk a környezet gondozására (az élősarok, akvárium, kiskertünk rendszerben tartására, madáretető – itató folyamatos feltöltésére) ezáltal a környezettudatos viselkedés megalapozására.

A különböző munkafajtákat fokozatosan vezetjük be. A munka iránti pozitív érzelmek erősítésével a csoporttársakkal együtt a közösségi kapcsolatok alakításával saját és mások elismerésére nevelünk.

Erősítjük a szülőknél, hogy ők is támogassák és tartsák tiszteletben gyermekük munkáját.

A munka folyamatosságának, állandóságának biztosításával, tudatos pedagógiai szervezéssel, a gyermekekkel való együttműködéssel magukhoz mérten fejlesztő, reális értékelést adunk.

Cél:

A munkavégzéshez szükséges beállítódások, célszerű munkafogások, készségek, képességek, tulajdonságok kialakulása, cselekvő tapasztalással a gyermeki személyiség, attitűdök fejlesztése, saját és mások munkájának megbecsülésére és elismerésére nevelés.

Óvodapedagógusaink feladata a munkajellegű tevékenységekben:

- Megfelelő helyet, időt, nyugodt légkört biztosítunk az egyes tevékenységekhez.
- A gyermek méretéhez igazított eszközöket biztosítunk.

- Az eszközök használatát bemutatjuk, gyakoroltatjuk.
- A munkamozzanatok legcélszerűbb fogásait, azok sorrendjét megtanítjuk.
- A munkakészségeket és szokásokat alakítjuk.
- Az egyéni fejlettségnek megfelelő ellenőrzést, értékelést elvégezzük.
- Az állandóságot, aktivitást, folyamatosságot biztosítjuk.
- Az önállóságot fejlesztjük
- Az önbizalmat, a kitartást, a felelősségérzetet fejlesztjük
- A gyermekek önértékelésének, igény szintjének emelésére törekszünk. Az együttműködés formáinak megismertetését tartjuk szem előtt
- A tárgyak, a térbeli viszonyok, a cselekvések stb. megnevezéseit, szókincsüket bővítjük
- A gyermek szociális magatartását, társas kapcsolataikat fejlesztjük
- A szülők figyelmét felhívjuk a gyermeki munka szükségességére, a türelemre, az érdeklődésre, a segítség fontosságára.

A munkajellegű tevékenységekben az alábbi kompetenciák fejlődnek:

Kognitív kompetencia: használati eszközök alkalmazásának megtanulása, probléma megoldó gondolkodás fejlődése, feladattudat erősödése. Morális, szociális kompetencia: megtanul segíteni másoknak, megtanul önzetlennek lenni. Személyes kompetencia: fejlődik a gyermek önállósága.

Sikerkritériumok:

- Ügyel saját személye és környezete rendjére.
- Képes együttműködésre, feladatmegosztásra.
- Munkatevékenységében kitartó.
- Szívesen vállal munka jellegű megbízatásokat.
- A munkavégzésnél használt eszközöket elrakja.
- Az étkezőasztalt esztétikusan teríti meg.
- Étkezés után a saját edényeit elrakja.
- Aktívan részt vesz teremrendezésben, udvar, kert gondozásában.
- Szívesen vállalnak feladatokat a közösség érdekében is.

Módszertani alapelvek:

- A munka az óvodáskor végéig játékos jellegű maradjon.
- Tudatos, együttműködő és segítőkész óvónői magatartás.
- Egymás és a felnőtt munkájának megbecsülése.
- Feladattudat és feladattartás erősítése.

- Egyéni különbségek figyelembevétele, fejlesztő értékelés.
- Megfelelő idő biztosítása a munka elvégzésére.
- A munka értékteremtő tevékenysége.

5.3 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, főleg utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, mely jelentősen hozzájárul a gyermekek személyiségének fejlődéséhez, fejlesztéséhez.

Ez áthatja az egész óvodai életet, nem csupán ismeretszerzés, hanem az adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, sétákon, kirándulásokon az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységekben, megfelelő időben és szervezettségben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, élményszerű tapasztalatainak bővítése, rendezése.

A gyermekek előzetes, saját élményeire, ismereteire, tapasztalataira alapozva teremti meg az óvodapedagógus a tanulást támogató környezetet.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, olyan lehetőségek biztosítása, melyek hatnak a közvetlen, sok érzékszerven keresztül foglalkoztató tapasztalásra, a felfedeztetés és kreativitás erősítésén alapulva.

Lehetséges tanulási formák az óvodában:

- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- az utánzásos minta, és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása
- cselekvéses, élményszerű játékos tanulás,
- gyermeki kérdésekre és válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított felfedeztetés, tapasztalatszerzés, megfigyeltetés,
- gyakorlati problémamegoldás

A személyre szabott pozitív értékelés áthatja a tanulási folyamatokat, ezeken keresztül segíti az óvodapedagógus a gyermek személyiségének kibontakoztatását.

Cél: A gyermek közvetlen környezetéből származó tapasztalataira, kíváncsiságára, utánzási hajlamára, élményeire, érzelmi beállítódására épített tartalmak megismerése, a tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók differenciált fejlődése, mely a teljes személyiség fejlődését támogatja. Elsődleges cél a gyermeki kompetenciák fejlesztése, támogató környezet megteremtésével, és a gyermeki előzetes tapasztalatok figyelembevételével.

Az óvodapedagógusaink feladatai tanulás során:

- Kiindulópontnak tekintjük a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat.
- Új élményeket, ismereteket nyújtunk.
- Az egyéni és életkori fejlődési ütemet figyelembe véve magasabb szintre juttatjuk a gyermekeket.
- Tekintettel vagyunk a családban kialakult kulturális, világnézeti, etnikai hagyományokra, figyelemmel kísérjük és elősegítjük ezek spontán gyermeki megnyilvánulásait, egymásra való hatásait.
- A családdal való együttnevelés során figyelembe vesszük, hogy különböző otthoni környezetből érkeznek a gyermekek.
- Az óvodai tanulás során építünk a gyermek cselekvő aktivitására.
- A gyermek sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségeit biztosítjuk.
- Tudatosan és tervszerűen biztosítjuk a gyermek fejlődéséhez szükséges differenciált tevékenységek feltételrendszerét.
- Saját ismereteinket tudatosan bővítjük.
- Pedagógusaink fogalomhasználata pontos, a 3-7 éves korosztály fejlettségéhez igazodó, példaértékű legyen.
- Tudatosan fejlesztjük a gyermek értelmi képességeit: az érzékelést, észlelést, megfigyelést, emlékezetet, képzeletet, gondolkodást, problémamegoldó képességét. Az egyéni lemaradásokat korrigáljuk az egyéni fejlesztések során.
- Figyelemmel kísérjük a kiemelkedő képességű gyermekeket és biztosítjuk számukra tehetségük kibontakozását.
- Alkalmazzuk az egyéni bánásmód elvét.
- Alkalmazzuk a pozitív megerősítést.
- A kötött foglalkozások során figyelembe vesszük a játékoság, az élményt adó, oldott légkörben való cselekvés alapelveit.
- Minden korosztályban biztosítunk lehetőséget a kötetlenségre, játékoságra.
- Felkeltjük és fenntartjuk az önálló tapasztalatszerzés igényét és a próbálkozás örömét. Szükség esetén IKT eszközökkel kiegészítve.

A tanulás során az alábbi kompetenciák fejlődnek:

- Kognitív kompetencia: ismereteit begyakorolja és rendszerezi, gondolkodása fejlődik.
- Morális, szociális kompetencia: megtanulja, hogy ismereteivel hogyan segíthet másokon, megtanulja a kultúrája által erkölcsösnek vélt normákat.
- Személyes kompetencia: fejlődik személyes tudata, önállósága, öntevékenységei.

Sikerkritériumok:

- Ha a helyzet megkívánja, kivárja, amíg rákerül a sor.
- Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.
- Feladattartása, munkatempója életkorának megfelelő, kitartó.
- Szándékos figyelmének időtartama életkorának megfelelő.
- Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.
- Képes gondolkodni, műveletek végzésére (analízis-szintézis, általánosítás)

Módszertani alapelvek:

- Sokoldalú cselekedtetés, tevékenykedtetés.
- A tanuláshoz való pozitív viszony kialakítása.
- A tanulás játékos jellege domináljon.
- Motiváció elvének biztosítása.
- Problémaszituációk teremtése.
- Szemléletesség.
- Egyéni fejlettséghez mért feladatadás.
- Differenciált értékelés.
- Pozitív megerősítés.

Pedagógiai folyamatok értékelése, elemzése:

- Gazdag értékelési eszköztárral rendelkezik a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait figyelembe veszi
- Visszajelzései egyértelműek és világosak, mindig az adott cselekvésre vonatkoznak.

6. Tevékenységformák, és az óvodapedagógus feladatai

6.1 Verselés, mesélés

A magyar gyermekköltészet, a népi hagyományok alapját képezik a mindennapos mondókázásnak és verselésnek. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb eszköze. A mese, a bábozás, a dramatizálás feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően helye van a népmeséknek, népi hagyományoknak, mondókáknak, rigmusoknak, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeinek, meséinek, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt.

Cél:

Irodalmi élmény nyújtásával a gyermekek érzelmi, esztétikai, erkölcsi, értelmi fejlődésének elősegítése.

A mesélés pihentet, szórakoztat, az anyanyelv közegén át hat, emberi kapcsolatokra tanít, segít a világban eligazodni, az élmények feldolgozásával oldja a szorongást.

Feladat:

- mindennapos mondókázás, mesélés,
- mesetudat erősítése, a belső képalkotás folyamatának elősegítése,
- irodalmi élmény nyújtása, népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveken keresztül,
- érzelmi esztétikai nevelés,
- közösségi élmény erősítése, személyiségfejlesztés a néphagyomány őrzésével a nemzetiségi és migráns gyermekek esetében is,
- bábozás, dramatizálás:
- óvodapedagógus bábjátéka,
- gyermek bábjátéka,
- bábkészítő tevékenység,
- esztétikai élménynyújtás,
- személyiségjegyek tükröződése,
- testséma fejlesztés,
- drámajáték elemek,

- szerepazonosulás,
- metakommunikáció,
- önálló versmondásra, mesélésre ösztönzés,
- nemzeti tudat erősítése,
- ünnepek értékének növelése,
- könyv szeretetére, olvasóvá nevelés,
- saját vers és mesealkotásra, annak mozgással, ábrázolással történő kifejezésére ösztönzés.

A kisgyermek beszédét alapvetően a közvetlen környezete határozza meg. Többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. A magyar gyermekköltészet, a népi dajkai hagyományai gazdag és sok alkalmat, erős alapot kínálnak, a mindennapos mondókákra, verselésre.

Az óvodás tevékenységek, a nyugodt türelmes légkör segíti a gyermeket beszéde fejlődésében. Az óvodás gyermek szemléletmódjának és világgépének kialakítására kiválóan alkalmas a mese. Viszsaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világgépe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitása és a külvilágra irányított megismerési törekvésre. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát. Az óvónőnek célszerű kidolgozni olyan hívogató formákat, melyek motivációul szolgálnak a meséléshez, verseléshez mese szöveg, mesepárna (dal, hangszer stb.)

A gyermekcsoport szokásait figyelembe véve az óvodapedagógus szabadsága, hogy a verset, illetve mesét csendben vagy a gyermekek játéka mellett kívánja elmondani. A pedagógiai asszisztens és a dajka segítséget nyújt a tevékenység zavartalan lebonyolítása érdekében.

- Mese: Az óvodában a népi a klasszikus és kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.
- A kisgyermek életkori sajátosságainak figyelembevételével, az első igazi versélmény egyszerű mondókákhoz, ölbéli játékokhoz kötődik. Ebben a korban a rövid láncmeséket, az állatok beszédének dramatizálását, a rövid történetű állatmeséket szeretik hallgatni a gyerekek, amely ismétlésekre épül.
- Megismerkednek az évszakokhoz kapcsolódó, az évszak hangulatát idéző és az ünnepek köszöntését segítő mesékkel, versekkel.

- A délutáni pihenést megelőzi egy mesehallgatás, mellyel nyugodt légkört teremtünk a pihenéshez. A gyerekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásokban napokon keresztül várják.
- Arra törekszünk, hogy a gyerekek többször halljanak egy-egy mesét, így többször is átélhetik a mese történetét.
- Az óvodás kor vége felé a versek, mesék története a tágabb környezetről, pl. bonyolultabb állatmesék, cselekményesebb népmesék. Továbbá beépülnek a klasszikus tündérmesék novellisztikus- realiztikus mesék és néhány kiváló író meséje elbeszélése.
- Minden óvodapedagógus egyénileg állítja össze a mese- vers anyagát, személyisége és környezete jellegének megfelelően.

Bábozás: A gyermek azonosul a bábbal, bábozás közben kiélheti élethelyzeteit, konfliktusait. Alkalmassá teszi a nevelési problémák megoldására. A bábjáték képszerű, cselekménye mozgásra épül, érzelmi jellegű. A bábok lehetőséget nyújtanak az egyszerű mondókák és versek képi ábrázolásához is. A középső és a nagycsoportosok évente 3-4 alkalommal színházba látogatnak.

Sikerkritériumok:

- Szívesen mondogat verseket, mondókákat, hallgat mesét,
- Szívesen mesél, bábozik, dramatizál,
- Képről mondatokban beszél,
- Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát,
- Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hangleadése megfelel anyanyelvünk követelményeinek,
- Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani,
- Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, gondolatai érthető kifejezésre kerüljenek.

Módszertani alapelvek:

- A mese és a vers élmény legyen a gyermek számára.
- Biztosítottak legyenek a meséhez szükséges feltételek és eszközök.
- A mese kiválasztása igényes, a gyermekek korának megfelelő legyen.
- Legyen mindennap mesélés, verselés.
- Beszéde feleljen meg a helyes magyar nyelv szabályainak.
- Ossa meg érzéseit, érzelmeit a gyerekekkel, ösztönözzön az érzelmeik megfogalmazására.

6.2 Ének, zene énekes játék, gyermektánc

Cél:

- Az éneklés a zene megszerettetése, népi kultúránk, hagyományaink megismerése.
- A közös ének és dalos játékokon keresztül közös zenei élményhez juttatás.
- A művészi értékű gyermekdalokkal a gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, szép mozgásának fejlesztése.
- A zene által fokozódjon aktivitása, szabályozza a feszültséget, keltsen és vezessen le indulatokat.
- Serkentse a képzeletet, alkotókedvét, alakítsa viselkedését.
- Tiszta éneklésre nevelés.
- Az ének-zenei nevelés célja: a néphagyományokra épülő zenei anyanyelv kialakulásának megalapozása.

Az óvodapedagógus feladata:

Nyugodt, oldott légkör biztosítása, sokszínűen, de igényesen összeállított zenei anyag biztosítása (ölbeli játékok, hintáztatók, népi játékok, dalos játékok, zenei képességfejlesztés elemei, zenehallgatás anyaga, melyben figyelembe veszi a nemzeti és etnikai kisebbségi hovatartozást.

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során és az életkori sajátosságok figyelembevételével összeválogatott kortárs művészeti alkotások eszközül szolgálnak a zenei képességek, ritmus, éneklés, hallás, mozgás és zenei kreativitás alakításában. A felnőtt minta spontán utánozhatósága, a megfelelő hely kialakítása-az eszközök elérhetősége-biztosításával az éneklés, énekes népi játékok, a zenélés a gyermek mindennapi tevékenységévé válnak. A pedagógiai asszisztens a csoport dajkája a háttérből biztosítja a zavartalan tevékenységirányítást és az esetleges eszközigényt biztosítja. A felhasznált anyagok életkornak és az adott csoport készség szintjének megfelelő válogatása (énekes népi játékok, kortárs művészi alkotások). Zenei képességek fejlesztéséhez megfelelő eszközök biztosítása. (hallás- ritmus-mozgás- zenei alkotóképesség- fejlesztése). Táncos mozdulatok, néptánc elemeinek felhasználásával a gyermek mozgáskultúrájának fejlesztése.

Feladatok:

- A zene az énekszó része legyen az óvodai élet mindennapjainak.
- A gyermek zenei képességeinek ismeretében törekedjünk a differenciálásra.
- A 3 év zenei anyaga Forrai Katalin könyvére épül, de ez nem zárja ki a zenei megújítás lehetőségeit, más források használatát, de hitelesen
- A komplexitás és értékörzés figyelembevételével válogassunk.

I. Zenei hallás, zenei emlékezet, tiszta éneklési képesség.

Játékos zenei alkotókedv ösztönzése

Esztétikus zene, ízlés és mozgáskultúra

II. Ritmusérzék, egyenletes metrum

Összekapcsolás, egybehangolás

Tempó

III. Hallásfejlesztés (magasabb, mélyebb, dallamvonal, kézjel)

Halk, hangos hangszínek

Belső hallás (bújtatás felismertetés).

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, ölbeli játékok, ringatók, népi gyermekdalok, éneklés, dalos játékok, zenélés örömet nyújtanak, egyben felkeltik a zenei érdeklődést. A zenei játékos tevékenységeken keresztül formálódik zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk. A népdalok, népi játékok a zenei anyanyelven keresztül magukban hordozzák a haza és az emberszeretetet, és megalapozzák a zenei befogadóképességet.

A néphagyomány ápolása azért is fontos, mert a gyermek a mondókákat és a gyermekdalokat ugyanolyan észrevétlenül sajátítja el, mint az anyanyelvét. Másrészt, mert a néphagyomány a zenét a szöveg és a dallam tökéletes egységében tárja a beszélni tanuló gyermek elé. Amikor a gyermek énekel vagy dallamokat talál ki, játékos zenei alkotása magyar nyelvi és zenei sajátosságokat tükröz.

Az óvodáskorú gyermek zenei élményei kiteljesítik személyiségét, alakuló, formálódó. érzelmi, akaratbeli, gondolkodásbeli, kommunikatív tulajdonságait. Fejleszti belső hallását, képteremtését, mozgáskoordinációját, térben való tájékozódását, önmegvalósító képességét.

Az ének-zenei tevékenység tartalma:

Mondókák, dalok, körjáték, néptánc, hangszeres játék, zenehallgatás, képességfejlesztés (ritmusérzék, hallás, mozgásfejlesztés, zenei alkotóképesség, zenei emlékezet, zenei kreativitás). A közös mondókázás, éneklés, zenehallgatás, néptánc elmélyítik és komplexé teszik a művészi élményeket. A nap bármely időszakában játékot nyújthat a zene ritmusa, a ritmikus mozgás és tánc. Komplex foglalkozások keretében kell fejleszteni a Forrai Katalin által kidolgozott ének-zenei képességet.

A népzene ritmus és dallamvilága iránt fogékonyak a 3-7 éves korú gyerekek. Hatékonyan fejleszti a zenei és mozgáskészségüket. A magyar néptáncok változatos és gazdag típusaiból leginkább a forgós, ugrós motívumokkal ismertetjük meg a gyerekeket. Egyszerű ritmusképletei, lüktetése, zenéje könnyen elsajátítható alapformák. Fontos, hogy legyen táncban is egy „alapszókincsük”

amit bármikor előhozhatnak magukból. A tánc eredeti funkcióját megőrizni: örömből-bánatból fakadó használat, testi-lelki gazdagodás. Zenehallgatás során a különböző nemzetiségi, etnikai gyermekdalok által erősíthetjük a gyermek hovatartozását.

Az óvodapedagógus feladatai:

Sikerkritériumok:

- Képesek legyenek közös mondókázásra, éneklésre, az énekes játékok örömeinek átélésére.
- Tudjanak tiszta szövegkiejtéssel énekelni, mondókázni csoportosan és egyénileg is.
- Képesek legyenek a néphagyományokra épülő zenei anyanyelv elsajátítására.
- Ismerjenek több népi dalos játékot, mondókát, gyermekdalokat a gyerekek.
- Biztonsággal és szívesen használjanak ritmushangszereket.
- Ismerkedjenek meg egyszerű tánclépésekkel, népdalokkal.
- Néhány perces hangszeres muzsikát és gépi zenét is figyelmesen tudjanak hallgatni.
- A feladatokat és a játékban vállalt szerepeket önállóan oldják meg.
- Különböztessék meg a zenei párokat.
- Érezzék az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Vállalkozzanak önálló éneklésre.
- Találjanak ki rövid hangterjedelmű dallamokat.
- Ismeri, megkülönbözteti szűkebb, tágabb környezetének hangjelenségét.

Módszertani alapelvek:

- Zenei élmény biztosítása változatos módszerekkel.
- A felhasznált zenei anyag igényes kiválasztása, életkornak és adottságnak megfelelően.
- A gyermeki képességek, adottságok tiszteletben tartása.
- Megközelítően tisztán követi a dallamot, hangmagasságot.

A középső és a nagycsoportosok évente 1 alkalommal ellátogatnak a váci zeneiskolába, ahol az életkoruknak megfelelő ismereteket szereznek a zene világából (hangszerek neveinek, hangjainak felismerése).

6.3 Rajzolás festés, mintázás, kézimunka

*„Fenn a felhő szélén egy angyal mindent lát,
hogy a világot a Földön a gyerekek rajzolják.
Kicsiny hegyezetlen színes ceruzák”
(Kormorán: Egy angyal mindent lát dalszöveg)*

Cél:

A gyermeki személyiség fejlesztése népművészeti elemekkel, esztétikus tárgyi környezettel. Jókedvvel végzett tevékenység közben óvodásainkban a külső világot megismerő képesség, az ebben való tájékozódás, intellektuális látás, kreativitás, befogadó képesség kialakulása. Képi-plasztikai kifejezőképességük, komponáló, és rendező képességük, színeképzetük, esztétikai érzékenységük és igényességük, finommotorikájuk fejlődése. Az óvodai közösségi rendezvényeken a gyermeki munkák, alkotások, kerüljenek bemutatásra, melynek keretein belül felfedezhető a gyermekekben rejlő, szunnyadó tehetség.

- A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.
- Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret biztosít. Maga a tevékenység - s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
- Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeleteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.
- Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alap-elemeivel és eljárásaival.
- A pedagógiai asszisztens és a dajka feladata az esztétikus és higiénikus feltételek biztosítása a tevékenység lebonyolítása során.

A gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, batikolás, vágás, ragasztás, varrás, barkácsolás stb. ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak. A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenység külső feltételeit.

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei, az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat.

Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek megismerjék a tevékenységükhöz használható természetes anyagokat, azok tulajdonságait, a velük való bánásmódot. Mindazt a "kincset", amit a gyerekek a természetben gyűjtöttek alkotó-alakító tevékenységükhöz felhasználhassák.

Ábrázoló tevékenységük beleépül játékukba. Szabadon irkálhatnak, rajzolhatnak, mintázhatnak, téphetnek, vághatnak stb.

Az ábrázoló tevékenységek helyszínei:

- csoportszoba (asztalon, talajon),
- udvar (aszfalton, homokozóban, télen hóban),
- természet

Az óvodapedagógus feladatai az ábrázoló tevékenységekkel kapcsolatban:

- megfigyelési, tapasztalatszerzési lehetőségek és élmények biztosítása,
- a gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése,
- megismertetni a gyermekeket különböző anyagokkal, eszközökkel egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemekkel,
- a gyermekek megfigyelő képességének fejlesztése, a gyermekek egyéni érettségi szintjükhöz igazodó differenciált fejlesztéssel,
- kreativitás fejlesztése,
- megfelelő hely, idő, légkör, megfelelő mennyiségű eszköz és anyag biztosítása a nap folyamán,
- a gyermekek ismerjék meg a tevékenységükhöz használható eszközök és anyagok tulajdonságait és a velük való bánásmódot,
- megtanítja az ábrázoló tevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokásokat: hosszú ujjú ruha feltűrése, kézmosás, védő asztalterítő,
- a gyermekek által létrehozott alkotást pozitívan értékeli, elfogadja,
- az udvaron is megteremti a lehetőséget az alkotásra,

Sikerkritériumok:

- Örömmel, saját kezdeményezésükre is ábrázolnak, megtanulnak "látni".
- Örülnek alkotásuknak.
- Rácsodálkoznak a szépre, tudnak gyönyörködni benne.
- Természetes anyagok felhasználásával is tudják céljukat kreatívan megvalósítani.
- Téralkításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- Fejlődik képi gondolkodásuk, esztétikai igényességük. A laza ceruzafogás, biztos vonalvezetés, a félelemmentes hozzáállás azt jelenti, hogy manuális és pszichológiai téren is olyan érettségi fokra jutottak a gyerekek, hogy számukra nem okozhat majd problémát az iskolában iskolássá válni.

Módszertani alapelvek:

- Folyamatosan álljon rendelkezésre megfelelő minőségű, mennyiségű anyag és eszköz (beleértve az info- kommunikációs eszközöket is).
- A gyermekek alkotása személyes jellegű, pozitív érzelmű legyen.
- A gyermeki alkotást kezeljük értéként.
- A gyermeki önkifejezés önkéntessége domináljon.
- Az óvoda értékrendszere a gyermeki és szülői ízlés formálója is legyen.
- Valósuljon meg a rajzolás, mintázás, kézimunka közösségformáló ereje.
- Kerüljön előtérbe a látási, mozgási, tapintási, szaglási, hallási érzékelés összerendezettsége.
- Vegyük figyelembe az egyes gyerekek közötti ábrázolás képességbeli különbségeket.
- Nem kell (és nem is lehet) egy szintre hozni őket.

6.4 Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő mozgás kedvezően befolyásolja a gyermekek pszichomotoros képességeit, a képességeik kialakításának, fejlesztésének fontos eszköze. A rendszeres mozgás kedvezően befolyásolja a szervezet növekedését, fontos szerepet játszik az egészség megóvásában. A 3-7 éves kor a természetes-és finommotoros mozgás készségek tanulásának, a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza. Ez a mozgás legyen sokszínű, változatos, örömteli, játékos, sok-sok gyakorlásra épülő.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvező hatással van:

- az állóképesség fejlesztésére, a fizikai erőnlét növelésére,
- a gyermek szervezetének teherbíró képességére,
- a megfelelő izomegyensúly kialakulására.

A spontán szabad játékokat, mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított, tervezett mozgásos tevékenységek.

A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet tevékenységeibe, pozitív hatással vannak a gyermek személyiségének alakulására, fejlődésére (pozitív énkép, problémamegoldó gondolkodás, önkontroll, együttműködés, kommunikáció). Minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani az óvodai nevelés folyamán, minden nap, az egészségfejlesztő testmozgásra az egyéni képességeiket, szükségleteiket figyelembe véve.

Cél:

A mozgásigény minőségi kielégítése: a szabad egyéni és az együttes mozgás örömforrásának élményszerű megélése, a szervezett testneveléssel a testtartás javítás és a mozgáskoordináció fejlesztése, játékos – mozgásos vetélkedőkkel a testi ügyesség erősítése. A mozgásigény kielégítése az egész szervezet működésére kedvező hatású: nő az oxigén felvétel, erősödik az izomrendszer, növekszik a teherbírás, az állóképesség.

Feladatok:

- Állóképesség fejlesztése, fizikai erőnlét növelése.
- Versengés – motiváció, játékos feladatok gyakorlása.
- A mozgás megszerettetése, a testi jóérzés funkcióörömeinek tudatosítása.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Rendszeres mozgással egészséges életvitel kialakítása, testi képesség és ügyesség, fizikai erőnlét fejlesztése.
- Fejlődési zavarok felderítése, korrigálása.
- A testtudat kialakítása, megerősítése, testséma, testkép,
- Egyensúlyfejlesztés (statikus, dinamikus)
- Három dimenzióban való biztonságos mozgás elsajátíttatása,
- Térí tájékozódás, relációs szavak ismerete, használata, jobb-bal térbeli irányok megkülönböztetése,
- Lábtorna, tartásjavító torna alkalmazása a mindennapi mozgásban

- A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztése,
- A mozgás helyszínei: csoportszoba, udvar, tornaterem. Az időjárás szélsőséges esetét kivéve az udvaron való tartózkodás, a levegőzés kötelező. A foglalkozások szabadban történő megtartása, a rendszeres kirándulások, túrák, hozzásegíti a gyermekeket az edzettség megszerzéséhez.
- A saját test megismerését elősegítő gyakorlatok:
- A test koordinációjának, személyi zónájának kialakítása.
- Az oldaliság tudatosítása mozgásos gyakorlatokkal.
- Keresztezési gyakorlatok (a két testfél mozgásainak összerendezése).
- a test két oldalát koordináló mozgások gyakorlatai.
- a test elülső és hátsó részeinek megismerése.
- a test függőleges zónájának megtanítása.
- adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása
- A balról jobbra haladás irányának kialakítását fejlesztő gyakorlatok: a szemmel végzett finommozgás-koordinációs gyakorlatok
- A tér észlelése mozgásos gyakorlatvégzés közben: alapvető téri irányok megismerése saját testéhez, másik személyhez, tárgyakhoz viszonyítva.
- Az egyes érzékelési területek fejlesztése mozgás segítségével: tapintásérzet, nyomásérzet, mozgásérzés saját testén /kinesztézia.

A mozgás az óvodáskor egész ideje alatt igen jelentős szerepet tölt be, a személyiség fejlesztésének fontos kelléke. A mozgás és a beszédfejlődés kapcsolata közismert, ha ez nincs meg, azonnal negatívan hatnak egymásra. Az óvodáskorú gyermek alapvető megnyilvánulási módja a mozgás, mely a játékra alapozva a leghatékonyabb. Az anyanyelvi nevelés is lassabb ütemű, ha mozgásában gátolt a gyermek.

A pedagógiai asszisztens és a dajka segíti az óvodapedagógus munkáját, az öltözködés és a balesetmentes feltételek biztosításában.

Sikerkritériumok:

- Szeret mozogni, kitartó.
- Járás közben képes ütemtartásra, tempóváltásra
- Képes babzsákkal a fején egyensúlyozó járásra vízszintes padon.
- Tud rövidebb távon egyenletes iramban futni.

- Versenyjátékokban betartja a szabályokat.
- Tud labdát vezetni, gurítani, pattogatni, célba dobni
- Kezdeményez mozgásos játékokat.
- Tud térben tájékozódni, ismeri az irányokat.
- Mozgása összerendezett, harmonikus.
- A kézi szereket magabiztosan használja
- Az irányított mozgás során használt vezényszavakat ismeri
- Laterális dominancia, szem-kéz-láb-fül kialakulása

Módszertani alapelvek:

- A szaknyelv használata.
- Egyszerű, érthető utasítások alkalmazása.
- Mintaértékű gyakorlatbemutató, vagy magyarázattal kísért bemutatás.
- Tapintatos hibajavítás.
- Egyéni képességek figyelembevétele.

6.5 A külső világ tevékeny megismerése

*„A violában mag van,
és a viola a magban”.*
Kiss Anna

Cél:

A fenntarthatóság pedagógiájának elvei alapján olyan gyermekeket nevelni, akik szeretik a természetet, az őket körülvevő élőlényeket, ismerik a környezetüket. Fogékonyak a körülöttük lévő élő és élettelen környezet szépsége iránt, megtalálják a jót és a szépet, azt megbecsülik. A gyermekeket körülölelő világ szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi – környezeti formáinak mennyiségi kiterjedésbeli összefüggésbeli felfedezése megtapasztalása, játékos formában a gyermekek igényeihez és ötleteihez igazodva történik. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli tér-és síkbeli ismeretei bővülnek.

- A gyermek spontán érdeklődése során szerezzen tapasztalatokat a szűkebb és tágabb természeti és tárgyi- épített környezetéről, annak formái, mennyiségi és téri viszonyairól. Alakuljon ki a természethez és az emberi alkotásokhoz való pozitív érzelmi viszony, valamint egy környezetszerető, környezetvédő, a környezet értékeit észre vevő és megóvó attitűd.

-
- A megszerzett tapasztalatokat használja fel a környezetében való biztonságos eligazodáshoz. Ismerje meg a szűkebb és tágabb környezetét, a szülőföldjét, az őt körülvevő embereket, a helyi hagyományokat, néphagyományokat. Legyen fontos számára a közösséghez való tartozás, azt pozitív élményként élje meg. Tanulja meg a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeit szeretni és megóvni.
 - A tapasztalatszerzés során megismert matematikai tartalmakat, ismereteket a mindennapos tevékenységei során alkalmazza. Ismerje fel a környezetében előforduló nagyságbeli és téri viszonyokat, mely elősegíti ítéliképességének, tér-, sík- és mennyiségszemléletének fejlődését.

Az óvodapedagógus feladata:

A fenntarthatóság pedagógiájának elvei alapján olyan gyermekeket nevelni, akik szeretik a természetet, az őket körülvevő élőlényeket, ismerik a környezetüket. Fogékonyak a körülöttük lévő élő és élettelen környezet szépsége iránt, megtalálják a jót és a szépet, azt megbecsülik. A gyermekeket körülölelő világ szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi – környezeti formáinak mennyiségi kiterjedésbeli összefüggésbeli felfedeztetése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez és ötleteihez igazodva történik. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alakí, nagyságbeli tér-és síkbeli ismeretei bővülnek.

- A gyermekek egyéni élményére, tapasztalataira építünk. Olyan élményt biztosítunk, mely lehetővé teszi a közeli, illetve távolabbi környezetünkben végbemenő folyamatok meglátását, az azokban való tevékeny részvételt.
- Az óvodába lépés pillanatától fontos a gyermekek érdeklődésén alapuló – életszerű helyzetekben – a tér, a mennyiség, és a forma azonosságainak, különbözőségeinek és egymás közötti összefüggéseinek megfigyeltetése, megértetése.
- Lehetővé tesszük a gyermekek számára a környezet megismerését, időt, helyet, eszközöket, elegendő alkalmat biztosítunk a spontán és szervezett tapasztalat és ismeret szerzésére. Elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a társas kapcsolatokban és a környezet alakításában. Ezáltal a matematikai kifejezések folyamatosan beépülnek a gyermek beszédébe.
- Tudatosan figyelünk a környezet, illetve természetvédelem fontosságára, a természetszemlélet pozitív formálására.
- Biztosítsa a gyermek spontán tapasztalatszerzésének lehetőségét.

-
- Biztosítson a tapasztalatszerzéshez az elegendő alkalmat, időt, helyet és eszközöket.
 - Használja ki a helyi vizes élőhelyek, ligeterdő tanösvény, természetvédelmi terület, nemzeti park közelségét a természeti környezethez való érzékenyítésben.
 - A spontán lehetőségek mellett tervezzen szervezett tapasztalat- és ismeretszerzést a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak kialakítására.
 - Vonja be a helyi madártani, természet- és környezetvédelmi szakembereket a szervezett terepi megfigyelésekbe.
 - Használja hangsúlyosan az élménypedagógia módszereit a tapasztalatszerzés és ismeretszerzés folyamán.
 - Támogassa a gyermekek önálló véleményalkotását, döntéshozatalát a kooperatív feladatmegoldásban, kortárskapcsolatok alakulásában.
 - A fenntartható fejlődés érdekében a mindennapok tevékenységeit egységesen hassa át a környezettudatos gondolkodás, viselkedés, tevékenykedés és tevékenykedtetés.
 - Biztosítsa, hogy a gyermekeknek legyen lehetőségük a megismert matematikai tartalmakat, ismereteiket változatosan alkalmazni a mindennapos tevékenységek során.

A pedagógiai munkát segítő munkatársak is aktív szerepet vállalnak a feladatok megvalósításában. Az óvodai környezeti nevelés alapozó jellegű, élmény és tevékenység központú, és figyelembe veszi az életkori sajátosságokat. Mélyen áthatja és körbeöleli a többi tevékenységterületet (játék, matematika, vers, mese, ének-zene, énekes játék, rajzolás, mintázás, mozgás) is, ezáltal lesz komplex. Legfontosabb elv, mindent a természetes környezetben megfigyeltetni, az összefüggéseket, változásokat megértetni, és ezáltal megfelelő ismeretekhez juttatni a gyermekeket. Az óvodai életben a környezet és a matematikai tartalom mindent átfog, áthat, és állandóan jelen van. A környezetbarát életvitel kialakulásához fontos a környezetbarát óvoda megteremtése. Ezt könnyen meg tudjuk valósítani, mivel alapelve a gyermekközpontúság, az egészséges életmód, a pozitív kapcsolat a természeti és társadalmi környezettel.

Sikerkritériumok:

- A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek a birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza.
- Felismeri környezetében a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér- sík-mennyiségszemlélete. (pl.: halmazok képzése, bontás)

-
- A külső világ tevékeny megismerésének feladatai kiterjednek különböző területekre, mely kötetlen kezdeményezések vagy komplex matematikai kezdeményezések keretein belül, alapoz a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.
 - Ügyel környezete tisztaságára, tudja miért fontos a környezetvédelem
 - Szívesen részt vesz logikai jellegű játékokban
 - Biztos mennyiség fogalommal rendelkezik, halmazműveleteket végez.
 - Képes térbeli, síkbeli alakzatokat szétválogatni, megnevezni
 - Ismeri a szimmetria fogalmát

Szemléletünk szerint a környezetvédelem kiemelt szerepet kap a külső világ tevékeny megismerésében.

A környezetvédelem és környezettudatos magatartás nevelés célja:

A környezetvédelmi ismeretek révén:

- magatartást formálunk,
- a természet megismerésére, szeretetére, védelmére, az egyén gyönyörködtetésére nevelünk,
- meggyőződésen alapuló, aktív tevékenységre ösztönző környezetvédelmi magatartást alakítunk ki.

Feladata:

- a természet megszerettetése,
- az egészséges életmód szokásainak alakítása (egészséges táplálkozás, mindennapos mozgás a szabad levegőn, bőséges folyadékfogyasztás)
- környezetünk folyamatos rendben tartása, megóvása, szépítése, a környezeti higiénia fontosságának érzékeltetése
- az élőlények élethez való jogának tiszteletben tartása
- egymás munkájának megbecsülése
- a társadalmi és kulturális különbségek elfogadtatása
- víz- és energiatakarékossági szokások alakítása
- a közvetlen környezet rendjének, tisztaságának megőrzése, fenntartása
- élőlények óvása, gondozása, érzelmekre épülő cselekedetekkel.
- takarékoság a vízzel, árammal

-
- szelektív hulladékgyűjtés, használt olaj gyűjtés megszervezése, elektronikai hulladékgyűjtése, a újrahasznosítás lehetőségeinek megismertetése
 - komposztálás, madárvédelem.

Módszertani alapelvek:

- A személyes megtapasztalás biztosítása tevékenykedtetések.
- A közvetlen környezetünk megismertetése, élménynyújtás.
- Élménypedagógiai módszerek alkalmazása.
- A zöld jeles napokhoz kapcsolódó ismeretek bővítése.

A megvalósítás módja:

A helyi sajátosságok kihasználásával a gyermekek ismerkedjenek meg közvetlen és tágabb környezetükkel: Duna-part, Sződ-Rákos patak, Duna-Ipoly Nemzeti Park tájvédelmi körzete, horgásztavak. Közösén átélt élmények hatására gazdagodjanak ismereteik, alakuljanak ki a környezetbarát szokásrendjeik. Az óvodapedagógus feladata a környezettudatos, környezetbarát életvitel megalapozása és kialakítása azért, hogy a gyermekek képesek legyenek az őket körülvevő problémák felismerésére és kezelésére az életkoruknak megfelelő szinten.

Óvodánk hagyományos ünnepei és néphagyományai:

Mihály nap, Márton nap, Advent, Mikulás, Luca nap, Karácsony, Újév, Farsang, Kiszebáb égetés, Március 15, Húsvét, Anyák napja, Gyermeknap, Nyárindító, Óvodai búcsúztató, nevelésiérvzáró.

Ezen felül a zöld jeles napokat is tartjuk:

- Állatok világnapja: október 4.
- Újra papír világnapja: március 1.
- Víz világnapja: március 22.
- Föld Napja: április 22.
- Madarak és fák napja: május 10.

Óvodánk kapcsolatban áll a Magyar Madártani Egyesülettel. A madárvédelmet fontosnak tartjuk. 2010-ben elnyertük a „Madárbarát Óvoda” címet, majd ezután beindítottuk a „Madarászovi programot” is. Azóta minden csoport a kedvenc madarának a nevét viseli: 1-es csoport vörösbegy, 2-es csoport harkály, 3-as csoport cinege, 4-es csoport bagoly, 5-ös csoport fekete rigó, 6-os csoport fülemüle 7-es csoport zöldike. Saját odútelepünk van, melyekben rendszeresen költenek madarak.

Így lehetőség nyílik lépésről –lépésre bemutatni a gyerekeknek a madarak életét a fészekrakás kezdetétől, a fiatal madarak kirepüléséig. Mindehhez sok ismeretet kapnak a gyerekek a **„Madarászovi” foglalkozásokon**, ahol a Börzsöny Alapítvány lelkes természetvédői tartanak játékos előadásokat. 2013, 2016, 2019-ben elnyertük a **Zöld óvoda** címet, mellyel a nevelőtestület elkötelezte magát a fenntarthatóság pedagógiája mellett.

A *Nemzetközi Hulladékgyűjtő Napon* minden csoportban bevezettük a papír és a műanyag hulladék gyűjtését, amit az **óvodai szelektív hulladékgyűjtő szigeten tárolunk**. Óvodánkban nevelő-oktató szemlélettel papír és elektronikai hulladékgyűjtést szervezünk évi két alkalommal. Ezen felül megkezdtük a műanyag kupakok gyűjtését is.

Az Állatok Világnapján minden évben kisállat, és tematikus rajzkiállítást tartunk, ahova otthonról hozhatnak a gyerekek házi kis kedvenceket.

A **komposztálást** napi szinten végzik a gyerekek a dajkák segítségével. Gyűjtik a komposztálható növényi részeket, és a munkajellegű feladatok részeként helyezik ki a kerti gyűjtőládába.

Az *Újrapapír Világnapja* keretében **kiállítást** rendezünk a gyermekmunkákból a papír újbóli felhasználása témakörben. A gyönyörködés mellett a gyerekek papírhulladékból készített ügyességi és képességfejlesztő játékokkal is játszhatnak.

A márciusi *Víz Világnapján* megvalósítottuk óvodai esővízgyűjtést. Azóta a gyerekek az esővízgyűjtő tartályokból locsolják a virágokat.

A *Föld Napján* az **„Egy gyerek-egy palánta”** program keretében minden csoport beülteti a kiskert-jét egynyári virágokkal, és közösen felfrissítjük az **óvodai fűszer- és gyógynövénykertet**.

Az év utolsó zöld jeles napja, az évek óta megrendezésre kerülő *Madarak és Fák Napja*. Ezen a napon **madár- és rajzkiállítást** láthatunk, ahova minden csoport a névadó madarához kapcsolódó alkotásokkal készülhet. Ezen a napon a témához kapcsolódó szenzitív és képességfejlesztő játékok segítik a gyerekek sokoldalú ismeretszerzését.

A **Vackor Apró Természetjárók Körének** szombati kirándulásai, akadályversenyei, a családok közös természetjárásai a hétvégekbe is becsempészik a természet szeretetét, az óvoda és a családok szeretetteljes közösséggé formálását. Egyben felüdülés, játék és tanulás.

„Madarbarát Óvoda” és „Zöld Óvoda” cím az intézményünk falán

A környezetvédelem gyakorlati megvalósítása

- Helyes kultúrhigiéniai szokások gyakoroltatása teremben, udvaron, séták, kirándulások alkalmával.
- Az óvónők személyes példájukkal fejlesztik a környezeti kultúra iránti igényt /ízléses csoportszoba, természethez közeli dekoráció, játékok, foglalkozási eszközök igényes megválasztása, a környezet rendjének fenntartása, udvarrész gondozása /.
- A pedagógusok felhívják a figyelmet a környezetükben előforduló szemétre, annak káros hatására.
- Kirándulás előtt megbeszélik a természetben való viselkedés helyes módját.
- Az óvodapedagógusok a kezdeményezéseken, szabadidőben az állatok, növények szeretetére irányítja a gyermekek figyelmét.
- Megismertetik udvarunk fáit, bokrait, virágait, növényeit.
- Megismertetjük a gyermekekkel, hogy séták és kirándulások során csak azt gyűjtsék, amivel nem okoznak kárt az élő környezetben.

Biztonságos Óvoda program

Célunk: az óvodáskorú gyermekek értelmi és érzelmi sajátosságainak figyelembevételével segítséget nyújtani a biztonságos közlekedés szabályainak megismeréséhez, elsajátításához, hogy felkészítsük őket a biztonságos közlekedésre.

A program célkitűzései az óvodában:

- növekedjen a közlekedési biztonsági nevelés által elért gyermekek száma,

- felkészítse a gyerekeket a közlekedésre(gyalogos jogosítvány és a kerékpáros jogosítvány bevezetésének előkészítése),
- a szülők felelősségtudatának erősítése(gyermekbiztonsági eszközök alkalmazása).

A projekt kiterjed az óvoda minden korosztályára. A prevenció hatékony formájának, hogy olyan információk, speciális közlekedésbiztonsági gyakorlatsorozatok birtokába jutatjuk a gyerekeket, amelyek alapján fel tudják ismerni a vészhelyzeteket, el tudják kerülni és reagálni is tudjanak rá. Főként az óvodában megvalósuló jó gyakorlat.

A közlekedésre nevelés legfontosabb célja Óvodáskorban:

- gyerekek közlekedésének biztonsága,
- mi a helyes és helytelen viselkedés a közlekedésben,
- gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályainak átadása,
- alapvető közlekedési ismeretek átadása,
- szülők és pedagógusok bevonása az attitűdváltozás elérése érdekében.

Módszerei: szenzitív módszerek, élménypedagógia, játékos cselekvéses tanulás, drámapedagógia spontán és irányított megfigyelés, beszélgetés.

Együttműködő partnereink: a jó gyakorlat gazdái, minden óvodapedagógus és dajka, szülők, vezető óvónő, ORFK Országos Rendőrkapitányság dolgozói, KTI (közlekedéstudományi Intézet, Balesetmegelőzési Bizottság.

Jó gyakorlatunk átöleli és feldolgozza mindazon életszerű, veszélyforrást tartalmazó helyzeteket, melyek otthon, és közvetlen környezetünkben érhetik a gyerekeket, figyelembe véve azt, hogy ne keltsünk félelmet, hanem magabiztos viselkedést, és a veszélyek elkerülésének lehetőségét erősítsük meg helyes közlekedésbiztonsággal, önfegyellemmel és egymás megóvására neveléssel.

Tárgyi eszközeink: Óvodánk KRESZ parkja, láthatósági mellények, sisakok, gyermekek járművei, közlekedési táblák, közlekedéssel kapcsolatos képek, szemléltető eszközök, feladatlapok, színezők, bóják stb.

Témakörei:

- távolság felismerése,(közeledő-távolodó jármű)
- láthatósági, biztonsági felszerelések ismerete,
- úttest részeinek ismerete,(járda, úttest, gyalogosátkelő)
- biztonságos közlekedés a járdán,
- útteste való helyes átkelés.

Azért fontos a közlekedési ismereteken kívül a gyerekek közlekedés során tanúsított magatartásával is foglalkozni, mert a gyerekek kicsivel több, mint fele rendelkezik csupán megfelelő biztonságtudatos attitűddel. A veszélyhelyzeteket a gyerekek fele méri fel csak helyesen és cselekszik annak megfelelően. A gyermekekben tudatosítani kell(mind a pedagógusoknak, mind a szülőknek egyaránt) a helyes és helytelen közlekedést magatartást és következményeit.

A fokozatosság elvének köszönhetően a biztonságos közlekedés beépül a gyermekek hétköznapjaiba, bízva abban, hogy később is ezeknek a helyes szabályoknak, normáknak megfelelően élik mindennapjaikat. Újszerűsége és továbbfejlesztése azokban a közlekedési modellhelyzeteknek van, amit programunkban a gyermekek elé tárunk. Problémaszituációs helyzetek megoldásával láttatjuk meg a bennük rejlő veszélyeket.

Az óvodai közlekedésre nevelés a komplex személyiségfejlesztés tendenciáinak maradéktalanul megfelel. A személyiségfejlesztés – így a közlekedésre nevelés – feladatai átmennek az iskolai pedagógiai tevékenységbe is. Az óvoda tehát ebben a vonatkozásában is alapozó funkciót tölt be. Az óvodai munka során szinte minden tevékenységébe integrálható.

Az eredményes fejlesztéséhez mindhárom korcsoportban a koncentrikus ismeretnyújtás mellett szükség van sok cselekedtetésre, gazdag szemléltetésre, ismétlődő gyakorlati alkalmazásra, valamint a téma sokoldalú komplex feldolgozására. Jó gyakorlatunk – a Biztonságos Óvoda program– „Közlekedj okosan!” összhangban íródott az alap dokumentációval, újszerűséget, koncentrálttságot, és egymásra épültséget visz az óvodai életbe.

7. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

1. A családi nevelés az óvodai nevelési folyamat, továbbá a gyermek belső érésének eredményeként a kisgyermek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges érettséget. Cél, hogy minden gyermek eljusson az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez. A gyermek tehát belép a lassú átmenet azon állapotába, amelyben majd az iskolában óvodásból iskolássá szocializálódik. Lehetőségként jelen van a fejlettség szerinti iskolakezdés az életkor figyelembevételével.
2. Az iskolakezdés feltételei: testi, lelki és szociális érettség, melyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.
 - Hatéves kor körül a testileg egészségesen fejlődő gyermek eljut az első alakváltáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste teherbíró, arányosan fejlett. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Szükségeit illetve azok kielégítését szándékos irányítással uralni képes.
 - A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére érdeklődéssel fogadja az iskolakezdést. Képességei alkalmassá teszik a tanuláshoz. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Testsémája kialakult, téri tájékozottsága, térbeli mozgásfejlettsége, vizuális és akusztikus differenciálása, téri észlelésének fejlettsége különleges jelentőségű.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés, a szándékos bevésés és felidézés, a megőrzés időtartama, az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés korábbi jellemzői mellett
- megjelenik a szándékos figyelem, melynek tartalma, terjedelme, megosztottsága és átvitele fokozatosan növekszik és könnyebbé válik
- a képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; érzelmeit, gondolatait mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; mondatszerkezetei, mondatfajtai különbö-

zöek; tisztán ejti a magán és mássalhangzókat – a fogváltást figyelembe véve különbségek lehetnek -; megérti és végig tudja hallgatni mások beszédét

- elemi ismeretei vannak önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását; felismeri a napszakokat; a gyalogos közlekedés szabályaival és annak alkalmazásával tisztában van; ismeri szűkebb és tágabb lakóhelyét, a környezetében élő növények, állatok gondozását, védelmét; felismeri az öltözködés és időjárás összefüggéseit; ismeri a viselkedés alapvető szabályait; kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megóvásához, megbecsüléséhez szükségesek; továbbá elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- A gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre és a kapcsolatteremtésre.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre jobban szabálykövető és szükségleteinek kielégítését késleltetni tudja.
 - feladattudata már lehetővé teszi a feladat megértésében, tartásában, eredményességében megfelelés – szükség szerint kreatív feladatvégzést illetve kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet
3. A hároméves kortól kötelező óvodába járás idejére az óvodai nevelés célja a gyermek személyiségének harmonikus testi szociális fejlődés segítése.
 4. A fentiekben leírt fejlettség a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka során érhető el.
 5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Az óvodás gyermek fejlődéséről, a gyermek iskolába lépéséhez szükséges fejlettségének elérése érdekében, az óvodapedagógus folyamatosan tájékoztatja a szülőt.

Az óvodai élet során a gyermekek folyamatosan napról-napra fejlődnek míg hat - hét éves korra elérik az iskolaérettség időszakát. Fejlődésük folyamatának milyensége sok tényezőtől tevődik

össze. Alapjaiban meghatározza a gyermek személyiségjellemzője, és az őt körülvevő környezeti hatások, melyek segíthetik, vagy gátolhatják képességeinek kibontakozását.

Általában az iskola kezdés időszakára már rendelkeznek azon komplex feltételekkel, melyek a tanulás megkezdéséhez nélkülözhetetlenek. Ilyen feltételek az adott korhoz mért biológiai, értelmi, érzelmi és szociális érettség feltételei.

A testi érettség általános sikerkritériumai óvodáskor végére:

Testmagasságuk átlagosan 110-130 cm közötti, súlyuk 17-25 kg, de az egyéni különbségek igen nagy egymás közti különbségeket mutathatnak. Ebben a korban a hossznövekedés általában gyorsabb, mint a súlygyarapodás, ezért jellemző a nyúlánk, arányos testalkat. Kialakul a derék vonala, a váll szélesebb, mint a csípő.

Megkezdődik a fogváltás időszaka, mely általában az első metszőfogak cseréjével kezdődik, és a teljes fogváltás még átlagosan további hat évbe telik.

Biztosan mozog környezetében.

Óvodáskor végére a gyermek természetes belső igényévé válik a mozgás és annak szeretete.

Mozgásuk koordináltabbá válik a nagymozgások és finommozgások terén egyaránt. Kialakul az oldaliság, és a dominancia. A nagymozgások háttérbekerülése során teret kapnak a manuális tevékenységek. Ezzel egyben a finommotorika erőteljes fejlődése indul meg, mely alapjául szolgál majd az írás apró finom mozgásainak kialakulásához és alkalmazásához. Szándékosan irányítja mozgását, viselkedését és testi szükségleteit. Megfelelő a tér és idő tájékozódó képességük.

Cselekvőképességük gyors, mozgásukban kitartóak, képesek a testrészek, helyzetek, mozgások pontos megértésére, megnevezésére.

Szívesen vesznek részt szervezett mozgásokban, játékokban és maguk is kezdeményezik ezeket.

Közvetlen környezetükben biztonsággal tudnak tájékozódni.

Képesek a térben biztonsággal tájékozódni, ismerik a jobbra-balra irányokat, értik és tudják követni azokat, illetve a helyeket kifejező névutókat

Képesek a szem-kéz, szem-láb koordinációt és az egyensúlyérzéklet igénylő feladatok, gyakorlatok végrehajtására különböző kézi szerek, torna eszközök használatával.

Ismernek néhány tánclepet, mozdulatot, és ezeket szívesen végzik a csoportban.

Ismeri a testrészeit, és biztonságosan tájékozódik a testén.

Kialakult dominanciával, főleg kézdominanciával rendelkezik.

Egyre tökéletesebbé válik a szem-kéz koordináció, tudja követni a keze mozgását.

Mozgásformák (járás, kúszás, mászás, egyensúlyozás stb. automatizálódtak)

Értelmi érettség általános sikerkritériumai óvodáskor végére:

A világról szerzett tárgyi tapasztalataik egyre inkább érvényesülnek. Az érzékszervi tapasztalatok döntővé válnak. A problémamegoldó képesség a konkrét tapasztalatok általánosításán keresztül fejlődik. Eljutnak a helyes alaklátáshoz, kialakul a strukturált egész felfogása, a rész- egész összefüggéseinek helyes felismerése, mely az írás olvasás elsajátításának egyik feltétele. Tudnak több szempont szerinti csoportosítani, sorba rendezni, elkülöníteni, gondolatban összekapcsolni, kombinálni, és lényegét kiemelni. Ismerik az évszakokat, hónapokat, napszakokat, a hét napjait.

Különböző tevékenységeik, és cselekvéseik során gyarapítják ismereteiket, tudásukat a világról. Tanulási folyamataik alapja a gyermeki aktivitás és öntevékenység.

Ebben a korban kezdi felváltani a szituatív beszédet a kontextusos beszéd. Mondanivalójukat már élményekben gazdag, gesztusokkal teli, nagy érzelmi átéléssel mesélik. Rendkívül érzékeny periódus ez a beszédfejlődés időszakában. Szókincsük növekedésével, és fejlődő kifejezőkészségükkel, közlendőjük egyre érthetőbbé válik társaik számára is, mely teret ad a társas kapcsolatok tágabb alakulásának. Körülbelül 6000 szót ismernek, kifejezőmódjuk egyre változatosabb. Beszédjük megfelelő fejlettségi szintje az eredményes tanulás elengedhetetlen feltétele.

Az ábrázolás a gyermeki önkifejezés egyik megjelenési formája. A gyermeki rajz Fejlődésének követése információkkal szolgálhat az értelmi fejlettségről, és az érzelmi állapotról egyaránt. Megfigyelése segítségül szolgálhat a gyermek személyiségének megismerésében. Nagycsoportban a gyermekek a rajzfejlődés során a képi megjelenítésben már igyekeznek azt ábrázolni, amit látnak, és nem csak azt, amit tudnak a megörökíteni kívánt témából. Ezt igyekeznek térben is elhelyezni.

Gondolkodás műveletei

Ismeretekkel rendelkeznek a természeti környezet területén: a közlekedési eszközökről, szabályokról, az évszakokról és azok jellemzőiről, a napszakokról, a növényekről, az állatokról, színekről, az emberi testről.

Ismerik saját személyes adataikat, családjuk adatait, szüleik és más emberek foglalkozását, lakhelyük nevezetességeit, környezetük néhány intézményét.

Ismerik szülőföldjüket, hazájukat, ismernek helyi és néphagyományokat.

Tisztelik és védelmezik az emberi és tárgyi kultúra értékeit.

Vannak ismereteik a halmazok, geometria, relációk témakörében.

Képesek összehasonlítani, csoportosítani, összemérni, azonosítani.

Aktívan, tevékenyen részt tudnak venni egy-egy matematikai probléma megoldásában

A gyermekeknek vannak tapasztalataik és ismereteik az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetéről.

Pszichikus funkciók működései (figyelem, képzelet, emlékezet, érdeklődés)

Érdeklődnek környezetük tárgyai, jelenségei, összefüggései iránt.

Szándékos figyelmük életkoruknak megfelelő, képesek a figyelemösszpontosításra.

Képesek az elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.

Tanulási képességeik fejlettsége /megfigyelőképesség, figyelem, gondolkodás, emlékezet, stb/ lehetővé teszi számukra az iskolai tanuláshoz való viszonyt.

Óvodáskor végére kialakul belső érdeklődésük, szeretetük az irodalmi alkotások iránt, igénylik a mesehallgatást.

A zenehallgatásnál figyelmesen végig hallgatják az élő zenét, az óvónő énekét, a hangszeres előadást, más népek dalait.

Alkotásaikban képesek kifejezni gondolataikat, élményeiket.

Érzékszervi terület

Képes időrendiséget felállítani.

Felismerik a dallamot, ritmusmotívumot tudnak létrehozni, visszatapsolni, tudnak dallamot bújtatni, visszaénekelni

Érzékelik a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú közötti különbséget.

A tárgyak és környezet zörejhangját meg tudják különböztetni.

Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Tudják mindkettőt mozgással, járással, tapssal megkülönböztetni

Hangzás, hangulat, érzelem és alkalom egységében érzik és értik a hallott versek költői képeit.

Mesehallgatás közben képesek belső képalkotásra, azok kifejezésére (pl. ábrázolás, mozgásformák, ritmus, stb)

Tisztán, helyes tempóban énekelnek

Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára gondolatainak érthető kifejezését

Minden magán és mássalhangzót tisztán ejt.

Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.

Lelki és szociális érettség általános sikerkritériumai óvodáskor végére:

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére éretté válik az iskolára. Kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival. Az érettség mutatója, hogy vágyait, gondolatait, cselekedeteit már nem az emóciók (érzelmelek) uralják, egyre jobban megérti, hogy kívánságai nem azonnal, hanem csak később teljesíthetők, képes „késleltetni, gátolni”.

Érzelmi élete gazdag, érzelmeit kifejezi, bízik önmagában. Környezetük megismerése során ismerik és alkalmazzák a kulturált élet szokásait, az elfogadott viselkedésformákat az érzelmi és erkölcsi viszonyokat. Kialakul bennük a természet szeretete, természet tisztaságának, szépségének tisztelete. Egocentrizmusuk kezd a háttérben maradni. Jelentős fejlődést mutat érzelmeik terén az empátia- mások érzelmeinek megértése- és a felelősségtudat. Nehezen fogadják el a bírálatot, sértődékenyek, és kifejezetten rosszul viselik a kudarcot. Erőteljesen növekszik az önuralmuk, saját akaratuk feletti kontrolljuk, az akaratlagos direkt figyelmük, és a szándékos emlékezetük irányítása.

Közösségi tulajdonságaik: A gyermek a csoportjában otthonosan mozog, tevékenykedik, ragaszkodik óvodájához, biztonságban érzi magát. Érdeklődik társai és barátai iránt. Képesse válik egyazon játéktémát több napon keresztül folytatni társaival. Képes szerepvállalásra, szerepek elosztására és alkalmazkodik az alá és fölé rendeltségi viszonyokhoz. Jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkezik. Egyre jobban odafigyelnek arra, hogy mit mondanak, gondolnak róluk a többiek. Szinte mindent megtesznek, hogy kedvelt pedagógusuk tetszését elnyerjék minden téren. Társaikhoz való kapcsolataik még felszínesek. A legjobb barát az, akivel akkor abban a helyzetben a legjobban játszanak, de megjelennek, már bizonyos jelek melyek a kölcsönös viszonyt, az egymáshoz tartozást fejezik ki, ilyen például a kölcsönös érdeklődést mutatók körében valamilyen kifejező eszköz, vagy megjelenési forma például: egyforma hajviselet, vagy egy sajátos köszönési stílus. Szívesebben is érzik magukat a kortársaik között, mint a felnőttek körében, ahol már kifejezetten unatkoznak. Ez a nagy átpartolás időszakának kezdete is. A kortársakkal való egyre több időtöltés alakítja a közösséghez tartozás élményét a „mi” élményét bennük. A közös együttlét biztonságot ad számukra, közlésigényük kifejezésének lehetőséget ad, és örömforrást is nyújt egyben. Erőteljesen formálódik alkalmazkodó készségük és önállóságuk.

Szabálytudatuk kezd merevvé válni, már nem minden esetben alakítják át a játék szabályait, hanem ragaszkodnak, és szigorúan be is tartják eredeti korlátait. Játék során képes az egészséges siker és kudarc elviselésére.

Lassan átlépnek a látencia korába. A hangos nyughatatlan óvodai életet, felváltja egy higgadtabb, nyugodtabb korszak.

Akarati tulajdonságai: Konfliktushelyzetben keresi a megoldást, kompromisszumra képes. Képes önfelelt játékra, játékában önálló kitartó, alkalmazkodik társaihoz, mások igényeit tiszteletben tartja, tapasztalatait újra átélni és eljátszani. Megtanul konfliktusokat kezelni, társas kapcsolataiban megjelennek a viselkedési formák. A pszichés érettség alapja az önuralom, és az ép idegrendszeri működés. Ez alapja a tanulási képességek alakulásának, mely a különböző ingerületek felfogását, irányítását, és összehangolódását végzi. Szabályozza a pszichés funkciók működését. Elfogadja a csoportszabályait.

Erkölcsei tulajdonságai: Figyelnek saját személyük és környezetük rendjére. Környezet rendjének, értékének megóvása belső igényé válik, megalapozódik bennük egy tudatos környezetbarát szemlélet. Gyermeknek ügyelnek saját személyük, személyes dolgaik és környezetük rendjére. Öszinteség, igazmondás jellemzi őket. Elfogadja a másságot. Együttérez másokkal, érzelmeit felismeri sőt lehetőség szerint képes a megoldás megkeresésére.

Az alapkultúr technikák

Az óvodában eltöltött 3-4 év során az iskolaérettséghez szükséges összetevők folyamatosan fejlődnek és alakulnak, melyek irányításában meghatározó szerepe van az óvodának. Az óvodai élet segíti, támogatja, biztosítja azon környezeti feltételeket, melyekre az adott korban a gyermekeknek szükségük van ahhoz, hogy fejlődési folyamataik, és pszichés funkcióik kibontakozhassanak. A nagycsoportos óvodások hat-hét éves korukra éretté válnak az iskolára. Kifejlődnek azok az alapképességek, melyek az alap kultúrtechnikák (írás, olvasás, számolás) elsajátításához nélkülözhetetlenek az iskolai élet során.

Ilyen a pontos differenciált vizuális észlelés. Ide tartozik a formaállandóság, a forma-méret pontos felfogása, az összetartozó részek egészként való észlelése. A megadott formák- színek megtalálása, kiemelése egy képi környezetből. Adott tárgyak térbeli helyzetének helyes felismerése, és megítélése. A vizuális információk téri elrendezése, sorba rendezése. A hallott (auditív) információkra vonatkozóan a pontos észlelés megkülönböztetése, adott hangok kiemelése, adott hangok egymásutániságának felismerése, hangcsoportok egységbe foglalása. Az összerendezett koordinált moz-

gás, szem-kéz, szem-láb koordinációjára vonatkozóan egyaránt. A szándékos figyelem, és koncentráció. Rövid idejű vizuális, és verbális memória. A keresztcsatornák együttműködése.

A gyermek tankötelezettségével kapcsolatos tudnivalók

A tankötelezettség megkezdésével (a továbbiakban: iskolakezdés) kapcsolatos eljárásra az alábbi jogszabályok 2020. január 1-jétől kezdődően hatályos rendelkezései irányadók:

- Nkt. – a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- Ákr. – az általános közgazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény
- Okt. Hiv. rendelet – az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV.26.) Korm. Rendelet
- Nkt. vhr. – A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012 (VIII. 28.) Korm. Rendelet
- EMMI rendelet – a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet
- Ped. rendelet – a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet
- Az Nkt. 45. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lépett, és a § a következő (2a) bekezdéssel egészült ki:

A tankötelezettségnek feltétele, hogy a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének állapota elérje az iskolába lépéshez szükséges szintet. A tanköteles korú gyermek további egy nevelési évig óvodában történő részvétele kérdésében 2020. január 1-étől az Oktatási Hivatal dönt. Az eljárás a szülő kérelmére indul. Szülői kérelem hiányában a gyermek tankötelezettsége megkezdésének halasztását a gyámhatóság is kezdeményezheti. A szülő, a gyámhatóság a kérelmét legkésőbb az iskolakezdés évének január 18-áig nyújthatja be. Az eljárás ügyintézési határideje ötven nap. A szülő a kérelméhez bármilyen, általa fontosnak tartott iratot, dokumentumot mellékelhet, mint a gyermek fejlődését nyomon követő nyomtatványt, mellyel így módon a kérelemmel foglalkozó szakemberek közvetve az óvoda véleményét is figyelembe vehetik. A fejlődést nyomon követő nyomtatvány csatolása ugyanakkor nem kötelező. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. A kérelem vonatkozásában a törvényes képviselő, vagyis a szülő vagy gyám kérelmére a fent említett jogszabályokban, rendeletek-

ben megfogalmazott eljárásrend, eljáró hatóság és jogorvoslat az irányadók. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

Pedagógiai feladatok meghatározása

Az Oktatási Hivatal engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít. Az óvodapedagógus és a fejlesztőpedagógus is részt vesz a gyermekek felzárkóztatásában. Fejlesztőpedagógus a fejlesztő foglalkozásról feljegyzést készít, melyet az intézményvezető ellenőriz. A szülővel, pedagógussal együttműködik. A fejlesztőpedagógus által javasolt fejlesztési tevékenységek megjelennek a csoportnaplóban és az egyéni fejlesztési tervben. Fél évente esetleg szükség esetén fogadó óra keretében tájékoztatják a szülőket a gyermek fejlődésével kapcsolatban.

8. Az óvodai élet megszervezésének elvei

8.1 Hetirend

Az óvodánk heti rendje korcsoportonként eltér, melyet az óvodapedagógusok egyénileg állítanak össze az irányított és szabad tevékenységek életkorhoz igazított időkeretben. **A tevékenységek napi szervezését az aktuális heti témához kapcsolódóan, a rugalmasság elvét szem előtt tartva szervezik meg az óvodapedagógusok.**

A tevékenységek a hét folyamán ismétlődhetnek a gyakorlás, az elmélyítés céljából.

Tervezetten szervezett tevékenységek	Párhuzamosan szervezett, differenciált és csoportos tevékenységek szervezése
<ul style="list-style-type: none">➤ Mozgás➤ mozgásos játék (mindennapos mozgás)	<ul style="list-style-type: none">➤ játék➤ verselés, mesélés➤ ének zene énekes játék, gyermektánc,➤ rajzolás, festés, mintázás és kézimunka➤ mozgás➤ külső világ tevékeny megismerése➤ matematikai tartalmú tapasztalatok

8.2 Napirend

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A hetirend és napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott kiszámítható óvodai környezet megteremtését. Az egészséges életritmus megszokott tevékenységek sorrendje erősíti a gyermek biztonságérzetét, és segítik az időben való tájékozódását.

A napirend kialakításának elvei:

- A gyermekek életkor szerinti összetétele alapján eltérnek a szükségleteik, differenciáltan biztosítjuk a tevékenységekhez szükséges időtartamot.

- A tervszerű, összehangolt tevékenységekkel elkerüljük a felesleges várakozásokat.
- minél hosszabb, nyugalmas és tartalmas játékidőt biztosítunk
- A tisztálkodás és öltözködés végzéséhez, az egyéni szükségleteknek megfelelő időtartamot biztosítjuk
- Az étkezésre az egyéni igények szükségletek szerinti időtartamról gondoskodunk

Időkeret	Tevékenységek
6.00 – 17.00 közben 9.00 – 9.45 a délelőtt további részében	Szabad játék az udvaron és a teremben részben folyamatos tízórai szabad és irányított tevékenységek bent és kint: <ul style="list-style-type: none">- szabad és irányított mozgások, mozgásos játékok- élményszerző séták, kirándulások- élményszerzések, tapasztalatszerzések, alkotómunkák Külső világ tevékeny megismerése – verselés, mesélés - rajzolás, mintázás, kézimunka – ének, zene, énekes játék, gyermek-tánc – mozgás
11.45 – 12.45	tisztálkodás, terítés, ebéd <ul style="list-style-type: none">- asztalok leszedése, szellőztetés, takarítás, ágyazás- tisztálkodás fogmosással
12.45 – 14.30	MESE, pihenés
14.30 – 16.30	folyamatos ébredés, öltözés, tisztálkodás, fésülködés uzsonna szabad és irányított tevékenységek folytatása bent és kint

9. A nevelés tervezése, időkeretei, dokumentumai

9.1 Csoportnapló

Az óvodai csoportnapló tartalmazza az óvoda nevét, OM azonosítóját és címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait, a megnyitás és lezárás helyét és időpontját, az óvodavezető aláírását, az óvodai körbélyegzők lenyomatát, a pedagógiai program nevét.

Az óvodai csoportnapló tartalmazza

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három-négyéves, a négy-ötéves, az öt-hatéves és hat-hétéves gyermekek számát,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,
- a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó hetirendet napi bontásban,
- nevelési éven belüli időszakonként
 - a nevelési feladatokat,
 - a szervezési feladatokat,
 - a tervezett programokat és azok időpontjait,
 - a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet megábrázoló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit, (játék-verselés, mesélés – ének, zene, énekes játék, gyermektánc – rajzolás, mintázás, kézimunka, - mozgás, - a külső világ tevékeny megismerése, - munka jellegű tevékenységek – tevékenységekben megvalósuló tanulás). Iskola előkészítő tevékenységek (tanköteleskorú gyermekek) az óvodáskor végére elérendő sikerkritériumok figyelembevételével.
 - az értékeléseket,
- h) a feljegyzést a csoport életéről.

9.2 Belső értékelés, mérésrendszere, a gyermek megfigyelése

Az oktató nevelő munka folyamatos fejlesztésében, eredményességében kulcs szerepet tölt be a pedagógiai értékelés. Diagnosztikai értékelés a tanulás, a képességfejlesztés és a fejlődés szabályozásában, tervezésében segíti a pedagógusok munkáját. A belső értékelés lehetőséget ad az intézményben a gyermekeknek, szülőknek, pedagógusoknak az elégedettség mérésére. A pedagógiai értékelés, a nevelési módszer a személyiségfejlődésben/ fejlesztésben nagy szerepet tölt be.

9.3 A gyermekek fejlődését nyomonkövető dokumentáció

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció, az a dokumentum, mely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentációi tartalmazza:

- a gyermek anamnézisének,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (értelmi, lelki-szociális és testi), valamint az óvodai programjában meghatározott tevékenységgel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.
- tanköteles korú gyermekek jellemzése

Az óvodapedagógusok az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követik, és azt írásban rögzítik. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatjuk félévente írásos értékelést készítenek, melyet a szülő aláírásával tudomásul vesz. Az óvodapedagógus a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat rögzíti, szükség esetén az illetékes szakszolgálathoz irányítja.

72. § (1) A szülő kötelessége, hogy

a) ” gondoskodjon gyermeke értelmi, testi, lelki és szociális fejlődéséhez szükséges feltételekről és arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, továbbá megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget, együttműködve az intézménnyel, figyelemmel kísérje gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét.”

(4) "A szülő joga, hogy gyermeke neveléséhez igénybe vegye a pedagógiai szakszolgálat intézményét. A szülő kötelessége, hogy gyermekével megjelenjen a nevelési tanácsadáson, továbbá biztosítsa gyermekének az iskolapszichológusi, óvodapszichológusi vizsgálaton és a fejlesztő foglalkozásokon való részvételét, ha a tanulóval foglalkozó pedagógusok kezdeményezésére a nevelőtestület erre javaslatot tesz. Ha az e bekezdésében foglalt kötelezettségének a szülő nem tesz eleget, a tankerületi központ kötelezi a szülőt kötelezettségének betartására."

(5) A szülő joga különösen, hogy

a) megismerje a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programját, házirendjét, tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról,

b) gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon,

c) kezdeményezze szülői szervezet, óvodaszék, iskolaszék, kollégiumi szék létrehozását, és annak munkájában, továbbá a szülői képviselők megválasztásában mint választó és mint megválasztható személy részt vegyen,

d) írásbeli javaslatát a nevelési-oktatási intézmény vezetője, a nevelőtestület, az óvodaszék, iskolaszék, kollégiumi szék, a pedagógus megvizsgálja, és arra a megkereséstől számított tizenöt napon belül az óvodaszéktől, iskolaszéktől, kollégiumi széktől legkésőbb a tizenötödik napot követő első ülésen érdemi választ kapjon,

e) a nevelési-oktatási intézmény vezetője vagy a pedagógus hozzájárulásával részt vegyen a foglalkozásokon,

f) személyesen vagy képviselői útján - jogszabályban meghatározottak szerint - részt vegyen az érdekeit érintő döntések meghozatalában,

g) az oktatási jogok biztosához forduljon.

Az intézmény az iskolába irányított gyermek iskolaérettségére vonatkozó állásfoglalását.

Intézményeinkben a nevelési folyamatok és a gyermek ellenőrzésének - értékelésének elvei a következők:

- tervszerűség,
- folyamatosság,
- életkori sajátosságok figyelembevétele,
- egyéni sajátosságok figyelembevétele,
- nyitottság,
- a program céljainak való megfelelés,

- demokratizmus,
- együttműködés,
- objektivitás,
- fejlesztő hatás,
- partnerközpontúság,
- egymástól tanulás,
- dokumentálás.

Szakmai dokumentumok vezetésének sajátosságai, elvei:

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését különböző kötelező dokumentumok továbbá a pedagógusok által készített feljegyzések szolgálják.

Tervezés:

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését, fejlesztését, a fejlődésük nyomán követését különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített – nem kötelező – feljegyzések, dokumentumok is szolgálják.

Hagyományörző, jeles napok köré szervezett programunkban a tervezés igényli a közös gondolkodást, a tevékenységek összehangolását. A napi és heti rendet a csoport óvodapedagógusai alakítják ki. A heti rend biztosítja a feltételeket, a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez, a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepet. Az évről évre visszatérő jeles napok és évszakok változása, hagyományok keretét adnak terveinek elkészítéséhez.

A tervezést az óvodapedagógusok módszertani szabadsága határozza meg. Az ütemterv készítésénél a témajavaslatok kiegészíthetőek, választhatóak. A tervek rugalmasan kezelhetőek.

Tervezés formái:

- Éves anyaggyűjtés
- 6 hónapra szóló tervezés és negyedéves értékelés
- A nevelőtestület döntése alapján témahetekben történő tervezés és reflexió
- Napi tervezés, mely az életpálya modell elvárásai esetén kerül sor

Értékelés és az ellenőrzés formái: (tájékoztató, tematikus, visszatérő, napi), jellege (diagnosztikus, fejlesztő, összegző), helyszínei és területei (szakmai, gazdálkodás, munkáltatás, tanügyigazgatás) és érintettjei (pedagógus és nem pedagógus) az intézményi minőségirányítási programban és ahhoz kapcsolódóan az éves vezetői tervben kerülnek meghatározásra.

- Óvodapedagógusi szerep mérése, értékelése.
- Dajka, technikai dolgozók teljesítményértékelése.
- A gyermekek év végi fejlettségének szintfelmérése.
- Partnerigény elégedettségi mérése alapján történik.

A nevelőmunka összehangolása az intézményben rendszeres információáramlást igényel. A havonkénti megbeszéléseken lehetőség nyílik az eltelt időszak értékelésére és az előttünk álló feladatok megbeszélésére.

Az óvodavezető közvetlen megfigyelése, ünnepélyek megtekintése, beszélgetések folyamán ellenőrzi, értékeli, segíti a csoportokban folyó munkát.

Az óvónők gyermekekről végzett értékelő munkája:

- Anamnézis felvétele az óvodakezdés előtt.
- A gyermekek fejlődésének nyomon követését a fejlődést nyomon követő napló tartalmazza.
- Az óvónő a gyakorlatban a gyermek pozitív értékelésére törekedjen.
- Értékelése legyen ösztönző, mindenkor reális, az egyénhez mérten fejlesztő.

Az óvodapedagógusok szakmai fejlődésének formái:

- tanulás, önképzés
- szakirodalom folyamatos figyelése, alkalmazása
- szakmai tapasztalatszerzések
- munkaközösségi foglalkozások
- tapintatos, őszinte, kritikus, segítőkész bírálatok

Az óvodában alkalmazott pedagógiai dokumentumok:

- 1./ Előjegyzési és felvételi napló
- 2./ Felvételi és mulasztási napló

- 3./ Csoportnapló
- 4./ Fejlődést nyomon követő napló
- 5./ Óvodai törzskönyv
- 6./ Éves terv munkaterv

A dokumentumok vezetésének elvei:

- rendszeresség,
- következetesség,
- egymásra épülés,
- folyamatosság,
- összehangoltság,
- tényyszerűség,
- objektivitás.

A dokumentumok előállítása, keletkezése

- Nyomdai úton előállított, lapjaiban sorszámozott, papíralapú nyomtatvány (felvételi előjegyzési napló, óvodai törzskönyv, felvételi mulasztási napló)
- Elektronikusan előállított, az intézményileg meghatározott rend szerint hitelesített papíralapú nyomtatvány (csoportnapló, gyermeki fejlődését nyomon követő dokumentáció)

9.4 Adatvédelemmel összefüggő rendelkezések

Intézményünkben az óvodahasználók adatainak védelmében az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről általános adatvédelmi rendelet szerint járunk el. A gyermekek személyes adatai a köznevelésről szóló törvényben meghatározott nyilvántartások vezetése céljából, pedagógiai célból, gyermek- és ifjúságvédelmi célból, egészségügyi célból, társadalombiztosítási, szociális juttatás céljából, a célnak megfelelő mértékben, célhoz kötötten kezelhetők.

10. Gyermekvédelem az óvodában

10.1 Gyermekvédelmi munka

A gyermekvédelem védő-óvó funkciója a 3-7 éves korú gyermekek életkori kiszolgáltatottsága miatt minden óvodás gyermekre figyelemmel van. Az óvoda, a gyermekvédelem egyik legfontosabb „jelzőintézménye”, ahol a gyermekek a nap jelentős részét töltik. Óvodánkban minden óvodapedagógus aktív résztvevője a jelzőrendszer működtetésének. Gyermekvédelmi feladatok koordinálását az intézményvezető által megbízott delegálja. A kapcsolatot a jelzőrendszer tagjaival az intézményvezető és a megbízott gyermekvédelmi felelőssel tartja. **Munkánk során a gyermekek mindenképp felett álló érdekét tartjuk szem előtt.** Gyermekvédelmi tevékenységünket az óvoda által kidolgozott eljárásrend mentén végezzük. A kisgyermek egészséges fejlődésének biztosítása a család elsődleges joga és kötelessége. Az óvoda – a családdal együttműködve – kiegészítő szerepet tölt be, a gyermekek elsődleges érdekeit szem előtt tartva támogatja a szülőket a családi szerepek betöltésében.

Célja:

- A gyermeki személyiség különleges védelme
- A gyermekvédelmi tevékenység kutatja és feltárja mindazokat a tényezőket és okokat, melyek a gyermek fejlődését gátolják, s amik e gátak felszámolását elősegítik

A gyermekvédelmi munka törvényi háttere:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény
- 363/2012 (XII.17) Korm. rendeletében az Óvodai nevelés országos alapprogramja
- 2008. évi XXXI. tv. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvénynek a gyermekvédelem rendszerének megerősítése érdekében történő, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2017. évi XCV. törvény,

Hátrányos helyzetű gyermek: Az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll: A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a családba fogadó gyám legmagasabb iskolai végzettsége alapfokú – a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket nevelő szülők bármelyike vagy a családba fogadó gyám a szociális törvény szerinti aktív korúak ellátására (foglalkoztatást

helyettesítő támogatás vagy rendszeres szociális segély) jogosult vagy a kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként tartotta nyilván a munkaügyi központ – (az alacsony foglalkoztatottság fennállását az eljáró hatóság ellenőrzi). A gyermek szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben, vagy az eljárás során felvett környezettanulmány szerint félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek (elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmény).

Halmazottan hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében a fenti három körülmény közül (alacsony iskolai végzettség; alacsony foglalkoztatottság; elégtelen lakókörnyezet, lakókörülmény) legalább kettő fennáll. Halmazottan hátrányos helyzetű továbbá a nevelésbe vett gyermek és az utógondozói ellátásban részesülő, tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A veszélyeztetett gyermek: A veszélyeztetettség az 1997. évi XXXI tv. /A gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról/ 5. § értelmében súlyosabb, halmazottabb állapot. Nem a tünetek jellemzik, többnyire károsodottak valamilyen szinten – a pedagógiában ennek korrekciója szükséges.

Veszélyeztetett helyzet:

- Alacsonyfokú veszélyeztető magatartás.
- Mérsékelt súlyos veszélyeztető magatartás.
- Nagyon súlyos veszélyeztető magatartás.
- Életveszélyes veszélyeztetettség.

Veszélyeztetettség okai:

- Környezeti ok: család, család szerkezete
- A nevelési hiányosságok, erkölcsi fejlődést veszélyeztető környezet, lakásviszonyok
- Gyermek személyiségében mutatkozó ok
- Anyagi ok
- Egészségügyi ok
- Egyéb ok

Gyermekvédelmi gondoskodást igénylő körülmények

Célunk:

A veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet korai felismerése, okainak feltárása, a károsító tényezők megszüntetésében való segítségnyújtás a gyermek személyiségi jogainak tiszteletben tartásával.

Feladataink:

- A testi-, érzelmi-, értelmi-, szociális fejlődés feltételeinek megteremtése a biztonságos, egészséges, derűs környezet biztosításával.
- A gyermek családi hátterének, környezetének megismerése, feltérképezése családlátogatás alkalmával (új gyermekeknél).
- A hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermek kiszűrése.
- Okok feltárása az információk összegyűjtésével, értékelésével (óvodapedagógus, gyermekvédelmi megbízott, intézményvezető)
- Csökkentés, megszüntetés – a legjobb megoldás megkeresésével, alkalmazásával, a megoldás sikerének utólagos értékelése.
- A szociálisan hátrányos helyzetben lévők felzárkóztatása, a gyermeket veszélyeztető körülmények megelőzése segítőkész odafigyeléssel, türelemmel, szeretettel a gyermek biztonságérzetének kialakítása, megszilárdítása. A gyermek beilleszkedésének segítése a baráti kapcsolatok támogatásával, a különbség elfogadásával.
- Segítőszándékú együttműködés a szülőkkel.

A gyermekvédelmi tevékenység tartalma, szervezeti formái, módszerei:

- A gyermekek óvodai jelentkezése után kapcsolatfelvétel a védőnővel, a kiemelt figyelmet igénylő vagy veszélyeztetett helyzetű gyermekek felvételéhez.
- Szükség esetén konzultáció a gyermekorvossal a külön ellátásra, védelemre szoruló kicsik esetében.
- Családlátogatás az érintett gyermekek otthonában.
- Mediatív megbeszélések Preventív és támogató célú találkozók, melyek alkalmával az egyes egyéni vagy családi krízishelyzetekből adódó nehézségek megoldására nyújtunk segítséget a gyermekvédelmi jelzőrendszerben részt vevő szakemberek bevonásával. A találkozók megszervezését kezdeményezhetik a szülők, pedagógusok, családvédelmi szakemberek is.
- Kapcsolatfelvétel és egyeztetés a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal Részt veszünk az általuk havonta szervezett jelzőrendszeri találkozókra, és az éves konferenciákon, együttműködünk a Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósításában.
- A kijelölt vizsgálatokon való megjelenés előmozdítása.
- Az óvodakötelezettség teljesítésének figyelemmel kísérése, a hiányzások okának feltárása a támogató szakemberek segítségével.

- Folyamatos kapcsolattartás a gyermekorvosokkal.
- Az óvodapedagógusok jelzései alapján – az intézményvezetővel egyeztetve – az anyagilag nehéz helyzetben lévő családok részére támogatási lehetőségek feltárása.
- Szükség szerint környezettanulmány készítése (írásban), ha kell, gyámhatósági intézkedés igénylése
- A gyermekvédelmi megbízott a csoportok óvónőivel, az óvoda vezetőjével együttműködve végzi munkáját. Év elején az új gyermekek adatait begyűjtjük, a régieket felülvizsgáljuk.
- A gyermekvédelmi helyzetek pontos felismerése, kezelése tőlünk nagy tapintatot, a szülők felé fordulásban empátiás készséget, meggyőző és megértő magatartást kíván.
- Elsőként pedagógiai eszközökkel igyekszünk segíteni, ha ez nem célravezető, akkor irányítjuk szakszolgálathoz a szülőt.
- Alapos megfigyelés, konzultálás alapján tesszük meg azokat a pedagógiai, szociális vagy egyéb intézkedéseket, amelyet az adott eset megkíván.

2018. szeptember 01. napjától a GYVT 40. §-a értelmében kihelyezett szociális segítő munkatárs is támogatja. A gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer tagjaival együttműködve – a megelőző és elérő szolgáltatások nyújtásával lehetőséget biztosít a gyermekek és családjuknak, az óvoda közösségének a szociális/gyermekvédelmi problémák felismerésében, megoldásában.

Az esélyegyenlőséget szolgáló és a diszkrimináció mentességet biztosító óvodai szociálissegítő tevékenység konkrét célja

- a gyermekek, a pedagógusok és a szülők részére adekvát szakmai segítség nyújtása
- az elsődleges prevenció segítése
- az észlelő- és jelzőrendszer működésének segítése
- az óvodapedagógusok munkájának szakmai segítése, megerősítése
- egységes szemléleten alapuló szociális segítségnyújtás megszervezése
- a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek helyzetét javító szolgáltatások nyújtása lehetőségeik maximális kihasználása érdekében
- a veszélyeztetett gyermekek kiszűrése szociális jólétük javítása érdekében

Az óvodapedagógus feladata:

- Biztosítjuk a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő-óvó intézkedésre teszünk javaslatot.
- Preventív gyermekvédelmi tevékenységet folytatunk (a szülőket tájékoztatjuk, szakemberhez irányítjuk, pedagógiai véleményt készítünk).

- A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, és okokat felismerjük – a szociális segítő kollégával együttműködve, szükség esetén az óvodavezetővel egyeztetve, szakember segítségét kérjük.
- A feltáró munka után a felzárkóztatást, tehetséggondozást megtervezzük, megvalósítjuk.
- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően, javaslatot teszünk szociális támogatásra.

A szülőkkel együttműködő kapcsolatot alakítunk ki, családlátogatások, fogadóórák keretében.

Egyéni fejlesztés

Az óvoda Alapító Okiratában szereplő különleges bánásmódot igénylő, valamint azon gyermekek fejlesztését jelenti, akiknek beszéd-, mozgás-, értelmi fejlettsége elmarad az adott életkorban elvárható szinttől.

10.2 Inkluzív pedagógia- integráció a sajátosságok megőrzésével a különbségekhez való alkalmazkodással – a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket

*„Szeresd a gyermeket, öleld szívedre őt,
Ringasd el lágyan a szegény kis szenvedőt,
Lehunyt pilláinak töröld le könnyeit:
S míg te a gyermekek könnyét törölgeted,
Egy láthatatlan kéz a csillagok felett
Letörli vétkeid!”*

(Móra Ferenc

Inklúzió pedagógiája definiálása:

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek együttnevelése. Ez a sajátos nevelési szükséglet lehet átmeneti, vagy állandó, okai pedig lehetnek biológiai, pszichológiai vagy szociális jellegűek egyaránt.

10.3 Esélyegyenlőség

A tudástartalmat, ugyanolyan módon közvetítjük minden gyerek számára. Egyénre szabottan történik a nevelési területek tartalmi feldolgozása és a tapasztalati úton történő élményszerzés lehetőségeinek megszervezése.

A tudástartalmakhoz való hozzájutás esélyét minden kisgyermek számára egyformán biztosítjuk.

- A gyerek személyiségét is tisztelet, szeretet, megbecsülés és elfogadás övezi.

-
- Az óvodai élet során számukra is biztosítjuk az óvó-védő, nevelő, személyiségfejlesztő funkciók érvényesülését.
 - A megfogalmazott alapelveink érvényesítése minden óvodás gyermekre nézve kötelességünk.
 - Az esélyek javítása érdekében a pozitív diszkrimináció mellőzésével, a sajátos szükségleteket kielégítjük.
 - Pedagógiai munkánk hatékony végzése során az egyenlőtlenségek felszámolására törekszünk.

A multikulturális nevelés megvalósítása

A multikulturális nevelés figyelembe veszi a sokszínű, sokféle kulturális háttérrel rendelkező társadalomban megfogalmazódó eltérő igényeket, szükségleteket, értékeket. Természetesnek tekinti a különböző gondolkodásmódok, másság értéként való elfogadását. Pedagógiai Programunkban migráns gyerekekre vonatkozó nevelési koncepció beépítése elengedhetetlen. A multikulturális nevelés alapját az innováció, a szakértelem és a továbblépés iránti nyitott szemléletmód adja.

A bevándorló gyerekek integrálása nem járhat a saját nyelvük és kultúrájuk sérelmével. A játékba integráltan látjuk a legnagyobb valószínűségét annak, hogy a külföldi, nem magyar ajkú gyerekek a magyar nyelvet elsajátítsák. A tevékenységformák gyakorlásának közege, a játszó, munkálkodó, tanuló gyerekek köre az a környezet, ahol a gyerekek egymásra gyakorolt hatása felerősödhet. Az ajánlott, felkínált tevékenységek mindegyikére jellemző, hogy a felnőtt beszédpéldáját kiemelten kezeli, és ezzel mintegy utánzási példát is nyújt a gyerekek számára. Az ajánlott tevékenységek szervezési keretei minden esetben a differenciálásra, az integrálásra helyezik a hangsúlyt.

A gyerekek érdeklődése, nyitottsága az új dolgok, a másság iránt is követhető. Az intézmény minden dolgozója természetes módon kezeli a más ajkú gyerekek nevelését, fogadja nyitott szívvel a megszokott kultúrától eltérő kultúra megjelenését.

A köznevelés kiemelt feladata: az iskolát megelőző kisgyermekkorai fejlesztés, továbbá a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése. (2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről)

10.4 Kiemelt figyelmet igénylő gyermek

Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- Sajátos nevelési igényű gyermek.

- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek.
- Kiemelten tehetséges gyermek.
- Multikulturális nevelést igénylő gyermekek
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

Sajátos nevelési igényű gyermek: (SNI)

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

a) testi, érzékszervi értelmi, beszéd fogyatékos autista többfogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd,

b) a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.

Az integrált fejlesztésben résztvevő óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTM) az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Kiemelten tehetséges gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Multikulturális nevelést igénylő gyermek

Humanizmus

A méltóság, a tisztelet kifejezése szempontjából nem teszünk különbséget gyerek és gyerek között. A Pedagógiai Programunkban foglaltakkal lehetőséget biztosítunk a roma és migráns gyerekek befogadására, beilleszkedésére és fejlesztésére.

A közvetlen pedagógiai környezet, az óvodapedagógusok és az óvoda alkalmazotti köre érzékenyen, nyitottan közeledik a roma és migráns családok gondjai, problémái felé.

Multikulturális szemlélet

Az alapelv érvényesítése során értékként kezeljük a gyerekek állampolgársága, anyanyelve közötti különbségeket. A kultúra őrzését, átörökítését egyetemes emberi jogként kezeljük.

Veszületett méltóság és egyéni autonómia tisztelete

Egyenlő emberi méltóság kifejezésére törekszünk.

- A gyerekek értékességét egyediségükben, individualitásukban keressük.
- Az egyéni bánásmód elvének érvényesítése velük kapcsolatban még inkább előtérbe helyezzük.
- Az emberi értékességüket elismerjük és fejlesztjük.

A kirekesztés, az előítéletes kizorítottság megszüntetése

A migráns, a roma kultúra, a nem romákkal történő megismertetésével csökkenteni kívánjuk a migráns, roma gyerekek testi, lelki hátrányos helyzetüket. A gyermek közösségeinket szociális előítéletektől mentessé alakítjuk.

10.5 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel kapcsolatos pedagógiai tevékenységünk

Az eredményes differenciált nevelés elvei:

Minden gyermeknek törvényben biztosított joga, hogy a neki megfelelő nevelésben részesüljön. Ennek érvényesítéséhez óvodánk, (a fenntartóval, a családdal, a gondviselővel, szakmai és civil-szervezetekkel együttműködve) a következő elvek szerint biztosítja a nevelői munka feltételeit:

- Feltárjuk, megismerjük és megalapozzuk az ismereteket, képességeket, készségeket és attitűdöket.
- Folyamatosan, egyénhez igazodva megszilárdítjuk, fejlesztünk, és bővítjük, ismereteiket, képességeiket.
- Igyekszünk feltárni a gyermekek nehézségeit, problémáit és erősségeit.

- Törekszünk a megoldási lehetőségek megtalálására a gyermekek mindennapjainak megsegítésére.
- Az egységes haladásban való lemaradás megakadályozásának érdekében részletesen megismerjük a gyermekek személyiségét, családját, szociokulturális háttérét.
- Igyekszünk feltárni és fejleszteni a mindennapok során a gyermekek önmagukhoz és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményét, tehetségjegyeit (pl: zenei tehetséggondozás, néphagyomány, néptánc)
- Az eredményes szocializáció akadályait felismerjük, és pedagógiai eszközökkel kezeljük.
- A sajátos nevelési igényű, akadályozott, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekeket elfogadjuk. A kölcsönös alkalmazkodáson alapuló beilleszkedésük feltételeit megteremtjük. Az önmagukhoz viszonyított haladási tempót elismerjük, egyéni képességeiket feltárjuk és fejlesztjük.

Habilitáció rehabilitáció

„A habilitáció valamilyen veleszületett ok, fejlődési rendellenesség vagy betegség miatt fejlődésükben megzavart és ezért a közösségi részvételben akadályozott személyekre irányul. Olyan, a társadalom által biztosított, szervezett tevékenységek és támogatások rendszere, amelyek segítségével e személyeknek a közösségi életben való részvétele javítható, kiteljesíthető.

A rehabilitáció olyan szervezett segítség, amelyre egészségükben, testi és/vagy szellemi épységükben tartósan vagy véglegesen károsodott emberek rászorulnak a társadalomba, a közösségbe történő visszailleszkedésük érdekében. Orvosi, pedagógiai, szociális és foglalkozási intézkedések koordinált, személyre szabott összessége, melynek célja, hogy a rehabilitált egyén boldog, és lehetőleg teljes értékű polgára legyen a társadalomnak. Minden olyan egészségügyi, pedagógiai és mentálhigiéniai tevékenység, amely azt szolgálja, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeket a többségi nevelési, oktatási intézményekbe, majd a többségi társadalomba minél nagyobb sikerrel tudjon teljes életet élni. Cél a minél nagyobb önállóság elérése a szükséges, de elégséges támogatás biztosításával.”

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység céljai:

Célunk a harmonikusan fejlődő, a részképességzavarokkal küzdő, az SNI és BTM gyermekek szakszerű ellátása. A fejlesztésre szoruló gyermekek fejlesztési célját minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük.

A speciális (SNI) fejlesztést igénylő gyermekek ellátása kirendelt szakemberek segítségével biztosított.

Feladataink:

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is az egységes fejlesztési feladatokat vesszük alapul. Nevelői munkánkat a gyermekek lehetőségeihez, korlátaikhoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint szervezzük:

- Különböző feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket jelölünk meg ott, ahol erre szükség van;
- szükség szerint sajátos, a fogyatékossággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kialakítjuk, és teljesítjük.
- Olyan pedagógiai módszereket alkalmazunk, amelyek kielégítik a gyermekek eltérő igényeit. Ehhez figyelembe kell venni:
 - a.) az eltérő szociokulturális hátteret,
 - b.) az emocionális különbségeket,
- A foglalkozások megszervezése során figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermek egyéni szükségleteit és biztosítjuk az ehhez szükséges tárgyi feltételeket.
- Együttműködünk a szülőkkel, ami további segítséget nyújt a gyermek szükségleteinek alaposabb feltérképezésében.
- Az elvárások igazodnak a gyermek fejlődési üteméhez.
- Fejlesztjük a számukra megfelelő területen valósuljon meg.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl.
- A rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak az óvodák nevelési programjának tartalmi elemévé.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során:

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

„A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szociali-

záció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe. A jelentősen eltérő kóreredet – végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok; petyhüdt bénulást okozó kórformák; a korai agykárosodás utáni mozgásrendellenességek; egyéb, maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák; a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák – és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés. Az óvodában biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció és terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat. Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamilyen területén. – Mozgásfejlesztés Óvodáskorban előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is. – Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés. A sérülés függvényében szükség lehet az egészségüggyel való kapcsolattartásra, pl. inkontinencia kérdés"/22440 M A G Y A R K Ö Z L Ö N Y • 2012. évi 132. számának megoldásában./

–Játéktevékenység

„A mozgáskorlátozott gyermeket a játéktevékenységében akadályozhatja bizonytalan testtartása, a helyzet és helyváltoztatás, az eszközhasználat nehezítettsége, a téri tájékozódás terén fellépő ne-

hézségek stb. Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására. Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.”/ 22440 M A G Y A R K Ö Z L Ö N Y • 2012. évi 132. számának megoldásában. /

– *Nyelvi fejlesztés*

„A mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok, kommunikációs problémák. A szókincs szegényesebb lehet, a különböző kognitív funkciók érintettsége akadályozhatja versek, mondókák megtanulását, a mozgászavarok hatással lehetnek a nonverbális kommunikációra, légzésproblémák állhatnak fenn, súlyos esetben beszédképtelenség is előfordulhat. Emiatt fontos feladat a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködésre.” /22440 M A G Y A R K Ö Z L Ö N Y • 2012. évi 132. számában/

– *Éneklés, zenei nevelés*

„Artikulációs problémák, légzésproblémák, a vitálkapacitás beszűkülése, ritmus és tempó érzékelésének nehezítettsége állhat fenn, ami pl. felső végtag érintettség esetén kiegészülhet az eszközhasználat nehezítettségével. Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő. Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést. A tevékenységek végzése közben szükséges lehet speciális testhelyzet felvétele, esetleg a gyermek állapota által meghatározott adaptált eszközök (hangszerek) használata.”/22440 M A G Y A R K Ö Z L Ö N Y • 2012. évi 132. számában/

– *Rajzolás, kézügyesség fejlesztése*

„Felső végtag érintettség, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat, a törzs- és fejkontroll hiánya stb. okozhat problémát ezen a területen. Fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítségét célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése, szükséges lehet adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése, a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése. Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. A mozgáskorlátozott gyermek eltérő tapasztalatokkal rendelkezik, észlelési problémái, testséma-zavarai

lehetnek, kevesebb ismerettel rendelkezhet az őt körülvevő világról. Alkalmat kell adni a minél sokrétűbb, mozgásos tapasztalatszerzésre, fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb. A halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermekek esetében a mozgáskorlátozottságon kívül még más – érzékszervi, beszéd- vagy értelmi sérülés – is nehezíti a fejlesztés lehetőségét. Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek egyénre szabott kombinációival történik. /22440 M A G Y A R K Ö Z L Ö N Y • 2012. évi 132. szám/

A látássérült gyermek

„A látássérült gyermek látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0–0,33 (0–33%-os látásteljesítmény) közötti. Látássérült az a gyermek is, akinek látótere – tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10° , azaz teljes szélességében legfeljebb 20° . A látássérült gyermekek a nevelés-oktatás szempontjából lehetnek: vakok, aliglátók és gyengénlátók. A speciális, gyermekekre szabott pedagógiai program meghatározója a látásélesség mellett: a látássérülés kóroki tényezője, a látássérülés bekövetkeztének időpontja, és a látássérüléshez esetleg csatlakozó egyéb fogyatékoság, rendellenesség. A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést. Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása. Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre. a) Az óvodai nevelésben részesülő vak gyermekeknél (vízus: 0) is kiemelt szerepet kap a játék, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére. Mozgásnevelésükben kiemelten fontos a testkultúra kialakítása, a tartás-hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, majd folyamatos fejlesztése. A vak gyermekek fejlesztésében hangsúlyos a zenei nevelés, mely egyszerre fejleszti a hallást és a mozgást. Az önkiszolgálás terén életkoruk és sérültségük mértéke szerinti önállóság kialakítása a cél. A környezetük valóság-hű megismerése széles körű érzékeltetéshez, a biztonságos téri tájékozódás támpontokhoz kötötten valósítható meg. Az eszközök kiválasztásánál – színek helyett – elsődleges szempont a jól tapinthatóság biztosítása. A környezet kialakításakor tapintható jelzések alkalmazása, a bútorok lehetőség szerinti állandó rendje javasolt. A számélmények kialakulását az akusztikus minták, a

mozgás és a verbális kifejezések is hatékonyabbá teszik, az óvodai foglalkozások során a hatrekeszes dobozok, gombás-, szöges táblák alkalmazása a Braille-írás-, -olvasásrendszer megtanulását készíti elő. b) Az aliglátó gyermekek (vízus: a fényérzéstől 10%-os látásteljesítményig) adottságaik szerint vagy a tapintó-halló, vagy a látó-halló (tapintó) életmódra készíthetők fel. A látásukat praktikusán kismértékben használó aliglátó gyermekek (pl. fényérzékelők, színeket felismerők) nevelési programja a tapintó-halló életmódra felkészítést célozza [2.2. a) pont], de nem hanyagolható el látásteljesítményük megőrzése, intenzív fejlesztése sem. Az aliglátó gyermekek közül a látásukat praktikusán jól használók számára olyan fejlesztő programot kell biztosítani, mely a látó-halló (tapintó) életmódra felkészítést tűzi ki célul. A fejlesztés fő területei ez esetben megegyeznek a gyengénlátó gyermekek nevelésének elveivel [2.2. c) pont]. c) A gyengénlátó gyermekek (vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebről, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analízator kompenzatív működésének is. Kiemelten fontos a testtartási hibák M A G Y A R K Ö Z L Ö N Y • 2012. évi 132. szám 22441 megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása. A gyengénlátó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában: A gyengénlátó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése. „/22440 M A G Y A R K Ö Z L Ö N Y • 2012. évi 132. szám/

Területei:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.
- Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése
- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.
- A tapintás által szerezhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

A halmozottan fogyatékos látássérült gyermekek esetében a látás hiányán vagy különböző mértékű csökkenésén kívül még más, testi, érzékszervi vagy értelmi sérülés is nehezíti a fejlesztés lehetőségét, amely döntően a látássérültek pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik. Az eredményességet a döntően egyéni vagy kiscsoportos szervezés biztosítja. Ez gyógypedagógiai óvodai ellátásban valósulhat meg. Abban az esetben, amikor az enyhébb látási sérülésekhez enyhébb fogyatékoságok csatlakoznak, akkor az integrált óvodai nevelés is lehet eredményes.”

A hallássérült gyermek

„A súlyos fokban hallássérült – siket – és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült – nagyothalló – gyermekek hallásvesztesége a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt – az állapot fennmaradása esetén – bizonyos esetekben – teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Az előzőek miatt korlátozott a nyelvi alapon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik. A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők. A megfelelő otológiai, pedoaudiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás és a hallásjavító műtétek mellett (cochlea implantáció), a speciális pedagógiai segítség eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (siket) kisgyermek érzékeli a hangot. Képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére. A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik. Megindul a passzív és aktív szókinccs fejlődése, elhangzanak az első szavak. Mindez a szülők folyamatos közreműködését és együttműködését is igényli. Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire, akik nagy része használja a jelnyelvet vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt. Bár a hallássérült szülő hallássérült gyermekeire az adott intézmény helyi tantervében, pedagógiai programjában előírt kommunikációs forma (beszéd, gesztus) vonatkozik, kívánatos, hogy a (gyógy)pedagógus oly mértékben legyen jártas a jelnyelv használatában, hogy azt szükség esetén fel tudja használni a gyermekekkel való kommunikációban és a hallássérült szülőkkel való érintkezésben. A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra. A nyelvi és pszichoszociális fejlettség ked-

vező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben. A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédképzési állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.). Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket. „/22442 M A G Y A R K Ö Z L Ö N Y • 2012. évi 132. szám/

A fejlesztés feladatai:

a) A súlyos fokban hallássérült – siket – gyermekek (a beszéd tartományban mért hallásvesztés 90 dB vagy nagyobb) óvodás életkorban történő fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció. Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásával, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzen a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni.

Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókinccset, szájról olvasási készséget. Törekedni kell a beszédérthetőségének kialakítására, főleg a magánhangzók esetében. A nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék, ismerjék fel hány szó, rövid mondat grafikus képét, hozzájuk intézett leggyakoribb kérdéseket, közléseket.

b) A nagyothalló – gyermekeknél a beszéd tartományban mért hallásvesztés 30–45 dB közötti, közepes súlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásvesztést mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg. A nagyothalló

gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét. A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

c) A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető. Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével. Fejlesztettségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától, a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás – valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását. Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport). Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti –beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk, valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai megsegítés.

d) A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

„Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyer-

mek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex –gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhén értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha az iskolába lépéshez M A G Y A R K Ö Z L Ö N Y • 2012. évi 132. szám 22443 szükséges fejlettséget a gyermek vélhetően csak a speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett éri el.”

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermekek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül szülés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. A jól szervezett és hatékony korai fejlesztés jelentősen segítheti az óvodai beilleszkedést és az óvodaérettség elérését. Óvodába lépéskor jellemző a bizonytalan nagymozgás, ügyetlen manipuláció, előfordulhatnak sztereotip mozgások. Szobatisztaság kialakulatlan, beszédértés gyenge, sok esetben a kommunikáció súlyosan akadályozott. Sérült a figyelem, a motiváció, az emlékezet és a kitartás. A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell, hogy biztosítson:

- a) az alapmozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére,
- b) a minimális kontaktus, kooperációs készség, valamint a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően a szóbeli kommunikációt kiegészítő, illetve helyettesítő módszerek, eszközök alkalmazásával történő fejlesztésére,
- c) a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,
- d) a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,
- e) az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek. A fejlesztés során a cso-

portos foglalkozásokon törekedni kell a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban Beszéd fogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszéd problémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik. Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít. A beszéd fogyatékos gyermek óvodai nevelését megelőzheti a korai fejlesztés. A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszéd szerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszéd szervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképesség zavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkúlia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését. A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés, segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését, melyek által minden

gyermek eljut az iskola kezdéséhez szükséges értelmi, érzelmi, lelki és testi fejlettséghez. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg. 22444 M A G Y A R K Ö Z L Ö N Y • 2012. évi 132. szám

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot háttérében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésett, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet. Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő rehabilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nem beszélő, vagy megkésett beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált – vizuálisan segített – kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítségével használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas

viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet. A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel. A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülővel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárást okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktív szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti. Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket. Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni. Az egészségügyi és pedagógiai célú

rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történt.

10.6 Intézményünkben megvalósuló integráció inklúzió összefoglalva

A nevelésben megvalósuló integráció (fogadás) tehát az SNI gyermekek beilleszkedését jelenti a többségi nevelési-oktatási intézmény gyermekei közé. Az akadályozottat a nem akadályozott fogadja el, hogy személyes kapcsolatot teremtsenek egymással, hassanak egymásra ösztönzéssel, vegyenek részt közös tevékenységekben, tartsák tiszteletben a másik sajátosságait. Ne csak elfogadják, hanem befogadják (inklúzió) társaikat közös tevékenységeik során.

Óvodánk igyekszik az ehhez szükséges feltételeket, eszközrendszereket és módszereket úgy megválogatni, hogy esélyt adjon minden gyermeknek képességei kibontakoztatására, a társadalomba való aktív beilleszkedésre. Az óvodai csoportokban előforduló halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek családjainak részére igyekszünk biztosítani olyan lehetőségeket melyek segítségével lehetnek szociális helyzetük állapotára.

Intézményünkben munkatársként megjelenhetnek azok a segítő szakemberek, akik a nevelői munka során az óvodapedagógus segítségére vannak (pszichológus, gyógypedagógus, logopédus, mozgásterapeuta, pedagógiai asszisztens).

Helyzetkép:

Ilyen Sajátos Nevelési Igényű (SNI) gyermek felvétele esetén utazó gyógypedagógus segítségét kérjük e gyermekek fejlesztéséhez. A csoporton belüli foglalkoztatás során a részképességek fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. A sajátos nevelési igényű gyermekeknél a megfigyelések alapján egyénre szabott korrekciós tervet dolgozunk ki, melyet a gyógypedagógussal és a logopédussal egyeztetünk. Ezeknél a gyermekeknél még hangsúlyozottabb szerepet kap az egyéni bánásmód elve. Óvodánk a szeretetteljes, családias, a gyermekek számára biztonságot nyújtó, derűs óvodai légkört tartjuk fontosnak, ahol a képességeinek megfelelően tud fejlődni.

A Beilleszkedési, Tanulási és Magatartás (BTM) zavarral küzdő gyermekek esetében a fejlesztőpedagógus diagnosztizálja a problémát, fejlesztési programot készít és nyomon követi a gyermekek fejlesztését.

Helye a nevelés folyamatában:

A felnőtt társadalom csak akkor válik elfogadóvá, ha a szociális tanulás már gyermekkorban elkezdődik. Ezen a ponton kapcsolódik a fogyatékkal élők társadalmi integrációja az oktatáshoz. Az esélyegyenlőség felé megtett első, legfontosabb lépés az együttnevelés. A csoportelosztás során figyelembe vesszük a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számát, törekszünk arányos elosztásra. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek társadalmi megbecsülésének kérdése gyermekkorban kell, hogy kezdődjék, az egészséges kisgyermek az óvodába bekerülve szerzik első benyomásait fogyatékos társaikról. Ha velük együtt, egymást megbecsülve, egymást nem zavarva nevelkedhetnek, akkor a felnőttkori egy-társadalomban élés számos problémája már eleve megoldható, megelőzhető.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

10.7 A fejlesztő tevékenység területei és tartalma

Ebben a fejezetben csak azokra a területekre térünk ki, amelyek a sajátos nevelési igényű gyermekek számára kiegészítéseket, változtatásokat kívánnak a nevelésben és egyéni fejlesztésben egyaránt.

Egészséges életmódra nevelés

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél, valamint a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési folyamatban tartósan akadályozott, a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő, valamint a nagyothalló gyermekek integrált nevelésénél további feladataink a következők:

- Prevenció és korrekció szükségességének időbeni felismerése.
- Hallókészülékkel kapcsolatos elemi ismeretek elsajátíttatása.
- Pozitív viszony kialakításának elősegítése az orvossal, valamint a külső segítővel.

Érzelmi nevelés és szocializáció

A kiemelt figyelmet igénylő kisgyermek óvodai közösségbe történő beszoktatásakor hasonló problémák jelentkezhetnek, mint ép társaiknál. Félelem az új környezettől, gyerekektől, felnőttektől. Ezért jelenthet számukra is kedvező megoldást az óvodánkban már gyakorlattá vált szülővel együtt történő beszoktatás. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek szociális beilleszkedése egyrészt a gyermek személyiségétől, másrészt és nagymértékben a befogadó környezettől, a gyermek-társaktól és a pedagógustól függ. Közösségi nevelésen belüli feladatainkat a sajátos nevelési igényű gyermeknél az óvónői feladatokat a következőkkel egészítjük ki:

-
- Érzelmi biztonság, szeretetteljes légkörre való igény felkeltése, valamint annak fenntartására való képesség kialakítása (hagyományok, szokások, ünnepek segítségével).
 - Az egyéni bánásmód elvének hangsúlyozott alkalmazása.
 - Az életkori sajátosságoknak megfelelő szociális érzékenységre való nevelés.
 - Pozitív érzelmi viszony kialakítása gyermek – gyermek, gyermek – felnőtt viszonylatában.
 - Az én tudat fejlesztésénél, valamint az önérvényesülési törekvéseknél az óvodánkban
 - kialakított magatartásformák elfogadtatása.
 - A hangra, beszédre való figyelem képességének kialakítása.
 - A hallássérülés tényének elfogadtatása (a társakkal is).
 - A többi gyermek másságának elfogadtatása.
 - Utánzóképeség fokozott fejlesztése.
 - Viselkedészavarok korrigálása a belső és külső szakemberek segítségével.

Munka

A munka jellegű tevékenységeknél feladatunk:

- Az önkiszolgálás, naposság, alkalmi munkák játékos jellegének megtartása.
- Az együttesen vállalt munka és az együtt dolgozás örömeinek tudatosítása, képességének fejlesztése.
- Az eredményes munkavégzéshez szükséges képességek fejlesztése, tulajdonságok alakítása.
- A jól végzett és eredményes munka örömeinek a tudatosítása.
- A munka megszervezéséhez szükséges képességek fokozatos kialakítása.

A nevelés területén

Kiemelten kezelt feladataink a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő, valamint a nagyothalló gyermekeknél a következők:

- A gyermekek érdeklődésének felkeltése, és fenntartása változatos tevékenységek kínálatával.
- Ismereteik rendszerezése, bővítése, valamint azok beépítése eddigi ismereteik rendszerébe.
- Tapasztalataik, ismereteik verbális megfogalmazására való képesség folyamatos fejlesztése a szakemberek segítségével.
- Képi és szóbeli megfogalmazási kísérleteik elősegítése.

Anyanyelvi nevelés

Az integrált neveléshez és fejlesztéshez kapcsolódó feladataink ezen a területen a következők:

- Verbális kommunikációra való igény kialakítása.
- Beszédtanulási képességek fejlesztése mondókák és versek segítségével.
- Az aktív szókincs folyamatos bővítése.
- Egyéni fejlesztéseknél a beszéd és a mozgás koordinálásának fejlesztése.
- Részképességek fokozatos fejlesztése a szakemberekkel való konzultálás, valamint az egyéni fejlesztési terv alapján.
- Anyanyelvi játékok játszása.
- Vizuális, akusztikus, kinezetikus észlelés és érzékelés, verbális emlékezet játékos fejlesztése fejlesztőjátékok segítségével.
- Képi és verbális gondolkodás és képzelet fejlesztése.
- Egyéni anyanyelvi fejlesztések.

Játék

Az óvodai nevelésben részesülő sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a játék az elsődleges tevékenységi forma. Ezt a terepet kiválóan fel lehet használni a differenciált fejlesztéshez.

Feladatainkat a következőkkel egészítjük ki:

Differenciáltan használjuk fel a szakemberek által javasolt fejlesztő játékokat, hogy az arra rászoruló gyermekek speciális fejlesztésére jótékony hatást gyakoroljanak, valamint a problémák megelőzését szolgálják.

- Figyelembe vesszük, és felhasználjuk a szakemberek által javasolt „fejlesztő játékokat”.
- Gyermekeként fokozott figyelmet fordítunk a játékon keresztül történő társas kapcsolataik elősegítésére, alakulására.
- Ezen gyermekeknél még nagyobb hangsúlyt kap a játék elsődlegességének és szabadságának elve (változatos játéklehetőségek kínálatával).
- Feladatunk továbbá a gyermekek adottságainak, képességeinek, érzelmi – akaratni életének megnyilvánulási lehetőségeinek a segítése, fejlesztése.

10.8 Kapcsolattartás és együttműködés

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek problémájának feltárása érdekében, a Szakértői Bizottsághoz fordulunk.

Az óvodapedagógus, a gyógypedagógus, és a logopédus megfigyelései, fejlettségmérései alapján sajátos nevelési igényű gyermekek integrált fejlesztése érdekében a legelső és legfontosabb a

szakértői vélemény beszerzése. A szakvélemények beszerzéséhez Szakértői Bizottsághoz kell fordulni. A logopédus évek óta rendszeresen végzi fejlesztő munkáját óvodánkban. Nagy segítséget nyújt számunkra a dyslexia megelőzésében, gyógyításában. A súlyosabb beszédhibás gyermekek számára, már középső csoporttól tart fejlesztő foglalkozásokat. A megkülönböztetett nevelésben részesülő gyermekkel foglalkozó valamennyi pedagógus számára fontos, hogy a szülővel olyan kapcsolatot tudjon kialakítani, mely előremozdítja a gyermek fejlődését.

Óvodánkban a rehabilitációt és a habilitációt, egymást kiegészítő team munkában igyekszünk megvalósítani. A tevékenységben résztvevő pedagógusok összetételét az adott gyermek, vagy gyermekcsoport ellátásának igényei szerint határozzák meg, pl: óvodapedagógus, gyógypedagógus, logopédus, fejlesztőpedagógus.

Pedagógiai programunk

Figyelembe veszi a SNI gyermek fejlesztésének igényeit, hogy megkapjon lehetőségeinkhez mérten minden olyan támogatást mely segítségül szolgál hátrányainak leküzdésében. Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a habilitáció, rehabilitációs szemlélet és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. Azaz alkalmazkodik a SNI igény típusához, eltérő mértékéhez és az egyéni fejlődési sajátosságokhoz. Az adott gyermek fogyatékosságához igazodó fejlesztési stratégiájának kialakítását szakképzett gyógypedagógus végzi. Intézményünk a Váci Pedagógiai Szakszolgálattal áll kapcsolatban, és ebben az esetben a szakszolgálat utazópedagógus hálózatát tudja igénybe venni. Adott esetben a szakképzett gyógypedagógus feladata és kompetenciája a speciális ellátottságra szoruló gyermek fejlesztési stratégiájának elkészítése, amely tartalmazza a sérülés specifikus elveket. Együttműködik az intézményben dolgozó óvodapedagógusokkal pedagógiai asszisztensekkel és fejlesztőpedagógussal. Segíti munkájukat a napi ellátás során. Folyamatos kapcsolatot tart fenn a gyermek szüleivel. Segíti az intézményen belül kialakítani a szükséges feltételeket, ebbe beleértve a szükséges eszközök kiválasztását és biztosítását is.

A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek és a segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során, ha a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Óvodánk törekszik arra, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek.

10.9 A kiemelt figyelmet igénylő gyermek fejlettségének mutatói az óvodai élet végére

Sikerkritérium:

- Gyermekenként változó a sérülés mértékétől befolyásolt, és függ a fejlesztés sikerétől.
- Sikerként könyvelhető el, ha a gyermek jól érzi magát a közösségben, amely befogadta őt.
- A pedagógusok, a társak és a szülők elfogadó, segítő magatartása biztonságot jelent számára, így alakul önbizalma és környezetéhez való viszonya.

11. Az óvoda hagyományos ünnepei, megemlékezései

Ünnepek és hagyományok

Az óvodánk a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segítjük a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az ünnepek, megemlékezések szervezését a gyermekek személyiségfejlődésében fontosnak tekintjük, mert az érzelmi nevelés és szocializáció terén kiemelkedő hatást fejtenek ki. E jeles események szervesen illeszkednek a tervezett nevelési folyamatokba, melyeket részben a szülők közreműködésével, segítségével, részvételével készítünk elő, illetve bonyolítunk le. Ünnepeinket az aktuális előkészületek jellemzik, érzelmi, hangulati ráhangolódással, ajándékkészítéssel, az óvoda dekorációjának elkészítésével.

Az óvodai ünnepek megfelelő színvonalú felkészítése és felkészülése az óvónők feladata, figyelembe kell venni a gyermeki személyiséget és a helyi sajátosságokat. Az óvodai ünnepeken az óvónők és a dajkák jelenléte kötelező, alkalomhoz illő öltözetben. Az ünnepélyek rendjét a Helyi Pedagógiai Programban szabályozza, és az éves munkaterv konkretizálja.

Gyermekközösségekkel kapcsolatos: közös megemlékezés a gyermek név-, ill. születésnapjáról, ajándékkészítés szülőknek, kisebb óvodásoknak, általános iskolásoknak, egyéb partnereknek. Őszi - tavaszi kirándulások megszervezése. Népi hagyományok ápolása: jeles napokhoz kapcsolódó szokások, (Márton nap, Gergely járás).

Mihály-nap

A szülőkkel együtt közösen szervezett, hagyománnyá vált óvodai rendezvény. Nagyobb csoportok népi hagyományőrző műsorral készülnek (táncház).

Mikulás

A Mikulás az ajándékot személyesen adja át a gyermekeknek és egy-egy dicsérő, személyre szóló gondolatot mond, akik alkalmi versekkel, énekekkel köszöntik.

Adventi forгатag

A szülőkkel közösen szervezett óvodai rendezvény. Gyermekek alkalmazottak közös műsora, adventi készülődés kézműveskedés,

Karácsony

Az adventi előkészületekkel, gyertyagyújtással fokozzuk a várakozás érzelmi hatásait. Az óvoda játékeszköz bővítését ez időre tervezzük, így minden csoport játékokat talál a feldíszített közös fa alatt. Énekekkel, versekkel, dramatizálással ünnepelünk.

Farsang

Jelmezben zajló zenés, táncos esemény, aktuális versekkel, énekekkel, tréfás játékokkal kiegészítve. csoport keretein belül ünnepeljük.

Március 15.

Ünnepése változatosan, csoportonként más-más módon (fejlettségtől és időjárástól függően) zajlik: PL: látogatás a Petőfi szobornál virághelyezéssel, megemlékezés a csoportban (kisebb és nagyobb korú csoportok együttműködésével) versekkel, énekekkel.

Húsvét

Az előkészületek során a leggyakoribb a különböző technikákkal készített tojások, egyéb szimbólumok készítése. Húsvét utáni napon locsolkodás.

Nyárindító nyílt nap

A szülőkkel együtt közösen szervezett, óvodai rendezvény. Nagyobb csoportok műsorral készülnek. Óvónők szervezett kézműves foglalkozásokkal, közös játékokkal várják az érdeklődőket.

Anyák napja

A köszöntőt versekből, énekekből, dalos játékokból állítjuk össze. Ez alkalomra minden gyermek ajándékot készít édesanyjának. Szülőkkel közösen készülünk, ünnepelünk.

Évzáró, Búcsúztató

Az évzáró programokat vidám, játékos, családi nap keretében csoportonként szervezzük a szülőkkel együtt.

Szülőkkel közösen búcsúzunk el az iskolába készülő gyerekektől.

Gyermeknap

Csoportonként változó események szervezése: pl. kirándulás, versenyjátékok, kézműves programok. Lehetőség szerint közös udvari program légvárral, arcfestéssel, játékokkal.

Mihály-nap (szeptember 29.)	A családok számára nyitott óvodai rendezvény
Mikulás (december 6.)	Óvodai rendezvény, csoportonkénti megemlékezés, alkalmi viselet.
December első felében, Lucázás	Óvodai csoportonkénti néphagyomány őrző rendezvény.
Karácsony (december második felében)	Óvodai és csoportonkénti ünnepély, alkalmi viselettel.
Adventi forгатag	A családok számára nyitott óvodai rendezvény
Farsang (február hónapban)	Csoportonkénti hagyományápolás, jelmezviselettel, kiszabáb égetés.
Nemzeti ünnep (március 15.)	Óvodai megemlékezés, koszorúzás a Petőfi szobornál, ünneplő ruha.
Húsvét (március 21-ét követő Holdtölte utáni első vasárnap)	Csoportonkénti hagyományápolás.
Nyárindító (május vége)	A családok számára nyitott óvodai rendezvény
Anyák napja (május első vasárnapja)	Kiscsoportban az évfáráó ünnepség keretén belüli nyílt rendezvény; Középső- és nagycsoportban a gyermekek az óvodapedagógus irányítása mellett a szülőkkel közös ajándékkészítésével, ünnepi műsorral készülnek.
Gyermeknap (május vége)	Óvodai rendezvény.
Évfáráó és búcsúzó (május hónapban, ill. június elején)	A családok számára nyitott, csoportonkénti rendezvény.

Az óvoda épületét (ablakait, csoportszobát) március 15-e, augusztus 20-a, október 23-a előtt három nappal díszíteni kell. A nemzeti ünnepek megszervezése intézményi szinten történik.

12. Az óvoda kapcsolatrendszere

12.1 Az óvoda kapcsolatai

Az intézményünk nyitott és kezdeményező a kapcsolatok kialakításában és fenntartásában. Törekszünk a külhoni magyar óvodákkal való kapcsolat kiépítésére és szakmai együttműködésre.

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái:

Cél: Olyan bizalmi kapcsolat kiépülése, amely a gyermek fejlődése érdekében kívánatos. Az óvodai nevelés, céljaink elfogadása a családok részéről. A szülői elégedettségének állandó figyelemmel kíséréssel az igények beépülése a nevelési folyamatainkba.

Óvoda dolgozói:

Folyamatos és rendszeres kommunikációt kezdeményeznek mind csoport szinten mind intézményi szinten, melyek keretében rendszeresen kifejtetik szakmai álláspontjukat, a vitákban képesek másokat meggyőzni és ők is meggyőzhetőek. Az intézmény és a munkatársak pozitívan viszonyulnak a felmerült ötletekhez, innovációhoz megvizsgálja azok beilleszthetőségét a fejlesztési

Család:

A családokkal mindennapi kapcsolatban állnak az óvodapedagógusok. A kapcsolattartást biztosítja még az évi 2-4 szülői értekezlet, a havonta – előre bejelentett igény szerinti – fogadóórák, családlátogatások, nyílt napok, kirándulások, és egyéb családokat támogató tevékenységek.

Alapelvek:

- Bizalomra épülő kapcsolat kialakítása minden családdal. Egyenrangú nevelőtársi viszony kialakítása.
- A gyerek fejlesztésében az óvónő támasza legyen a szülőnek.
- Családi és az óvodai élet közötti folyamatosság biztosítása.
- Egyéni igények, szokások figyelembevétele.
- Az előítéletek kiküszöbölése.
- Hátrányos, veszélyeztetett helyzetű gyermekekkel szembeni különös gondoskodás rendezvények.

Mediatív megbeszélések

Preventív és támogató célú találkozók, melyek alkalmával az egyes egyéni vagy családi krízishelyzetekből adódó nehézségek megoldására nyújtunk segítséget a gyermekvédelmi jelzőrend-

szerben részt vevő szakemberek bevonásával. A találkozók megszervezését kezdeményezhetik a szülők, pedagógusok, családvédelmi szakemberek is

A nyílt nap:

- Bepillantást enged az óvoda mindennapjaiba, az ezt követő konzultáció egyéni és közös gondolatok megvitatását is lehetővé teszi.
- Az újonnan beiratkozó családok óvodával való ismerkedése a beiratkozásra kijelölt napokon lehetséges.

A munkadélután:

- Segítik az ünnepekre való együttes ráhangolódást, az óvoda szemléltető-, és játékkészletének gazdagítását, a szülők és az óvoda közötti kapcsolat mélyítését.

Sikerkritérium:

- közösen szervezett gyermek és felnőtt programok
- nyílt napok – 90%-os érdeklődéssel
- szülői elégedettségmérés 98%
- óvodán kívüli szakmai programok.

Kapcsolattartás várható eredményei:

A családok elégedettek az óvoda működésével. Minden szülő rendszeres tájékoztatást kap, gyermeke fejlődéséről. A szülők aktívan részt vesznek az óvoda rendezvényein. A szülők nevelési problémáikkal, gondjaikkal, bizalommal fordulnak az óvónőkhöz, akiktől segítséget kapnak. Azonosulnak az óvoda elveivel.

Bölcsőde:

Szoros kapcsolatunk van a bölcsődével, mivel a kisgyermek 3 éves kortól óvodánkban folytatják a mindennapjaikat. A bölcsőde, mint az óvodába lépés előtti intézményes nevelés színtere, hasznos információkat adhat a gyermekek óvodáskor előtti fejlődéséről. Az átmenetet segíti a gyermekek gondozásáért, neveléséért felelős felnőttek kapcsolatfelvétele. A befogadás gondos előkészítését a bölcsődés gyermeknél is érvényesítjük. Részt veszünk egymás programjain, megismerjük egymás munkáját, összehangoljuk nevelési programunkat. A nagyobb bölcsődések látogatást tesznek az óvodai csoportokban. A bölcsőde és az óvoda szoros kapcsolata megkönnyíti a bölcsőde- óvoda átmenet nehézségeit.

Alapelvek:

- A bölcsődéből az óvodába történő átmenet zavartalanságának biztosítása.
- Kölcsönös nyitottság érvényesülése.
- Egymás munkájának megismerése.
- Kölcsönös bizalom, megbecsülés egymás nevelőmunkája iránt.
- Minden gyermek örömmel jöjjön óvodába.

Kapcsolattartás várható eredményei:

A kisgyermekgondozók és óvónők ismerik és elégedettek az intézmény működésével. A kisgyermekgondozók és óvónők rendszeres tájékoztatást kapnak egymástól a gyermekek fejlődéséről. A nevelők kölcsönösen, aktívan részt vesznek az intézmény rendezvényein. A nevelők nevelési problémáikkal, gondjaikkal, bizalommal fordulnak egymáshoz. Azonos elvek mentén nevelik a gyermekeket.

Iskola: Szoros kapcsolatunk van a helyi általános iskolával, mivel óvodásaink nagy része itt kezdi el iskolai tanulmányait. A vezető óvónő és az iskola igazgatója mindennapi kapcsolatban állnak. Az iskola és az óvoda tevékenységi terve, minden tanév elején egyeztetésre kerül. Az őszi szülői értekezlet keretében, az igazgató tájékoztatást ad a nagycsoportos óvodások szüleinek, és bemutatkozik a két leendő elsős tanító néni. Az iskolában évente előadott Miénk a színpad műsoros rendezvényén rendszeres látogatók az óvodapedagógusok. A szülői munkaközösség szervezésében minden évben megrendezésre kerül, a már hagyománynak számító Mézeskalácsfaló, melyben részt vesznek az iskolai pedagógusok is. Az iskola tornaterme biztosítja számunkra az óvodások farsangi báljának helyszínét. A tavaszi Gergely-járás alkalmával ellátogatnak Óvodánkba az első osztályos tanulók és kis műsorral és ajándékkal kedveskednek a leendő elsős gyermekeknek. A tanév során, a két első osztályt a volt óvodapedagógusok és a nagycsoportos óvodások is meglátogatják.

- A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez.
- Lehetőséget biztosítunk az alsós tanítóknak, hogy megismerkedjenek nevelőmunkákkal.
- Nyitottak vagyunk az iskola felé, így a nevelők bármikor betekinhetnek az óvoda életébe.
- A nagycsoportosokkal látogatást teszünk az iskolába, ahol megismerkedünk az iskolai élettel.
- Részt veszünk egy-egy iskolai ünnepségen, meghívjuk őket óvodai rendezvényekre.

Alapelvek:

- Az óvodából az iskolába történő átmenet zavartalan biztosítása.
- Kölsönös nyitottság érvényesülése.
- Egymás munkájának megismerése.
- Kölsönös bizalom, megbecsülés egymás nevelőmunkája iránt.
- Minden gyermek örömmel induljon iskolába.

Óvodás Gyermekekért Alapítvány kapcsolata Célja

A kisgyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének, élménydús óvodai élet támogatása.

Tartalma

- az óvodai eszközök bővítése, korszerűsítése,
- gyermek-programok szervezése az óvodákban,
- kirándulások, külső programok támogatása a csoportok számára,

Az Alapítvány közhasznú tevékenységéhez bárki folyamatosan csatlakozhat támogatás befizetésével, társadalmi munkával.

Kapcsolat a szakmai szervezetekkel

- A járási Pedagógiai Szakszolgálattal konzultálunk az eltérő fejlődésmenetű gyermekek vizsgálata és az iskolaérettség kapcsán felmerülő kérdésekben. Részt veszünk az általuk szervezett szakmai napokon, továbbképzéseken.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásában szakmai konzultációkat folytatunk az illetékes Szakértői Bizottságokkal.
- A területileg illetékes POK szolgáltatásait (szaktanácsadás, továbbképzések, stb) rendszeresen igénybe vesszük.
- A szödligeti Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat közreműködik a nehéz élethelyzetbe került családok támogatásában.

12.2 Az óvoda egészségre nevelő munkáját segítő intézmények és személyek

Védőnők: Folyamatos kapcsolatban állunk velük, akik rendszeres szűrést végeznek a gyermekeken. Ezen kívül egészségmegőrző programokon nyújtanak segítséget.

Gyermekorvos, fogorvos: Évente szűrővizsgálatokat végeznek nálunk, továbbá a nagycsoportosok személyesen látogatnak el a rendelőbe.

Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat: alkalomszerű

12.3 Az óvoda nevelőmunkáját segítő intézmények és külsős szakemberek:

Gyermekjóléti Szolgálat: Az óvoda gyermekvédelmi felelőse heti kapcsolatban áll a Gondozási Központtal.

Pedagógiai Szakszolgálat, Szakértői Bizottság: eseti megbeszélések és az iskolaérettségi vizsgálatkérés.

Klebelsberg Intézményfenntartó Központ: A szakszolgálatokkal és a szakmai szolgáltatókkal szükség szerint, egyeztetés alapján tartjuk a kapcsolatot.

Logopédus: Heti rendszerességgel logopédiai fejlesztés folyik intézményünkben a beszédhibás nagycsoportos gyermekek részére külső, szakképzett logopédus által.

12.4 Egyéb intézmények

Közösségi Ház: A község rendezvényein, a közösségi ház vezetőjével egyeztetve, óvodánk is részt vesz.

Fenntartó: Kapcsolatunk részben hivatalos, részben pedig támogató, segítő jellegű. Problémáink megoldását az együttműködés jellemzi.

Formái:

- kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések,
- óvodavezető beszámolója.

Az óvoda vezetője értékeli a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programjában meghatározott feladatok végrehajtását, a pedagógiai-szakmai munka eredményességét.

A társadalmi környezettel való kapcsolattartás szempontjából meghatározó szerepük van a település hagyományainak, rendezvényeinek, ünnepeinek.

Az óvodánk része a településnek. Fontos tehát, hogy aktívan bekapcsolódjunk a közéletbe.

13. Belső értékelés, mérés rendszere

Intézményértékelési feladatok:

- Éves önértékelési terv
- Az önértékelések ütemezése
- Önértékelésre kijelölt kollégák/ területek - értékelő kiscsoportok – ütemezés

Az éves önértékelési tervben kijelölt pedagógusok önértékelésében 3 fő (önértékelési kiscsoport) vesz részt, azonban - a vezetői feladatot ellátók kivételével - egy pedagógus maximum 1 önértékelési feladat ellátásába vonható be:

Önértékelési kiscsoport

- **Kiscsoport vezető:** Minőséggyondozó – Önértékelési szakmai munkaközösségi tag, vagy szükség szerint vezetőhelyettes
- **Csoporttag1:** Intézményvezetés tagja: vezető, vezetőhelyettes, munkaközösség vezető
- **Csoporttag2:** Pedagógus önértékelése esetén a legalább ugyanabban a fokozatban lévő pedagógus munkatárs.

Az önértékelési kiscsoportok tagjai az általuk készített feladattervben rögzítik, hogy ki végzi a dokumentumelemzést, ki készíti az interjúkat, és ki bonyolítja le a kérdőíves felméréseket. Az adatgyűjtés eredményeként feltárt tényeket, tapasztalatokat a felelősök rögzítik az önértékelést támogató informatikai felületen, ahol azokat az intézményvezető és az önértékelést támogató munkacsoport tagjai érhetik el.

Az önértékelést végző óvodapedagógus a kollégák által rögzített adatok, tények és a rá vonatkozó intézményi elvárások összefüggéseit vizsgálja (szükség esetén egyeztetve, pontosítva az adatgyűjtésben közreműködő kollégákkal), majd ennek alapján értékeli az egyes elvárások teljesülését, és kompetenciánként meghatározza a kiemelkedő és a fejleszthető területeket.

Az önértékelések során az Önértékelési kézikönyvben megfogalmazott elvárások szerint kell eljárunk annak érdekében, hogy markánsan meg tudjuk jeleníteni mindhárom szinten az erősségeinket és fejleszthetőségeinket, valamint, hogy az elvégzett önértékelésünk a tanfelügyeleti ellenőrzés számára jól használható kiinduló helyzet legyen.

Elvárás, hogy az önértékelések lebonyolítása során a hétköznapiakban megszokott valós helyzetekben, a gyermeki és felnőtt közösség zavarása nélkül, a lehető leg hatékonyabban járjunk el.

Teljesítményértékelés (Értékelési szabályzat szerint)

Az értékelési szabályzatban rögzítetteknek megfelelően a teljesítményértékeléshez kapcsolódó értékelési beszélgetés csoportosan (az egy csoportban dolgozók részvételével) is történhet, ennek módjáról aktuálisan az érintettek véleményének figyelembe vételével az értékelést végző vezető dönt.

A külső ellenőrzés és minősítés általános rendje

– Tanfelügyelettel érintettek köre

Ellenőrzés jellege	Ellenőrzött pedagógus/terület	Időpont	Intézményi delegált
Pedagógus ellenőrzés	-	-	-
Vezetői ellenőrzés	-	-	-
Intézmény ellenőrzés	-	-	-

– Minősítő vizsgával / eljárással érintettek köre

Minősítés jellege	Érintett pedagógus	Időpont	Intézményi delegált
Minősítő vizsga	-	-	-
Minősítési eljárás	-	-	-

A pedagógiai program bevalásának ellenőrzési szempontjai

A PP bevalásnak ellenőrzési szempontjait éves lebontásban határozzuk meg. Az egyes évek konkrét ellenőrzési pontjait a mindenkori éves munkaterv belső ellenőrzési terve, illetve ezzel összefüggésben a feladat ellátási terv határozza meg.

első év	második év	harmadik év	negyedik év
<p>Pedagógiai Programunkban rögzített mérési rendszer áttekintése külső szakember bevonásával (pl. <i>szaktanácsadó, fejlesztő pedagógus, logopédus, pszichológus</i>):</p> <p>1. a gyermekek fejlődési állapotának megállapítására alkalmazott módszereink, eljárásaink megfelelőségének vizsgálata.</p> <p>2. a fejlődés jellemzőinek (sikerkritériumok) összhangja a fejlődést megfigyelő szempontsorról?</p> <p>3. a fejlődést nyomon követő dokumentum alkalmasságának ellenőrzése.</p> <p>4. Az esetlegesen szükséges változtatásokra javaslattétel.</p> <p>felelősök: határidő:</p>	<p>Pedagógiai Programunkban rögzített elvek, célok, általános és speciális nevelési feladatok gyakorlati megvalósulásának vizsgálata:</p> <p>1. megfigyelés módszerével tapasztalatok gyűjtése csoportlátogatások alkalmával</p> <p>2. a tervezés-szervezés koherenciája fellelhető-e a PP-ben megfogalmazottakkal?</p> <p>3. a csoportnapló dokumentációja mennyire követi és tükrözi a PP célfejszében írtakat?</p> <p>4. Az esetlegesen szükséges változtatásokra javaslattétel.</p> <p>felelősök: határidő:</p>	<p>Pedagógiai Programunkban rögzített tevékenységformák gyakorlati megvalósulásának vizsgálata:</p> <p>1. megfigyelés módszerével tapasztalatok gyűjtése csoportlátogatások alkalmával</p> <p>2. a tervezés-szervezés koherenciája fellelhető-e a PP-ben megfogalmazottakkal?</p> <p>3. Napirend, hetirend jellemzőinek statikussága, rugalmassága a mindennapokban?</p> <p>4. a csoportnapló dokumentációja mennyire követi és tükrözi a PP -ben írtakat?</p> <p>5. Az esetlegesen szükséges változtatásokra javaslattétel.</p> <p>felelősök: határidő:</p>	<p>Pedagógiai Programunk teljes bevélelővizsgálata külső szakember bevonásával (pl. <i>szaktanácsadó</i>)</p> <p>1. az előző három év vizsgálati tapasztalatainak elemző összegzése.</p> <p>2. a PP és a többi szakmai dokumentum egymásra épülésének vizsgálata.</p> <p>3. a mindenkori jogszabályoknak való megfelelés ellenőrzése.</p> <p>4. a nevelőtestület szakmai fejlődési irányainak, módszertani tudásbővítésüknek megfogalmazása.</p> <p>5. Az esetlegesen szükséges változtatások közös elfogadása.</p> <p>felelősök: határidő:</p>

Nevelési munka ellenőrzése, értékelése

E tevékenység fő feladata a nevelési programunk funkcionális működésének vizsgálata: a Pedagógiai Program és a megvalósulás összehasonlítása, a feltételrendszer átgondolása.

Célja a visszacsatolás, a változások érzékelése a kiinduláshoz képest, esetleges termódosítás vagy megerősítés, az elmozdulás szükségességének feltárása, valamint a pedagógiai gyakorlat hatékonyságának mérése, segítése, fejlesztése. A pedagógiai programunkban a nevelési területeknél meghatározott fejlődés várható jellemzőit, valamint a meghatározott sikerkritériumokat tekintjük óvodáskor végére kimeneti eredménynek. Feladatunk, hogy az általunk meghatározott fejlettségi szintet segítségünkkel érje el a gyermek az óvodáskor égére. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, mérhető, elemezhető, értékelhető az óvoda nevelési céljának megfelelő munka és a gyermekek fejlettségi szintje. Az ellenőrzés folyamata információk gyűjtésével kezdődik, az információk elemzésével folytatódik, majd a következtetések levonásával végződik.

A pedagógiai munkán ellenőrzése, értékelése:

- Az óvodapedagógusok nevelőmunkájának értékelése belső önértékelés során valósul meg, mérési eszközünk a pedagógus és az intézményi önértékeléshez kapcsolódó kérdőívek és interjúk.
- A nevelési programunk értékelését, megvalósulását, beválását az átfogó intézményi önértékelés keretében 5 évenként végezzük.

A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése két szinten történik:

- a gyerekek fejlettségének nyomon követése, ellenőrzése
- az óvodapedagógusok munkájának ellenőrzése és értékelése

Az ellenőrzés a nevelési év folyamán előre ütemezetten történik az intézményvezető, az éves munkatervében meghatározott fő feladatok figyelembevételével, valamint a BECS öt évre szóló Önértékelési Programjában és egy évre szóló intézkedési tervében foglaltak szerint. Az intézményi szintű ellenőrzésért az intézményvezető a felelős. A Szervezeti és Működési Szabályzatba foglaltak szerint. Az intézményvezető mellett az intézményvezető helyettes és a munkaközösségek vezetői munkamegosztás alapján vesznek részt. Az ellenőrzéshez szükséges információk alapja az óvónőkkel folytatott beszélgetések, nevelési helyzetekben alkalmazott eljárásaik megfigyelése, a gyermekekről szerzett ismereteik és problémaérzékenységük. A csoportlátogatások és az azt követő megbeszélések alkalmat és lehetőséget adnak az önelemző, önértékelő megnyilvánulásra, az időtálló értékek megfogalmazására, a példaértékű óvónői magatartás megerősítésére. Az óvodában

folyó pedagógiai munka ellenőrzésének adminisztrációs alapját az óvoda alapidokumentumai képezik.

Az ellenőrzést, elemzést és értékelést segítő dokumentumok:

- Óvodavezető éves munkaterve (a nevelési programunk lebontása éves feladatokra.
- Óvodavezető beszámolója (a megvalósulás értékelése)
- Csoportnapló az adott nevelési évben a gyermekcsoport nevelési terve, szokás – szabályrendszere, a gyermekcsoport tevékenységi terve (tervezési időkeret éves, értékelése fél-évente)
- Az önértékeléssel és pedagógiai szakmai ellenőrzéssel összefüggő dokumentumok (jegyzőkönyv, önfejlesztési terv, intézkedési terv)

Pedagógiai programunk értékelését az átfogó intézményi önértékelés keretében 5 évente végezzük. Az óvoda tartalmi munkáját elemző, helyzetfeltáró értékelés lehetőséget ad az óvodánk önmeghatározására, az adottságok, eredmények számbavételére, a fejlesztési lehetőségek meghatározására.

14. Iránymutató dokumentumok az óvoda pedagógiai programjának elkészítéséhez

Iránymutató dokumentumok az óvoda pedagógiai programjának elkészítéséhez

- Az óvodai nevelés országos alapprogramja A Kormány 363/2012 (XII.17.) Korm. rendelete. 2012
- 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről.
- Az Óvodai Nevelés Programja. Országos Pedagógiai Intézet. 1989.
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- A gyermeki jogok ENSZ alapegyezmény 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről / módosításokkal egybeszerkesztve
- A Csemeteliget Napközi Otthonos Óvoda Sződliget, Alapító Okirata

A programkészítés módszertani segédanyagai

- Dr. Pereszlényi Éva: Az óvodák szakmai fejlesztése. Budapesti Tanítóképző Főiskola. 1994.
- Honi György: A pedagógiai program. Raabe Könyvkiadó Kft. 1994.
Korszerű iskolavezetés közoktatási kézikönyv
- Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? ! Munkáltató könyv a helyi nevelési program készítéséhez NAT-TAN sorozat. OKI, OKKER Bp. 1996.
- Nagy Jenőné: Segédlet az óvodák nevelési programjának elkészítéséhez. JNSZ Megyei Pedagógiai Intézet. 1996.
- Nagy Jenőné: Helyzetelemzés, önmeghatározás, döntés! Az óvodai nevelési program előkészítő szakasza. OKKER Bp. 1997.
- Dr. Füle Sándor: A helyi pedagógiai programok kidolgozása. OKKER Oktatási Iroda 1995.
- Nagyné Jánosi Éva: Pedagógiai programkészítés az óvodában. Módszertani segédanyagok Debrecen 1996.
- Dr. Pereszlényi Éva: A Helyi Óvodai Nevelési Program szakmai feltételrendszere. Alcius Bt. Bp. 1997

Felhasznált irodalom

- Mérei Ferenc – Binét Ágnes: Gyermeklélektan. Budapest, 1975. Tankönyvkiadó
- Gyermekeink gondozása, nevelése Magyarországi Háttér tanulmány OECD részére (Korintus Mihályné és munkatársai) Budapest, 2004.
- Hasznos tudnivalók óvodáskorú gyermekekről (tanulmányok) Tankönyvkiadó Budapest, 2004.
- Az óvodapedagógus szerep kihívásai (szerkesztette Jávorné Kolozsvári Judit ELTE Bp. 2004.
- Bagdy Emőke: Hivatás és személyiség: A hivatásra nevelés, pályaszocializáció a pedagógusképzésben Bagdy Emőke //szerk.: A pedagógushivatás személyisége. Kossuth Lajos Tudományegyetem, Pszichológiai Intézet, Debrecen, 1997
- Susanna Millar: Játékpszichológia
- Feuer Mária: A gyermekrajzok fejlődéstana
- Nagy József: Kompetenciaalapú kritériumorientált pedagógia. MOZAIK Kiadó, 2007.
- Nagy József XXI. század és nevelés. OSIRIS Kiadó, 2000/2002.

15. Legitimációs záradék

Záradék a Pedagógiai Program 2021. évi felülvizsgálatához

A programot felülvizsgáltuk, a szükséges módosításokat, kiegészítéseket megtettük.

1. Véleményezte

Szülői Munkaközösség

2. Elfogadta

Nevelőtestület

3. Jóváhagyta

Óvodavezető

4. Érvényességi nyilatkozat

2021. szeptember 1-től visszavonásig.

5. Felülvizsgálat, értékelés időpontja: 5 évente

6. Módosítás előírásai

- Törvényi változás esetén
- Feladatváltozás esetén
- A nevelőtestület 2/3-os többségi kezdeményezése alapján, a nevelőtestület dönt a módosítás elfogadásáról.
- Írásbeli előterjesztés nevelőtestületnek, óvoda vezetőségnek.

7. Nyilvánosságra hozatala:

A fenntartó és a partnereink által megtekinthető a vezetői irodában és minden csoportszobában, valamint az óvoda honlapján.

2. melléklet a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelethez

JEGYZÉK

a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről

Az e jegyzékben felsorolt helyiségek kialakítására általános szabályként a nemzeti szabványban, vagy a nemzeti szabvánnyal azonos, illetve azzal egyenértékű építési és műszaki előírásoknak való megfelelés fogadható el. Amennyiben a nemzeti szabvány, vagy a nemzeti szabvánnyal azonos, illetve azzal egyenértékű építési és műszaki előírás eltér az e mellékletben meghatározott követelménytől, abban az esetben a melléklet rendelkezése az irányadó.

A mellékletben az intézménytípusonként felsorolt helyiségek kialakítása minimum követelmény.

A gyermekek részére kialakított helyiség akkor megfelelő, ha - rendeltetésétől függően - alapterülete lehetővé teszi legalább egy óvodai csoport, iskolai osztály, kollégiumi csoport valamennyi tagjának egyidejű befogadását és egészséges, biztonságos körülmények közötti foglalkoztatását, tanítását, pihenését, öltözését, tisztálkodását, étkezését, továbbá megfelel az építésügyi jogszabályokban előírt követelményeknek, a közegészségügyi előírásoknak, a tűzvédelmi, egészségvédelmi, munkavédelmi követelményeknek.

Ha a helyiséget létszám figyelembevételével kell kialakítani, a helyiség olyan méretű és berendezésű kell, hogy legyen, amelyben minden egyidejűleg jelenlévő tanuló, munkát végző felnőtt igénye egyidejűleg teljesíthető.

A fűtés megoldási módjáról, a helyiségek rendeltetészerű használatát biztosító - a mellékletben fel nem sorolt további - eszközökről (pl. lábtörlő, virágállvány, színes képek, tájékoztató tábla) helyben, építési tervezési program elkészítése alkalmával kell dönteni. A nevelési-oktatási intézmények helyiségeiben előírt hőmérséklet követelményeiről szabvány rendelkezik.

Az e mellékletben előírt minimum követelmények teljesülésével a pedagógus - az óvoda, iskola SZMSZ-ében, házirendjében meghatározott - védő, óvó előírások figyelembevételével viheti be az óvodai foglalkozásokra, az iskolai tanórákra az általa készített, használt pedagógiai eszközöket.

A gyermekek, tanulók részére vásárolt eszközöknek és felszereléseknek igazodniuk kell a gyermekek, tanulók testméretéhez.

A taneszközkészlet meghatározásához az alapfokú művészeti iskolákban az Alapfokú művészetoktatás tantervi programja nyújt segítséget. Taneszközre van szükség minden olyan jellegű tananyag feldolgozásához, amelyik a szemléltetés, illetve tanulói tevékenység nélkül nem valósítható meg.

Ha az eszközöket, felszereléseket létszám figyelembevételével kell beszerezni, az adott eszközből, felszerelésből annyi szükséges, hogy minden egyidejűleg jelen lévő gyermek, munkát végző felnőtt igényét egyidejűleg teljesíteni lehessen. Amennyiben az eszközöket, felszereléseket létszám szerint kell beszerezni, az adott eszközből, felszerelésből a tényleges, érdekelt létszámnak megfelelően kell az előírt mennyiséget beszerezni.

Ahol a melléklet az óvoda pedagógiai programjára utal, azon az Óvodai nevelés országos alapprogramja, továbbá nemzetiségi óvodai nevelést biztosító óvoda esetén a Nemzetiség óvodai nevelésének irányelve, sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését biztosító óvoda esetén a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve figyelembevételével készített vagy az Nkt. 26. §-ának alapján jóváhagyott pedagógiai programot kell érteni.

Ahol a melléklet az iskola pedagógiai programjára utal, ott a Nat, továbbá a nemzetiségi oktatást biztosító iskola esetén a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve, sajátos nevelési igényű tanuló oktatás esetén a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve, a két tanítási nyelvű oktatást biztosító iskola esetén a Két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelve, érettségi vizsgára felkészítő középiskola esetén pedig az Érettségi vizsga vizsgaszabályzata követelményei figyelembevételével készített vagy az Nkt. 26. §-a alapján jóváhagyott pedagógiai programot (a továbbiakban: eltérő pedagógiai elveket tartalmazó pedagógiai program) kell érteni.

Ahol a melléklet a művészetoktatási intézmények jegyzékében az iskola pedagógiai programjára utal, azon az Alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjára építő vagy az Nkt. 26. §-a alapján jóváhagyott pedagógiai programot (a továbbiakban: eltérő pedagógiai elveket tartalmazó pedagógiai program) kell érteni.

Az eltérő pedagógiai elveket tartalmazó nevelési program az eszköz- és felszerelési jegyzéktől eltérően határozhatja meg a nevelőmunka eszköz és felszerelési feltételeit.

Ha vitás, hogy az előírt eszközök, felszerelések rendelkezésre állnak, köznevelési szakértői tevékenység folytatására jogosult szakértő véleményét kell beszerezni.

Az óvodai játszóudvar, az iskolai udvar akkor megfelelő, ha alapterülete az óvodában lehetővé teszi valamennyi gyermekcsoport-, az iskolában valamennyi osztály tagjainak egyidejű befogadását és egészséges, biztonságos körülmények közötti foglalkoztatását.

Elfogadható az óvodai játszóudvar kialakítása az óvoda közelében, az óvodán kívül, például közterületen, amennyiben garantált, hogy azt csak az óvodába felvett gyermekek veszik igénybe.

Ugyanígy elfogadható az iskolai udvar kialakítása az iskola közelében, az iskolán kívül, például közterületen, amennyiben garantált, hogy azt csak az iskolába felvett gyermekek veszik igénybe.

Ha az óvoda, az iskola, a művészetoktatási intézmény, kollégium sajátos nevelési igényű - különösen a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján mozgásszervi fogyatékkal küzdő - gyermekek, tanulók nevelésével foglalkozik, a gyermekek, tanulók által használt helyiségek kialakításánál az eszközök és felszerelések beszerzésénél biztosítani kell az akadálymentes, balesetmentes és érzékelhető, valamint biztonságos környezetet, - a fogyatékos típusától függően - a kapaszkodókat, a nagyobb alapterületű, szélesebb ajtónyitású mellékhelyiségeket stb. A fo-

gyatékosság típusát és mértékét az eszközök és felszerelések megvásárlásánál figyelembe kell venni.

Ha az óvoda nemzetiséghez tartozók óvodai nevelésében, vagy az iskola (ideértve a művészet-oktatási intézményeket is) a nemzetiséghez tartozók iskolai oktatásában, illetve a kollégium nemzetiséghez tartozók kollégiumi nevelésében vesz részt, az eszközök és felszerelések megvásárlásánál a nemzeti, etnikai sajátosságokat figyelembe kell venni.

Ahol a melléklet a mennyiségi mutatónál a „*óvodánkénti*” megjelölést alkalmazza, azon az óvodát kell érteni, függetlenül attól, hogy a székhelyen kívül rendelkezik-e telephellyel, és hogy hány épülete van. Ebben az esetben a helyiség a székhelyen vagy/és a telephelyen (azaz minden feladat ellátási helyen) is kialakítható.

Amennyiben a melléklet a mennyiségi mutatónál az „*óvodánként (székhelyen és telephelyen)*” megjelölést alkalmazza úgy valamennyi feladat ellátási helyen kialakítandó a helyiség, biztosítandó a megnevezett eszköz, felszerelés.

A „*gyermekcsoportonként*” megjelölésen a kialakított óvodai gyermekcsoportokat kell érteni.

A „*gyermeklétszám*” megjelölésen az óvoda alapító okiratában (feladatellátási helyenkénti bontásban is) rögzített felvehető maximális gyermeklétszám értendő.

Ahol a melléklet a mennyiségi mutatónál az „*iskolánkénti*” megjelölést alkalmazza, azon az iskolát kell érteni, függetlenül attól, hogy a székhelyen kívül rendelkezik-e telephellyel, és hogy hány épülete van. Ebben az esetben a helyiség a székhelyen vagy/és a telephelyen (azaz minden feladat ellátási helyen) is kialakítható.

Amennyiben a melléklet a mennyiségi mutatónál az „*iskolánként (székhelyen és telephelyen)*” megjelölést alkalmazza, úgy valamennyi feladat ellátási helyen kialakítandó a helyiség, biztosítandó a megnevezett eszköz, felszerelés.

Az „*osztály*” fogalmán a ténylegesen kialakított, a tanórai foglalkozáson együtt résztvevők csoportját, az iskolai osztályközösséget kell érteni.

Ahol a melléklet a mennyiségi mutatónál a „*kollégiumonkénti*” megjelölést alkalmazza, azon a kollégiumot kell érteni, függetlenül attól, hogy a székhelyen kívül rendelkezik-e telephellyel, és hogy hány épülete van. Ebben az esetben a helyiség a székhelyen vagy/és a telephelyen (azaz minden feladat ellátási helyen) is kialakítható.

1. ÓVODA

(a gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodára vonatkozó eltérő követelmények a megjegyzésben külön feltüntetve)

I. HELYISÉGEK

Az egyes helyiségek és az udvar jellemző adatait (alapterület, belmagasság, légköbméter, belső burkolat, megvilágítás) a hatályos építészeti, egészségügyi, munkavédelmi és tűzvédelmi jogszabályok tartalmazzák.

	A	B	C
1.	Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutató	Megjegyzés
2.	csoportszoba	gyermekcsoportonként 1	gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában is a csoportszoba alapterülete nem lehet kevesebb, mint 2 m ² /fő
3.	gyermekágy/fektető tároló helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) valamennyi gyermekágy tárolására alkalmas) csoportonként 1	
4.	tornaszoba, sportszertárral	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A tornaszoba kialakítása kötelező. Amennyiben további tornaszoba kialakítása válik szükségessé, úgy a gyermekek számára aránytalan teher és többletköltség nélkül más nevelési-oktatási intézménnyel-, illetve sportolásra alkalmas létesítmény üzemeltetőjével írásban kötött megállapodás alapján is biztosítható a tornaszoba vagy tornaterem helyiség használata. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben helyben kell kialakítani.
5.	logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában a logopédiai és az egyéni foglalkoztatókat külön kell kialakítani
6.	óvodapszichológusi helyiség	ha az óvodapszichológus alkalmazása kötelező óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában helyben alakítandó ki.
7.	játszóudvar	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	közterületen, iskolában is kialakítható, ha adott időben biztosítható a kizárólagos használat az óvoda részére gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben helyben kell kialakítani

8.	intézményvezetői iroda	óvoda székhelyén és azon a telephelyen, amelyen az intézményvezető-helyettes, illetve tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettes alkalmazása nem kötelező 1	
9.	intézményvezető-helyettesi iroda	ha az óvodában intézményvezető-helyettes alkalmazása kötelező (székhelyen és telephelyen) 1	
10.	tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettes	Ha az óvodában tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettes alkalmazása kötelező, székhelyen és telephelyen 1	
11.	óvodatitkári iroda	ha az óvodában az óvodatitkár alkalmazása kötelező óvoda székhelyén 1	Ha óvodában az Nkt. alapján az óvodatitkár alkalmazása kötelezően előírt, a feladatellátáshoz szükséges hely a tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi irodával közösen is kialakítható, ha azt a helyiség mérete lehetővé teszi.
12.	nevelőtestületi és könyvtárszoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A könyvtárszoba abban az esetben alakítható ki a nevelőtestületi szobával együtt, ha azt a helyiség mérete lehetővé teszi. A könyvtárszoba legalább 500 könyvtári dokumentum befogadására legyen alkalmas, az óvodapedagógusok felkészüléséhez.
13.	általános szertár/raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
14.	többcélú helyiség (szülői fogadásra, tárgyalásra, ünnepek megtartására alkalmas helyiség)	óvodánként (székhelyen vagy telephelyen) 1	
15.	orvosi szoba, elkülönítő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Az orvosi szoba kialakítása, létesítése nem kötelező, amennyiben az óvoda-egészségügyi szolgálat nyilatkozata szerint a gyermekek ellátása - aránytalan teher és többletköltség nélkül a közelben található egészségügyi intézményben megoldható. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben helyben kell kialakítani.
16.	gyermeköltöző	gyermekcsoportonként 1	Másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterü-

			te, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában nem alakítható ki másik csoporttal közösen.
17.	gyermekmosdó, WC helyiség	gyermekcsoportonként 1 (WC - nemenként 1)	Gyermeklétszám figyelembevételével. Másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában nem alakítható ki másik csoporttal közösen és ott, ahol mozgáskorlátozott gyermeket nevelnek, az akadálymentes WC kialakítása is kötelező.
18.	felnőtt öltöző	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1 amennyiben az óvodai csoportok száma több mint hat 2	A kialakításnál figyelemmel kell lenni arra is, hogy férfi óvodapedagógusok, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában gyógypedagógusok, konduktorok is alkalmazásba kerülhetnek.
19.	felnőtt mosdó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1 amennyiben az óvodai csoportok száma több mint hat 2, vagy az óvoda épülete emeletes, szintenként 1	A kialakításnál figyelemmel kell lenni arra is, hogy férfi óvodapedagógusok, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában gyógypedagógusok, konduktorok is alkalmazásba kerülhetnek.
20.	felnőtt WC helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1 amennyiben az óvodai csoportok száma több mint hat, vagy az óvoda épülete emeletes, szintenként 1	Alkalmazotti létszám figyelembevételével. A kialakításnál figyelemmel kell lenni arra is, hogy férfi óvodapedagógusok, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában gyógypedagógusok, konduktorok is alkalmazásba kerülhetnek.
21.	felnőtt zuhanyzó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A kialakításnál figyelemmel kell lenni arra is, hogy férfi óvodapedagógusok, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában gyógypedagógusok, konduktorok is alkalmazásba kerülhetnek.
22.	mosó, vasaló helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
23.	szárító helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, ahol a szárító helyiség a mosó, vasaló helyiséggel együtt

			kialakítható.
24.	felnőtt étkező	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
25.	főzőkonyha	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint, helyben főznek.
26.	melegítő konyha	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
27.	tálaló-mosogató	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
28.	szárazárú raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint, helyben főznek.
29.	földesárú raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint, helyben főznek.
30.	éléskamra	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint, helyben főznek.
31.	karbantartó műhely	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában.
32.	kerekesszék tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) szintenként 2	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, ahol mozgáskorlátozott gyermekeket nevelnek.
33.	ételhulladék tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
34.	A fogyatékoság jellege szerint a gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, tervezési program többet is előírhat.		

II. HELYSÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű eszközzel, felszereléssel

	A	B	C
1.	1. Csoportszoba		
2.	óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült esetén kemény ágybetétek, decubitus matrac egyéni szükséglet szerint; látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén védőszegély (rács).
3.	gyermekszék (ergonomikus)	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, lábtartóval és ülőkével.
4.	gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	Mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, dönthető lapú, peremes, egyszemélyes óvoda asztalok.
5.	fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben	

6.	szőnyeg	gyermekcsoportonként, a padló egyötödének lefedésére alkalmas méretben	
7.	játéktartó szekrény vagy polc	gyermekcsoportonként 2, sajátos nevelési igényű gyermek esetén további 1	
8.	könyvespolc	gyermekcsoportonként 1	
9.	élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1	
10.	textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	
11.	edény- és evőeszköztároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	
12.	szeméttartó	gyermekcsoportonként 1	
13.	2. Tornaszoba		
14.	tornapad	2	
15.	tornaszőnyeg	1	
16.	bordásfal	2	
17.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1	
18.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	három gyermek egyidejű foglalkoztatásához	Ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel; a pedagógiai programban foglaltak szerint.
19.	3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba		
20.	a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök		A pedagógiai programban foglaltak szerint.
21.	tükör (az asztal szélességében)	1	
22.	Asztal	1	
23.	Szék	2	Egy gyermek, egy felnőtt.
24.	Szőnyeg	1	
25.	játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	1	
26.	4. óvodapszichológusi szoba		
27.	Asztal	1	
28.	Szék	4	
29.	Szőnyeg	1	
30.	Könyvek, iratok tárolására is alkalmas	1	

	polc		
31.	5. Játszóudvar		
32.	kerti asztal	gyermekcsoportonként 1	
33.	kerti pad	gyermekcsoportonként 2	
34.	Babaház	gyermekcsoportonként 1	
35.	udvari homokozó	gyermekcsoportonként 1	
36.	Takaróháló	homokozónként 1	A homokozó használaton kívüli lefedéséhez.
37.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	V. rész szerint	
38.	6. Intézményvezetői iroda		
39.	íróasztal és szék	1-1	
40.	tárgyalóasztal, székekkel	1	
41.	Telefon	1	
42.	Fax	1	
43.	Könyvszekrény	1	
44.	Íratszekrény	1	
45.	Elektronikus adathordozó szekrény	1	
46.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	
47.	számítógépasztal és szék	1-1	
48.	7. Intézményvezető-helyettesi, tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi, óvodatitkári iroda		
49.	(a felszerelések feladatellátás szerint helyezhetők el)		
50.	íróasztal és szék	1-1	
51.	Íratszekrény	1	
52.	Telefon	1	Közös vonallal is működtethető.
53.	számítógépasztal és szék	1-1	
54.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1	
55.	8. Nevelőtestületi szoba		
56.	fiókos asztal, ami egyben eszköz előkészítő munkaasztal is	pedagóguslétszám szerint 1	
57.	Szék	pedagóguslétszám szerint 1	
58.	könyvtári dokumen-	500	Az óvoda-pedagógusok felkészülésé-

	tum		hez.
59.	Könyvszekrény	2	Legalább ötszáz könyvtári dokumentum tárolásához alkalmas legyen.
60.	Fénymásoló	1	
61.	Tükör	1	
62.	9. Többcélú helyiség		
63.	tárgyalóasztal székekkel	1	
64.	10. Orvosi szoba, elkülönítővel	berendezése, felszerelése a vonatkozó jogszabályban előírtak szerint	Amennyiben az óvoda-egészségügyi szolgálat az óvodában megszervezett, biztosított. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, helyben biztosítva.
65.	11. Gyermeköltöző		
66.	öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	öltözőrekeszen belül elkülönített cipőtároló
67.	Öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével	
68.	12. Gyermekmosdó, WC helyiség		
69.	Törülközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével	
70.	Falitükör	mosdókagylónként 1	
71.	rekeszes fali polc (fogmosótartó)	gyermeklétszám figyelembevételével	

III. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK

	A	B	C
1.	egyéni tisztálkodó szerek	gyermeklétszám szerint 1	fésű, fogkefe, fogmosópohár
2.	tisztálkodó felszerelések	mosdókagylónként 1	ruhakefe, körömkefe, szappantartó
3.	Fésűtartó	csoportonként 1	
4.	Törülköző	felöltöltött és gyermeklétszám szerint 3-3	
5.	Abrosz	asztalonként 3	
6.	Takaró	gyermeklétszám szerint 1	
7.	Ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3	

IV. A FELNÖTTEK MUNKAÉVÉGHÉZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű eszközzel, felszereléssel

	A	B	C
1.	szennyes ruha tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
2.	mosott ruha tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
3.	Mosógép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha a mosás helyben történik
4.	Centrifuga	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha a mosás helyben történik
5.	Vasaló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
6.	Vasalóállvány	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
7.	Szárítóállvány	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
8.	Takarítóeszközök	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
9.	kerti munkaeszközök, szerszámok	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna
10.	Hűtőgép	óvodánként 1	
11.	Porszívó	óvodánként 1	

V. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK

	A	B	C
1.	1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)		
2.	különböző játékok (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön
3.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön
4.	ének, zene, énekes játékok eszközei	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint
5.	az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint

6.	értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint
7.	ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint
8.	a természeti-emberi tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint
9.	munka jellegű tevékenységek eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint
10.	2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		
11.	Televízió	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
12.	magnetofon/CD lejátszó/hangfalak	három csoportonként 1	
13.	diavetítő vagy projektor	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
14.	Vetítővászon	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
15.	hangszer (pedagógusoknak)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	az óvoda pedagógiai programja szerint
16.	hangszer (gyermekeknek)	gyermekcsoportonként, a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint
17.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő óvodában; az óvoda pedagógiai programja szerint
18.	projektor vagy írásvetítő	1	

VI. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű eszközzel, felszereléssel

	A	B	C
1.	1. Beszéd fogyatékosok		

2.	tükör 120 X 180 cm	csoportonként 1	
3.	logopédiai alapkészlet	csoportonként 1	
4.	2. Hallási fogyatékosok		
5.	Dallamíró	csoportonként 1	
6.	hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenhármát, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében
7.	vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adóvevő készülék	gyermeklétszám szerint 1	
8.	a különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el, és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében
9.	nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el, és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében
10.	szurdologopédiai eszközök	csoportonként 1	
11.	3. Látási fogyatékosok		
12.	Olvasótelevízió	gyermeklétszám figyelembevételével	gyengénlátók, aliglátók számára
13.	hatrekeszes doboz, gombás tábla, szöges tábla, csörgő labda	gyermeklétszám szerint 1	

VII. EGÉSZSÉG- ÉS MUNKAVÉDELMI ESZKÖZÖK

	A	B	C
1.	étel-mintavétel (üvegtartály) készlet	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	amennyiben étel kiosztása folyik
2.	Elsősegélyláda	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	a közegészségügyi előírások szerint
3.	gyógyszertár (zárható)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	a közegészségügyi előírások szerint
4.	amennyiben a betöltött munkakörben a viselete előírt, vagy javasolt, munkaruha	külön jogszabályban meghatározottak szerint	
5.	amennyiben a betöltött munkakörben a viselete előírt, vagy javasolt, munkaruha	külön jogszabályban meghatározottak szerint	
6.	tűzoltó készülék	az érvényes tűzvédelmi szabályok szerint	